תנ״ך · אחרונים · מנחת שי · כתובים

מנחת שי על תהלים

רבי ידידיה שלמה רפאל נורצי

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

מנחת שי על תהלים

רבי ידידיה שלמה רפאל נורצי

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/מנחת-שי-על-תהלים/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611160902 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 6
פרק ב 12
פרק ג 13
פרק ד 14
פרק ה 14
פרק ו 15
פרק ז 16
פרק ח 17
פרק ט 17
פרק י 19
פרק יא 21
פרק יב 21
פרק יג 21
פרק יד 22
פרק טו 22
פרק טז 22
פרק יז 23
פרק יח 24
פרק יט 26
פרק כ 26
פרק כא 27
פרק כב 27
פרק כג 29
פרק כד 29
פרק כה 31
פרק כו 32
פרק כז 32
פרק כח 33
פרק כט 34
פרק ל 34
פרק לא 35
פרק לב 36
פרק לג 37
פרק לד 37
פרק לה 38
פרק לו 40
פרק לז 40
פרק לח 42
פרק לט 43
פרק מ 43
פרק מא 44
פרק מב 44
פרק מג 46
פרק מד 47
פרק מה 48
פרק מו 49
פרק מז 52
פרק מח 52
פרק מט 53
פרק נ 54
פרק נא 56
פרק נב 57
פרק נג 57
פרק נד 58

פרק נה 58
פרק נו 60
פרק נז 60
פרק נח 62
פרק נט 62
פרק ס 63
פרק סא 64
פרק סב 64
פרק סג 65
פרק סד 66
פרק סה 66
פרק סו 67
פרק סז 68
פרק סח 68
פרק סט 70
פרק ע 71
פרק עא 72
פרק עב 74
פרק עג 75
פרק עד 76
פרק עה 77
פרק עו 78
פרק עז 78
פרק עח 80
פרק עט 82
פרק פ 83
פרק פא 84
פרק פב 85
פרק פג 86
פרק פד 86
פרק פה 87
פרק פו 88
פרק פז 89
פרק פח 90
פרק פט 91
פרק צ 93
פרק צא 94
פרק צב 94
פרק צג 94
פרק צד 95
פרק צה 96
פרק צו 96
פרק צז 97
פרק צח 97
פרק צט 97
פרק ק 98
פרק קא 98
פרק קב 99
פרק קג 101
פרק קד 102
פרק קה 105
פרק קו 107
פרק קז 109
פרק קח 111
פרק קט 112
פרק קי 114

פרק קיא 114
פרק קיב 115
פרק קיד 115
פרק קטו 115
פרק קטז 116
פרק קיז 118
פרק קיח 118
פרק קיט 120
פרק קכ 125
פרק קכא 125
פרק קכב 126
פרק קכג 126
פרק קכד 126
פרק קכה 127
פרק קכו 127
פרק קכז 127
פרק קכח 128
פרק קכט 128
פרק קל 128
פרק קלא 128
פרק קלב 128
פרק קלד 129
פרק קלה 130
פרק קלו 130
פרק קלז 131
פרק קלח 131
פרק קלט 131
פרק קמ 133
פרק קמא 133
פרק קמב 134
פרק קמג 134
פרק קמד 135
פרק קמה 136
פרק קמו 137
פרק קמז 137
פרק קמח 138
פרק קמט 138
פרק קנ 139

פרק א

פסוק א

הקדמה בסדרן של כתובים. ומי כתב כל כ"ד ספרים.

סדרן של כתובים כפי מה שאמרו חז"ל בפ"ק דב"ב. רות. תלים. איוב. משלי. קהלת. שיר השירים. קינות. דניאל. מגלת אסתר. עזרא. דברי הימים. וזה הסדר הוא לפי הזמן כמו שפירש רש"י שם. אכן בעלי המסורת והספרדים סדרום בסדר אחר ד"ה. תהלי'. איוב. משלי. רות. שיר השירים. קהלת. קינות. אסתר. דניאל. עזרא. והאשכנזים מסדרים באופן אחר. תהלים. משלי. איוב. חמש מגילות. דניאל. עזרא. ד"ה. ובמקצת ספרי' נהגו לסדר חמש מגילות אחר חמשה חומשי תורה שהם חמש אצל חמש. ועוד לפי שנהגו כל ישראל לקראם בצבור כמו קריאת התורה הנאמרת בצבור וסדרו שיר השירים בתחלה הנאמרת בחג המצות שהוא ראש לרגלים. וכן כל א' ואחד כפי סדר זמנם מחג המצות ואילך. עוד נכון להקדים שיר השירים שכל הכתובים קדש ושיר השירים קדש הקדשים ומעלתו גדולה מאד כדאיתא בזוהר פרשת תרומה דף קמ"ג קמ"ד קמ"ה. והחכם יחייא בהקדמת פירושו לכתובים נתן טעם למנהג קריאתם בזמנים הללו. וסמכו משלי אצל תלים כדי לסמוך הבן אצל האב. ואחריו איוב. ששלשתן מניגון א'. והשאר בס' הגמרא לפי זמנם. ובמדרש חזית פליגי בג' ספרים שכתב שלמה איזה מהם כתב תחילה ור' חייא בר רבה אמר בס' המסורת דלעיל ומייתי סייעתא מקרא וידבר שלשת אלפים משל זה משלי ויהי שירו חמשה ואלף זה שיר השירים וקהלת בסוף אמרה. ואיכא נמי התם גווני אחריני דלא דמיין להנך דכתבינן ואחרים אומרים שס' קהלת כתב תחילה ואחר כך ספר משלי ואחרון אחרון חביב ספר שיר השירים וזהו דעת חכמי האמת וכן נאמר בפירוש במדרש הנעלם והוא ג"כ דעת ראב"ע במדרש כמ"ש בעל ידי משה בהקדמתו לחמש מגלות ועיין זוהר פרשת בא ריש דף ל"ט ופרשת אחרי מות דף ס"ד. וכיון שבא לידינו לדבר בסדר הספרים ראיתי לכתוב גם כן מי כתבן כדאיתא התם בב"ב משה כתב ספרו וספר איוב ואתיא כמ"ד איוב בימי משה היה ושמונה פסוקים שבסוף התורה איכא מ"ד יהושע כתבן ואיכא מ"ד משה כתבן בדמע. יהושע כתב ספרו

והא דכתיב וימת יהושע וגו' אסקיה אלעזר. והא דכתיב ואלעזר בן אהרן מת אסקיה פנחס. שמואל כתב ספרו וספר שופטים ורות והא דכתיב ושמואל מת. אסקיה גד החוזה ונתן הנביא. דוד כתב ס' תלים ע"י עשרה זקנים שנזכרו בגמרא שם ופירש רש"י ז"ל שדוד כתב בו דברים שאמרו זקנים הללו שהיו לפניו ויש שהיו בימיו כגון אסף והימן וידותון הלוים המשוררים עכ"ל. ועיין במדרש חזית פסוק כמגדל דוד צוארך. ומדרש קהלת פסוק החכמה תעוז לחכם שיש שם חילוק דעות. ירמיה כתב ספרו וספר מלכים וקינות. חזקיהו וסיעתו כתבו ישעיה משלי שיר השירים וקהלת. אנשי כנסת הגדולה כתבו יחזקאל תרי עשר דניאל ומגלת אסתר. עזרא כתב ספרו ויחס של ד"ה עד לו הכי אתמר התם בגמרא ורבינו גרשום ז"ל פי' שהוא חשב היחס בד"ה מאדם הראשון עד עצמו. וכך נראה מפירוש רש"י והריטב"א ז"ל ויחס עצמו הוא בדברי הימים א' ה'. אך לא נזכר שמו שם כמו שנזכר בספר עזרא רק שם אביו ושם אחיו. וכתב הריטב"א שם שיש גורסין עד ולו והוא ראש פסוק ולו אחים בני יהושפט ד"ה ב' כ"א והכל ענין א' כי באותו פסוק הוא ייחוסו עכ"ל. והתוספות כתבו בשם ר"ח ז"ל הייחוס עצמו כתוב לפני זה הפסוק ע"כ. ואני שמעתי ולא אבין כי אין באותם הפסוקים ייחוס עצמו כלל וצריך לי עיון. ובעל חכמת שלמה דבר אחרת היתה אתו שפי' עד לו מלשון עדות כלומר עדות למה שייחס את עצמו כבר בס' עזרא וכו' ובתר הכי אמרינן בגמרא ומאן אסקיה נחמיה בן חכליה ומשמע דקאי אדברי הימים ובעל חכמת שלמה פי' דקאי אעזרא וכן כתב רש"י בספר עזרא בתחלת פסוק דברי נחמיה מכאן ואילך כתב נחמיה ס' זה ע"כ. ואמרינן נמי בסנהדרין פ' חלק מכדי כל מילי דעזרא נחמיה אמרינהו (ופי' רש"י רוב דברים שבס' עזרא) מ"ט לא איקרי ספרא על שמיה אמר רב ירמיה בר אבא מפני שהחזיק טובה לעצמו שנאמר זכרה לי אלהי לטובה ורב יוסף אמר מפני שספר בגנותן של ראשונים וכו'. ה' יזכרנו לטובה ויפקדנו בישועתו אמן:

אמרו במסכת סופרים שאע"פי שלא נתנו חכמים שיעור לשירת דוד שבשמואל ותילים מ"מ לבלר מובהק מרצפן באותיות בראש וסוף וכן תהלים כולו ואיוב ומשלי וכך היו נוהגים הקדמונים וכ"כ ר"י בהשותפים דמשום הכי כתבו איוב בהדי תהלים

ומשלי לפי שהוי מענין אחד כתובים מעין שירה ומקראות קצרים ונגון אחד ולפי שאין בזה הידור מצוה כלל שאין כל הפסוקים שוים ופעמים רבות נכנס אחד מהם בגבול חברו ומבלבל הקריאה לקורא בהם ותכבד המלאכה על המדפיסים. על כן בחרתי למשוך ידי מזה ושלא לעשות הפרש בין אלו ובין שאר כתבי הקדש כי הכל הולך אחר כוונת הלב ורחמנא לבא בעי בריך רחמנא דסייען מריש ועד כען והוא יסייע יתן על מה דאשתאר:

הקדמה

ועתה אתחיל לדבר בטעמים ובנגונים. בגזרת אדני האדונים:

כחבו המדקדקים בכללי בג״ד כפ״ת דסמיך ליהוי״א כי בשלשת ספרים. תהלים. משלי. איוב. הטרחא אשר היא בראש תיבה מפסיק אשר היא באמצע אינו מפסיק כמו סָבֻבוּנִי פָּרִים רַבִּים הפ״א דגושה אַבִּירֵי בָשָׁן כִּתְּרוּנִי הבי״ת רפויה וכן קוֹדֶר הֲלַכְתִּי בְלֹא חַמָּה הבי״ת דגושה קָמְתִּי בַקָּהָל אֲשַׁוְּעָ איוב ל׳ הבי״ת רפה לפי שהטרחא אינה בראש התיבה רק אחר תנועת הקו״ף:

עוד אמרו שהמקל השלישי לזרקא שהוא במקום הסגולתא בשאר ספרים גם הוא מפסיק כמו בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי פָּדִיתָה אוֹתִי. יְרִבּוּ עַצְּבוֹתָם אַחֵר מָהָרוּ בַּל אַסִּיךְ וכן כשיבא גם בלא זרקא כמו מֵאִתְּךָ תְּהִלָּתִי בְּקָהָל רָב וזולתם הרבה. עוד יש לטעם השלישי לזרקא משפט אתנח וסוף פסוק לשנות הנקוד כמ״ש רד״ק במכלול שקל פעל ולפי שיש באלה הספרים פסוקים קצרים לפיכ׳ משונים הם בטעמיהם וכן ימצא בהם געיות רבות כמו במלת אשרי וביו״ד מהשם ובמלות אחרות שלא נמצאו כהנה בשאר כתבי הקדש כמו שכתבתי בסוף מאמר המאריך ולא לחנם נכתבו והם כמוסים באוצרות מי העמד כסוד ה׳:

ובסוף ספר בשם קדמון הדפיס כמהר״ר אליעזר פרובינצאלו יצ״ו שמות טעמי תהלים וכלליהן בקיצור ואלו הן:

מְיוּשָׁב צִינּוֹר עוֹלֶה וְיוֹרֵד יְמָנִית חוֹנֶה גַּרְמֵיה | צִינּוֹרִית כָּתֵף יָמִין גְּלְגַּל פּוֹנֶה מַרְעִישׁ מַרְּעִיד כָּתֵף יָמִין וּמְיוּשָׁב סוֹף פָּסוּק

א שני מיושב הם א' בראש הפסוק והשני קודם הסוף פסוק ואשר קודם הסוף פסוק לעולם יש לו הכתף ימין:

ב צינור בסוף תיבה ויש לו ניגון וצינורית בראש תיבה ואין לה ניגון ובאו בפסוק אחד בתילים ס"ט אל יבשו בי קויך והניגון לצינור:

ג הימנית היא שאנו קורין אותה טפחא בטעמי נביאים ובתילים משלי ואיוב באה בשני אופנים האחד בראש התיבה קודם הנקודות ואין התיבה מלעיל בעבורה רק שהניגון נעשה לתיבה שהיא בראשיתה אעפ"י שיהיה הגלגל אחריה או קודם לה בתיבה אחרת ויש לה דין טעם מפסיק והב' באה אחר התנועות ועושה מלעיל ומלרע ואין לה דין מפסיק:

ד כשיבאו שני גלגלים זה אחר זה בין בראש הפסוק בין בסופו הניגון לשני אעפ"י שאינו טעם מפסיק:

ה הגרמיה תבא לפעמים קודם המיושב ולפעמים קודם הצינור וכשתבא עם הצנור תנועתה משוברת ויותר נמוכה:

ו הכתף ימין יבא לפעמים לבדו לטעם קודם הסוף פסוק ועם המיושב ברוב:

ז הפונה אין לו ניגון רק מלעיל או מלרע:

ח כשתבא הגרמיה ואח"כ המיושב עם היורד אין לה ניגון נגון פסוק חרפה שברה בתילים ס"ט וכשתבא לבדה בלא מיושב אחריה או בלא צינור אין לה גם כן ניגון:

ט מרעיש ומרעיד יש קוראים אותם מנענע ומנדנד וכשמותם כן נגונם וניגון א' לארבעתם:

י אם המיושב או הכתף ימין לבדו יבאו קודם הסוף פסוק עם איזה טעם אחר נגון הגלגל והטפחא וכיוצא הטעם נעשה למיושב או לכתף ימין ולא לשאר הטעמים כנזכר ואם יבוא הגלגל עם איזה טעם אחר חוץ מהב' הנז' הטעם נעשה לגלגל סוף דבר המיושב והכתף ימין קודמי' והגלגל שני להם לעשות הטעם קודם הסוף פסוק:

אמר המגיה אחרי הדפסת הטעמים של תילים כפי דעת הרב המחבר כאשר עיני הקורא תחזינה מישרים אמרתי ראוי ג"כ להדפיסם כפי נוסח הקדמון שנמצא בכל המקראות כדי שמתוך שניהם יבין ויבחין הקורא ולא יכשל בקריאות ואלה הם באזהרותיהם שנדפסו ממע' המגיהים הקדמונים:

ידוע תדע קורא נעים כי באו בתהלים משלי איוב פסוקים קטנים מכל שאר כ"א הספרים לכך נשתנו הטעמים משאר טעמי המקרא ובמקום הסגולתא המשרת לזרקא בא באמ"ת העולה ויורד. והזרקא אשר בא בלי עולה ויורד אין לו מלכות ונקרא צנורי. עוד הראית לדעת כי הטרחא בראש תיבה קודם הנקודה הוא מלך ומפסיק ונקרא דחי אבל אינו מטעים כ"א לפי משקלם כמו בּוֹר כָּרָה מזמור ו' הטעם בכ"ף ואינו בטעם אלא ברי"ש לפי משקלה כמו עשה בנה פנה מלרע אֵלִי שם כ"ב גם השני מלרע כראשון אבל כשהטרחא אחר הנקודה ראשונה. מטעים ואינו מפסיק כלל והוא כמו מאריך או שופר הולך ושאר טעמים בלתי מפסיקים:

הקדמה

ואלו הם למוצאיהם למיניהם. בעזר בורא השמים ונוטיהם:

זרקא עולה ויורד ירח בן יומו פזר גדול פסק | רביע שופר מהפך אזלא פסק | שופר עלוי רביע. רביע יורד רביע גדול ויורד. זרקא רביע יורד פסק | שופר והולך רביע יורד שלשלת | גדול | שלשלת קטון טרחא שופר הולך אתנח רביע מגרש מאריך סוף ספוק: דחי אתנח גריש סוף פסוק: רביע גדול (בלא אתנח) מאריך סוף ספוק: פסיק | צנורי:

בספר תהלות יש ענייינים נפלאים כמו שספרו הקודמים מהסגולות הנפלאות אשר לכל מזמור ומזמור ומהתמדת ההשגחה האלהית על כל מי שירבה בקריאתם בכוונה רצויה ויתפלל בהם ערב ובקר וצהרים והיתה הידיעה הזאת מפורסמת אצלם ומפני ששמעתי רבים מעם הארץ באמרם המזמורים בבתי כנסיות שאינם בקיאים בפיסוקי הטעמים גם לא ידעו ולא יבינו פשטי הכתובים ודרכם באפלה לא ידעו במה יכשלו ופעמים רבות יניעון בפיהם חרבות בשפתותיהם ובאים לידי חירוף וגידוף חלילה אשר כל שומעם תצלנה שתי אזניו וההילול נהפך לחילול ח"ו. גמרתי להעיר על רוב פסיקתא דתילים מאותם שנעשו לכוונה זו להרחיק החירופים והגידופים ולזות שפתים יתרחק ממנו כמו שנצטוינו מרבותינו בהרבה מקומות ומתהלים ילמדו לשאר ספרים ולשומעים ינעם ועליהם תבא ברכת טוב וכתיב וארח צדיקים כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום בהי יצדקו ויתהללו כל זרע ישראל:

מסקינן בגמ' פ"ק דברכות דאשרי האיש ולמה רגשו חדא פרשתא היא דאמר ר' שמואל בר נחמני אמר ר' יונתן כל פרשה שהיתה חביבה על דוד פתח בה באשרי וסיים בה באשרי פתח באשרי דכתיב אשרי האיש וסיים באשרי דכתיב אשרי כל חוסי בו וכתבו התוספות דכל פרשה לאו דוקא דהא לא אשכחן שום פרשה אחרת שמתחלת באשרי ומסיימת באשרי אלא זו אלא ר"ל חתימה מעין פתיחה כמו תהלה שפתח בתהלה וסיים בתהלה תהלת ה' ידבר פי וכן הרבה פרשיות שמתחילות בהללויה ומסיימות בהללויה וכן הודו וכן ה' אדוננו. ולכך תקנו חכמים ברוב ברכות לעשות חתימתן מעין פתיחתן: ובפ"ב דמגלה מה ראו לומר ברכת השנים בתשיעית אמר ר' אלכסנדרי כנגד מפקיעי שערים דכתיב שבר זרוע רשע וגו' ודוד כי אמרה בתשיעית אמרה ופי' רש"י בפרשה תשיעית וא"ת שמינית היא אשרי ולמה רגשו גוים תרתי פרשתא היא והתוספות הקשו עליו מדאמרינן בפ"ק דברכות דאשרי ולמה רגשו גוים חדא פרשתא היא. ותירצו דצ"ל דלמנצח על מות לבן ולמה ה' תעמוד ברחוק תרתי נינהו עכ"ל. האמנם בנסחת רש"י כ"י ישנה מצאתי לשון אחר והוא זה. וא"ת עשירית היא אשרי ולמה רגשו גוים חדא פרשתא היא כדאמרינן בברכות גבי י"ח ברכות בפ"ק ע"כ. וזו היא גירסא ישרה בעיני אע"פי שאין גירסת הספרים מודין לה ובזה הכל מתוקן ואין מקום לקושיית התוספות כלל ולדברי הכל אשרי ולמה רגשו חדא פרשתא היא כמסקנא דגמ' דלעיל ועל מות לבן ולמה ה' תעמוד ברחוק תרתי אינון. אבל רד"ק כתב כי למה רגשו גוים היא מזמור שני וכן מצאנו אותו בכל הספרים המדוייקים שהוא ראש מזמור ובחשבון כותבים אותו שני ע"כ. ואמרינן בירושלמי פ' כל כתבי דריב"ל אשכח בספרא דאגדתא דכתי' בה מאה וארבעים ושבעה מזמורות שכתוב בתילים כנגד שנותיו של אבינו יעקב מלמד שכל הקלוסים שישראל מקלסים להב"ה כנגד שנותיו של יעקב שנא' ואתה קדוש יושב תהלות ישראל והכי איתא בשוחר טוב מזמור פ"ב וק"ד וכתב בעל יפה מראה אע"ג דלספרים דידן ק"ן הוו הרי אמרו בפ"ק דברכות דאשרי ולמה רגשו גוים חד הוא והני נמי יראה דבב' מקומות אחרים מונים חז"ל א' מה שנמנו בספרינו לשנים עכ"ל. ואני מצאתי בכמה ספרים בהלל שאין לא לנו תחלת המזמור וכ"כ רד"ק שם. עוד מצאתי

בסי' קדמון כי הללו את ה' כל גוים אינו תחלת מזמור רק הוא דבוק עם מזמור שלפניו פשו להו קמ"ז כמניינא דירושלמי ושוחר טוב:

אשרי האיש. במלת אשרי יש בה שני מאריכין א' באל"ף וא' בשי"ן וכ"כ החכם לונזאנו בסוף ספר עבודת הקודש שלו כן מצאתי מסורת כ"י כלשון הזה אשרי ד' ריש פ' בטעם מאריכין וסי' אשרי האיש אשר לא הלך. אשרי אדם לא יחשב. אשרי הגבר אשר שם ה'. אשר אדם שמע לי (משלי ח':ל"ד) וכולם כתובין כן בספרי ספרד בשני מאריכין ועיין בסוף מזמור צ"ח:

ובדרך חטאים. החי"ת בפתח לא חטף פתח:

ובמושב לצים. מלא וא"ו ובמסורה ב' בקריאה ואידך ובמושב זקנים יהללוהו בסי' ק"ז וגם הוא מלא:

פסוק ב

ובתורתו. הוא"ו במאריך:

פסוק ג

והיה כעץ. טעם המלה מיושב ובספרי ספרד הוא"ו בגעיא:

פלגי מים. ברוב הספרים המ"ם קמוצה ועיין במסורה פ' עקב על פסוק ארץ נחלי מים וגירסא דהתם ניחא אבל בתילים ס"ו ומשלי למ"ד חשוב בהדי ג' פתחין באתנחתא וסוף פסוק ישם נהרות למדבר ושבושא הוא וצ"ל ישם מדבר לאגם מים:

פסוק ד

כמץ. חסר וא"ו וכן נמסר בהדיא כמץ ב' דגושים וחסרים וסימן וגבעות כמץ תשים (ישעיהו מ"א:ט"ו):

כי אם כמוץ אשר. האל"ף בגעיא בספרים מדויקים:

תדפנו. הדלי"ת דגושה:

פרק ב

פסוק א

יהגו ריק. היו"ד בלא מאריך והה"א בשוא לבדו והגימ"ל דגושה ודומה לו ובתורתו יהגה:

פסוק ג
ננתקה. הנו"ן בגעיא:

פסוק ז
אספרה אל חק. מסכת סופרים אספרה אל חק זה קדש וחכמים אומרי' הרי זה חול ובקצת ס"ס אל"ף אספרה בגעיא:
ה' אמר אלי. היו"ד בגעיא בס"ס:

פסוק יא
עבדו את ה' ביראה. ב' ביראה דגושה לא מדין מפסיק שהשני גלגלים גם כי הם מנגינת הימנית אינם מפסיקים רק מדין מפיק בעבור קריאת ה' באל"ף דלי"ת כמנהג וזה כלל גדול בכל המקרא ואעידה לי עדים ויהרג ה' כל בכור כי אין במלת ה' רק שופר הפוך שאינו מפסיק ומלת כל דגושה וכן ויתעבר ה' בי למענכם פ' ואתחנן. ואני אל ה' בטחתי (לקמן לא). וכן בישעיה כ"ז ביום ההוא יפקד ה' בחרבו שיש תרסא בשם שאינו מפסיק והבי"ת דגושה וכן רבים בתילים כמו אודה ה' בצדקו. אשירה לה' בחיי. אזמרה לאלהי בעודי. למען שמך ה' תחייני. אהללה ה' בחיי. ענו לה' בתודה. כי רוצה ה' בעמו. מצות ה' ברה. ואני אל ה' בטחתי. וכלם דגושים מפני היו"ד של קריאת השם וזולתה יהיו רפין. כמו ישוב עמלו בראשו. נתתה שמחה בלבי. קרבה אל נפשי גאלה. סמר מפחדך בשרי. משליך קרחו כפתים. יהללו שמו במחול. לעשות נקמה בגוים. כל אלה ודומיהם שהם בשני גלגלים לעולם רפין:

פרק ג

פסוק א
בברחו. הבי"ת בקמץ לבדו והוא חטוף:

פסוק ב
ה' מה רבו צרי. צריך ליזהר בטרחא שבשם פן ח"ו יבוא לידי חירוף כמ"ש בפרשת קרח אצל כל הקרב הקרב:

פסוק ג
אומרים. בלא מאריך באל"ף:
ישועתה לו באלהים. היו"ד בגעיא:

פסוק ו
ואישנה. בלא מאריך בוא"ו:

הקיצותי. מלא וא"ו ועיין מ"ש בירמיה ל"א:

פסוק ח
קומה. הטעם מלרע וכן כל קומה אשר בזה הספר זולתי וקומה לעזרתי שהוא מלעיל רד"ק ומסורת:

פסוק ט
הישועה. כל הישועה שבמקרא היו"ד רפה מכלול דף נא:

פרק ד

פסוק ב
בקראי. הקו"ף בקמ"ץ לבד וכן חנני והם חטופים:

פסוק ג
בני איש. הנו"ן במאריך:

תבקשו כזב. הכ"ף רפה:

פסוק ה
ואל תחטאו. הוא"ו בגעיא:

פסוק ז
נסה עלינו. הנו"ן בגעיא ובמסורת ב' דין כתוב בסמ"ך וה"א וחד כתיב בשי"ן ואל"ף קומה ה' אל נשא ידיך והוא חד מן י"ב זוגין בקריאה חד מן ב' ב' חד כתיב אל"ף בסוף תיבותא וחד כתיב ה"א וסימן נמסר במזמור י' במ"ג:

עלינו. בספרים כ"י מדוייקים בטעם חונה:

פרק ה

פסוק ב
אמרי האזינה יהוה בינה הגיגי. בפסיקתא דספר תילים יש פסיק בין האזינה לשם וכן הוא בס"ס ובטעם מיושב בשם:

פסוק ג
הקשיבה לקול שועי. בספרים מדוייקים כן הוא בטעם גרמיה:

פסוק ד
יהוה בקר. יו"ד של שם בגעיא:
אערך לך. בקמץ לבד והוא חטוף:

פסוק ה
כי לא אל חפץ רשע אתה. כך הם הטעמים בס"ס ויש פסיק בין רשע לאתה כי חלילה לאל מרשע:
לא יגרך. מהמסורת עליו לית וחסר ובקצת ספרים יש מאריך בגימ"ל להורות על חסרון וא"ו ולכן נ"ל שהשוא נע כמ"ש בסוף פ' ויצא:

פסוק ז
יתעב | **ה'**. יש פסיק בין יתעב לשם כפי פשט הכתוב הוא שהשם הוא המתעב איש דמים ומרמה ולא בא לומר שהאיש הדמים הוא המתעב ועוד כדי להרחיק לשון תועבה מהשם:

פסוק ח
אבוא ביתך. טעה מי שכתבו ביו"ד אחר תי"ו:
היכל קדשך. במאריך הה"א ובמקף בין שתי המלות וכמוהו רבים כמו שכתוב במאמר המאריך:

פסוק ט
הושר. הישר קרי:

פסוק יא
האשימם אלהים. האל"ף בגעיא בס"ס:

פסוק יב
ויעלצו. הוא"ו בגעיא. י"ס שהעין בפתח אבל רד"ק כתב שהעי"ן והלמ"ד בשו"א:

פסוק יג
תעטרנו. בספר אחד כ"י תְּעַטְּרֶנּוּ וגם בדפוס מויניציאה נרשם כן בצדו אמנם בשאר ספרי' אינו כן וגם רד"ק כתב שהוא כמו יעשרנו המלך:

פרק ו

פסוק א
עַל השמינית. כן כתיב:

פסוק ב
ה' אל באפך תוכיחני. יו"ד השם בגעיא:
ואל בחמתך תיסרני. הוא"ו בגעיא:

פסוק ג
חנני. החי"ת בקמץ לבד והוא חטוף:
אמלל. בספר אחד כ"י הלמ"ד בקמ"ץ ובשאר ספרים בפתח וכ"כ ן' עזרא וכ"כ רד"ק בפי' וגם בשרשים כתב שנמצא פתוח ברוב הספרים וכן ראוי כפי המסורת:

פסוק ד
ונפשי. אין בו צנור:
ואת. ואתה קרי:

פסוק ה
שובה ה'. בטעם מלרע וסימן במסורת כאן וזה א' מהם:

פסוק ז
יגעתי באנחתי. הבי"ת בגעיא:

פסוק ח
עששה. העי"ן בגעיא:

פסוק י
תפלתי יקח. בגעיא:

פרק ז

פסוק ה
שולמי רע. במקצת מדוייקים מלרע הטעם במ"ם ונמסר עליו לית ומלא:
ואחלצה צוררי ריקם. במדוייקים אין במלת ואחלצה כתף ימין ומיושב ולכן נגינת סוף פסוק במלת צוררי וכן נכון לפי' רש"י ורד"ק שמלת ריקם אינה סמוכה למלת צוררי אבל לפי אבן עזרא ואחרים שפירשו הצוררים אותי שנאת חנם נכון להיות כתף ימין ומיושב במלת ואחלצה:

פסוק ו
ירדף. הרי"ש בפתח ודקדוק המלה עיין בפי' רד"ק ומכלול ד' צ':

פסוק ז
קומה. מלרע:

פסוק יב
שופט צדיק. מלא וא"ו (ובד"ה ב' כ"ו) יש חלופי מסרות ושם אכתוב בס"ד מה שנראה בעיני:

פסוק יד
לדולקים. הלמ"ד בגעיא:

פסוק יז
ישוב עמלו בראשו. הבי"ת רפה:
ועל קדקדו. קו"ף שניה בחטף קמץ כמ"ש בשמואל ב' י"ד:

פרק ח

פסוק ג
מפי עוללים ויונקים. בס"ס הוא"ו בגעיא ובקצת ספרים ויונקים מלא וא"ו:

פסוק ו
ותחסרהו מעט. המ"ם דגושה בס"ס:

פרק ט

פסוק א
על מות. יש מחלוקת בין הסופרים והמפרשים אם היא חדא מלה או תרין מלין ומדרשי אגדה יש רבים ואין מהם הכרע רש"י כתב שראה במסורה הגדול' שהיא תיבה אחת שהרי חיבר לה והוא ינהגנו על מות במזמור מ"ח והחכם ן' עזרא כתב כאן כי שתי מלות הן וכ"כ בסי' מ"ח שבעל המסורת אומר שהם שתי מלות וכדברים האלה כתב רד"ק בשרש עלם על ינהגנו על מות ותו אשכחנא בלישנא אחרינא על מות ב' בסיפרא וסימן על מות לבן. כי זה אלהים אלהינו ולית דכוותייהו דסמיכין ע"כ. ופי' דסמוכין ר"ל שהם סמוכים זה לזה אבל הם תרין מלין כי הא דאמרינן מי הוא זה ג' דסמיכי וסימן בירמיה ל' ודכוותא שבטי בני ישראל ג' דסמיכין וסימן ביהושע ד' ודכוותייהו טובא במסורת:

פסוק ז
חרבות. אמר בן לברט כי מצא חרבות בפתח בספר קדמון על כן פי' בו כמו חרבות צורים והנכון בעיני שהחי"ת חטוף בקמץ. הראב"ע ור' אליה המדקדק בהגהות שרשים שיש מחלוקת אם החי"ת חטף פתח או בחטף קמץ והוא לשון חרבן ע"כ. ואני מצאתיהו בכל מדוייקים שלפני בחטף קמץ:

פסוק ט
והוא ישפוט תבל. בספר אחד מדוייק ישן הפ"א בקמץ והוא חטף מפני המקף אמנם בשאר ספרים בחולם ולא מייתבא דעתי עלייהו שפיר משום מאי דחזינא בחילופי דידן דלבן אשר בקמץ ולבן נפתלי בחולם ועיין מ"ש במזמור צ"ו:

פסוק יב
הגידו בעמים. בספרים מדוייקים מלא יו"ד ונ"א הגדו חסר:

פסוק יג
צעקת עניים. ענוים קרי והוא חד מן ה' דכתיבין עניים וקריין ענוים וחלופיהן ב' כתיב ענוים וקריין עניים כמו שנמסר כאן במסורת:

פסוק יד
חנני ה'. יש ספרים שהחי"ת בפתח ואם כן הוא צווי מבנין פעל והדגוש בשקל למדני ונרפה הנו"ן כמו בהתחננו אלינו (בראשית מ"ב כ"א) וזהו דעת רד"ק בפי' וכן כתב הוא עצמו בס' מכלול ד' קפ"ב בשם ר' יהודה ואח"כ אמר שנמצא במקצת ספרים בקמץ וכן הוא ברוב ספרים שלנו ואם כן הוא צווי מהקל בשקל חקרני אל וקריאתו בקמץ חטוף בעבור השוא הבא אחריו גם כי הוא נע בפגישת שני הנונין וכ"כ ר' אלי' בספר ההרכבה אות החי"ת ובעל לוית חן בפרק רביעי מהשער השביעי שלפי הספרים שהחי"ת בקמץ הוא חטוף וכיוצא בזה כתבתי בירמיה ה' על ישדדם ובש"ה ז' על שרך אגן הסהר:
חנני ה'. בטעם מיושב ברוב הספרים:

פסוק טו
למען אספרה כל תהלתיך. מלא יו"ד בתר תי"ו על פי המסורת ועיין מ"ש רד"ק:

פסוק יט
ענוים. עניים קרי ביו"ד והכתיב בוא"ו:

פסוק כ
קומה. מלרע:

פסוק כא
שיתה. מלרע:

פרק י

פסוק א
למה. ג' ראש פסוק רפין וסימן למה אמרת אחתי הוא (בראשית י"ב:י"ט):
למה ה' תעמוד ברחוק. למה ה' תזנח נפשי:

פסוק ב
יתפשו. בגרמי' לאחריו:

פסוק ג
ברך נאץ ה'. יש פסוק בין נאץ לשם וכן למטה בפסוק על מה נאץ רשען אלהים יש פסיק בין רשע לאלהים שלא לסמוך לשון רשע וניאוץ אצל קדוש ישראל:

פסוק ד
רשע כגבה. בדפוס ישן מויניציאה בבית וכן נראה מהתרגום ובשא ספרים בכ"ף וכן במסורת כגבה ב' בקריאה וסימן אשר כגבה ארזים גבהו. כגבה אפו:

פסוק ה
דרכו. דרכיו ק':

פסוק ז
אלה פיהו מלא. אין במלת פיהו מיושב והפ"א דגושה:
ומרמות. בס"א כ"י מרמת בלא וא"ו וכ"נ מהתרגום ובשאר ספרים בוא"ו:

פסוק ח
במארב. במקצת ס"ס האל"ף בשוא לבדו כמו שכתבתי ביהושע ח' :
לחלכה. הלמ"ד בגעיא:

פסוק ט
לחטוף עני יחטף. מתחלפים הספרים בנקודות ובאותיות במקצתם שתי המלות בשוא לבד וי"ס שתיהן בחטף פתח ובספרי' הבאים מספרד הראשון בח"פ ומלא וא"ו והשני בשוא וחסר:

פסוק י
ודכה. ידכה קרי ויש בו דרש באגדת תילים:
חלכאים. חל כאים קרי והנה בחלכאים מחלוקת יש בין כתיב לק' אם היא מלה אחת או שתים ומדקדק גדול אמר כי חלכאים מלה א' כן כתב הראב"ע ובלשון רש"י ראיתי במסורת הגדולה חלכאים א' מחמש עשרה תיבות הכתובות תיבה אחת ונקראות שתי תיבות כמו בגד וכו' וסימן בדברי הימים א' כ"ז וכ"כ רד"ק בפירוש ובשרשים שרש חיל ושרש חלך ובס' הרבבה אות הח':

פסוק יא
שכח אל. כ"כ במאריך בכ"ף בס"ס:

פסוק יב
אל תשכח עניים. ענוים קרי:

פסוק יג
על מה| נאץ רשע| אלהים. יש פסיק בין רשע לאלהים כמו שאמרתי בראש המזמור. ובמקצת דפוסים ישנים יש שני גלגלים בנאץ רשע והיא נכון בעיני:

פסוק יד
ראתה. חסר יו"ד:
כי אתה| עמל וכעס| תביט. יש פסיק בין מלת אתה למלת עמל להרחיק החירוף כלפי מעלה ח"ו:

פסוק טו
תדרוש רשעו. במקרא גדולה דפוס בומבירגי שע"ח כתוב תדרוש בוא"ו ובחטף קמץ כמנהג קצת ספרים באותיות הראיות בקמץ חטוף כי הוא במקף וכן מצאתיהו בקמץ חטוף במקרא כ"י וגם במסרה רבתא נמנה עם מלין דיתירין וא"ו וחטפין קמצין אבל בחלופים מצאתי שזהו לקריאת בן נפתלי אבל לקריאת בן אשר שאנו סומכים עליו בחולם וכ"כ רד"ק בשרש דרש ועיין מ"ש בעמוס ז':

פרק יא

פסוק א
נודו. נודי קרי ויש בו דרש באגדת תילים והמלה מלעיל בשקל קומי שובי והכתיב ראיי' על הקרי ובס"ס אין בהם רביע לא בדל"ת ולא בנו"ן ובספרים כ"י שיש בהם רביע הוא בנו"ן:

פסוק ד
בהיכל קדשו. הבי"ת בגעיא:

פסוק ו
אש וגפרית. בס"ס בטעם ימנית וי"ס חונה:

פרק יב

פסוק ג
שוא ידברו. היו"ד בגעיא בס"ס:

פסוק ז
אמרות ה'. במקצת ספרי הדפוס המ"ם בשוא לבד אך בכמה ספרים כ"י ודפוסים ישנים בחטף פתח:
בעליל. העי"ן בחט"ף פתח:

פסוק ט
סביב רשעים יתהלכון. ויקרא רבה ריש פ' ל"ב ר' יהודה אומר סביב לרשעים הצדיקים מהלכים וכו' ולפי זה היה צריך להיות פסוק הטעם במלת רשעים ולכן אמר לו רבי נחמיה עד מתי אתה עוקף (פי' מעקם ומעוית ובמדרש חילים גריס עוקם) עלינו את המקרא אלא סביב צדיקים הרשעים מהלכים וכו':
כרם זלות. מלת כרם חסר וא"ו והתם במדרש רבתי ושוחר טוב דרשי ליה לשון רוממות כמו הקרי ולשון כרם כמו הכתיב זיל קרי התם:

פרק יג

פסוק ב
עד אנה־| תסתיר. בגרמי' וכן עד אנה ירום:

פסוק ו
יגל לבי. במקצת ספרים יגל בטעם אחד לבד בגימ"ל:

פרק יד

פסוק א
השחיתו התעיבו. ההה"ן בגעיא:

פסוק ב
ה' משמים. בגעיא בס"ס:

על בני אדם. כ"כ:

פסוק ג
אין עשה טוב. כן הוא בס"ס בצירי ובמקף וכן חברו שבסמוך ועיין בסימן נ"ג:

פסוק ד
הלא ידעו. חסר וא"ו כי לא נמנה עם ט' מלאים בכתובים:

כל פעלי. כ"כ:

פסוק ה
שם פחדו פחד. מלת פחד הפ"א רפה.

פרק טו

פסוק א
מי ישכן. כל האומר ומי ישכן בוא"ו אינו אלא טועה:

פסוק ד
בעיניו. בגעיא בס"ס:

פרק טז

פסוק א
שמרני. השי"ן מעמדת בגעיא וקריאתה בקמץ רחב תמורת קמץ חטוף כן הוא בספרים כ"י מדוייקים וכ"כ רד"ק בפי' ובמכלול דף י"ח ובדף רי"ו בשרשים. וכמוהו שמרה נפשי כי חסיד אני. במזמור פ"ו עיין מ"ש שם:

פסוק ב
אמרת לה'. לית לשון זכר:

פסוק ה
ה' מנת. בגעיא ובמיישב:
מנת חלקי. י"ת הנו"ן בפתח ובמקף בין שתי המלות ובספרים אחדים בקמץ ובלא מקף:

פסוק ו
בנעמים. במקצת ספרים מדוייקים חסר יו"ד קדמאה וכן מצאתי מסורת כ"י דייקא כוותייהו וזו תוארם הנאהבים והנעימם כתיב. חבלים נפלו לי בנעמים כתיב. תודיעני נעמות כתיב ושאר כל לישנא מלא:
שפרה עלי. במאריך השי"ן:
חסידיך. בס"ס ביו"ד בתר דלי"ת ומסור עליו יתיר יו"ד:

פרק יז

פסוק ג
זמתי. מלרע אבל בירמיה ד' כי דברתי זמתי מלעיל וכן נמסר עליו לית מלעיל:

פסוק ד
ארחות פריץ. בספרים מדוייקים כ"י וגם בדפוסים ישנים מלא יו"ד וכן הגיה בספרו בעל אור תורה וכן במסורת פריץ ב' וחברו והוליד בן פריץ:

פסוק ה
תמך אשרי. י"ס תמוך אשורי:
נמוטו פעמי. פליגא נמוטו רפי ועיין רד"ק בפי' ובשרש מטט:

פסוק ט
מפני רשעים זו. הימנית במלת רשעים ונכון לפי' רד"ק ולא כן למפרשים אחרים:

פסוק יא
אשרנו. יש במלה זו חילופים רבים במילוי או חיסור וא"ו אחר שי"ן ובמילוי וחיסור יו"ד אחר רי"ש:
סבבוני. סבבונו קרי:

פסוק יד

ממתים ידך ה' ממתים מחלד. כתוב בספר דקדוק ישן שכל ב' אותיות רצופות באמצע תיבה תנקד אחת בחטף פתח כמו הַלֵּלוּ צְלֵלוּ שְׁמָמוֹת עולם חַצוֹצְרוֹת אֲרוֹמְמֶךָ וכיוצא בהן וכן מְמָתִים ידך ה' מְמָתִים מחלד. ועיין מה שנאמר בריש סדר לך לך:

וצפינך. וצפונך קרי:

לעוליהם. בכל הספרים מלא וא"ו ובחילופים משמע שכן הוא למדינחאי אבל למערבאי:

פרק יח

פסוק א

השירה. שירה זו נאמרה גם בספר שמואל אך יש הפרש ביניהם במלות שונות כמו שהעירותי על הרבה מהן שם ולפי שכתבתי אותה בסדר שירת הים ושירת דבורה מהטעמים האמורים שם גם זו ראיתי אני לכתבה כדמותה בצלמה דלא גרעא מינה ששתיהן נתנו מרועה אחד. (א"ה להיות כי לקוצר השטה הוכרחנו לשנות מדעת הבעלים הרב המחבר שכתב מלמנצח עד ומיד שאול בשני שטות היינו הזאת סוף שטה אחת ושאר הפסוק בשטה אחרת ראינו להעיר על זה אוזן הקורא כדי שלא נהיה כשולח יד שלא ברשות) יהי רצון שנזכה לשיר את שיר ה' על אדמת הקודש בירושלים אמן:

פסוק ב

ארחמך. קבלנו קריאתו בקמץ חטוף אשר לא כדת בהיות העי"ן גרונית וכן אבחנך על מי מריבה בסימן פ"א ולזה הסכים הקמחי וי"ס אֶרְחָמְךָ קמץ רחב וכן מצאתי בספר דקדוק ישן כי אין דרך לבא קמץ חטוף רק במקום חולם הדומה לו קצת דרך קריאה על כן יאמר בספר מדוייק ארחמך ה' חזקי בקמץ רחב כי הוא בא מן ארחם ולא מן ארחום ויש חולקין בתיבה זו עכ"ל:

פסוק ג

ה' סלעי. סמ"ך במאריך כן הוא בס"ס:

ומצודתי ומפלטי. קל בלא דגוש בלמ"ד בכמה ספרים מדוייקים וכמוהו בספר שמואל ובמזמור קמ"ד:

פסוק ה
ונחלי בליעל. בגעיא בס"ס:

פסוק ח
ויתגעשו. היו"ד בגעיא:

פסוק יב
חשכת מים. אין ביו"ד מיושב:

פסוק יד
בשמים ה'. בגעיא בס"ס:

פסוק כ
כי חפץ בי. במדוייקים חפץ בב' טעמים כמו שכתבתי בשמואל:

פסוק כז
עם נבר. בספרי ספרד הבי"ת קמוצה וספר א' בפתח:

פסוק לא
החוסים בו. יש ספרים החסים חסר וא"ו:

פסוק לד
ועל במתי. בספרים מדוייקים חסר וא"ו וכן חברו בשמואל והמסורת ג' חד מלא והוא

דסוף חבקוק:

פסוק לה
ונחתה. בגעיא:

פסוק לו
וענותך. בגעיא:

פסוק מא
ואויבי. בגעיא:

פסוק מג
ואשחקם. בגעיא:

פסוק מד
מריבי עם. כן הוא בס"ס:

פסוק מז
אלוהי ישעי. מלא וא"ו על פי המסורה כמו שכתבתי בשמואל ובמדרש חסירות ויתירות כל אלהי שבמקרא חסר וא"ו ובר מן אחד מלא וירום אלוהי ישעי ולמה כשהישועה באה כל החסרות מתמלאות:

פסוק נ
בגוים| ה'. יש פסיק בין בגוים לשם מפני הכבוד כמו שכתבתי בסימן ל"ז:

פרק יט

פסוק ב
מספרים. בגעיא בס"ס:

פסוק י
יראת ה' טהורה. מלא וא"ו ועיין מ"ש בריש פרשת נח:

משפטי. בגעיא:

פסוק יא
ומפז רב. ס"א הפ"א בפת"ח:

פסוק יד
אל ימשלו בי אז איתם. במקצת מדוייקים מלת בי בטעם ימנית ונכון הוא לפי משמעות הכתוב:

פסוק טו
יהיו לרצון. כ"כ:

פרק כ

פסוק ה
יתן לך כלבבך וכל. הוא"ו בגעיא:

פסוק ו
ובשם אלהינו. כן הוא בס"ס:

פסוק ז
ישע ימינו. היו"ד בציר"י כי לא נמצאו בסגול רק חמשה והביאם המכלול דף ר"ה ובעל המסורת בישעיה סימן מ"ה ואין זה מכללם וכן הוא בספרי ספרד:

פסוק ט
קמנו. אין בנו"ן רביע:

פסוק י
יהוה. בגעיא בספרי ספרד:

פרק כא

פסוק ב
בעזך. העי"ן בקמץ חטוף מפני דגשות הזי"ן וכן נהלת בעזך. אתה פוררת בעזך סימן ע"ד והם ג' חסרים וא"ו על פי המסורה:
מה יגיל. יו"ד האית"ן דגושה כדין דחיק והגימ"ל בסגול כי המלה מלעיל ויתיר יו"ד בתר גימ"ל רד"ק בפירוש ומכלול דף קמ"ב ועיין זוהר פרשת פקודי ריש דף רל"ה:

פסוק ז
כי תשיתהו ברכות. בספרי ספרד מלא תשיתהו בגלגל ולפיכך הבי"ת רפויה. וספרים אחרים בימנית והבי"ת דגושה:

פסוק י
ותאכלם אש. הוא"ו בגעיא:

פסוק יג
כי תשיתמו שכם. בספרים מדוייקים מלת כי בימנית ולכן התי"ו דגושה ויש ספרים כי תשיתמו במקף והתי"ו רפויה:

פרק כב

פסוק ג
אלהי אקרא. בספרי ספרד יש געיא באל"ף בין שו"א לסגול ולא ידענא למאי אהניא:
ולא דומיה. הוא"ו בגעיא בספרי ספרד:
דומיה לי. כתב בעל המסורת דומיה ד' א' חסר וסימן ולילה ולא דמיה לי. נאלמתי דומיה סימן ל"ט. אך אל אלהים דומיה נפשי בסימן ס"ב. לך דומיה תהלה סימן ס"ה קדמאה חסר וכן הוא חסר במקצת מדוייקים ועיין מ"ש בסימן ס"ה:

פסוק ח
ילעגו לי. בספרים מדוייקים חסר יו"ד והגימ"ל רפה:

פסוק ט
כי חפץ בו. בהרבה מדוייקים בשני טעמים:

פסוק יב
אל תרחק ממני. ממני בימנית:

פסוק טו
והתפרדו כל עצמותי. בספרי ספרד הכ"ף במאריך אף על פי שהמלה מוקפת ועיין בסוף פרשת ראה על כל הבכור ויש עוד שנים למטה בזה המזמור:

פסוק טז
ולעפר. הוא"ו בגעיא:

פסוק יז
כלבים. יש גם המקל השלישי:
כארי. הכ"ף בקמץ ועיין מ"ש בישעיה ל"ו:

פסוק כב
ומקרני רמים. כתב רד"ק בשרש ראם ובהניח הא' ומקרני ראמים עניתני ע"כ. אמנם בכל ספרים שלנו כתוב רמים בחסרון האל"ף:

פסוק כה
ובשועו. בגעיא:

פסוק כו
מאתך תהלתי. בגעיא:

פסוק כז
לעד. חציו קמץ וחציו פתח ויש ספרים כולו קמץ:

פסוק כח
כל משפחות. בספרי ספרד במאריך וכן כל דשני ארץ:

פסוק כט
ומשל בגוים. בספרים מדוייקים חסר וא"ו בתר מ"ם וכן במסורת קהלת סימן ט' נמסר מושל י"ד מלאים ואין זה מהם:

פרק כג

פסוק ב
מנחת. כן מצאתי במקצת מדוייקם כ"י:

פסוק ד
ינחמני. החי"ת בחטף פתח:

פסוק ו
ושבתי בבית. הבי"ת דגושה בספרי ספרד:

פרק כד

פסוק ד
אשר לא נשא לשוא נפשו. נפשי קרי ובמקצת ספרי ספרד כתוב נפשו בוא"ו זעירא וכן מסור עליו וא"ו זעירא. ודעות רבות יש במלה זו חלוקות זו מזו הא' שאין כאן קרי וכתיב והכתיבה והקריאה שוים בוא"ו ובחולם וכן נראה מהתרגום שתרגם לחייבא נפשיה וכן בב"ר פ' נ"ט סימן ו' ושמות רבה ריש פ' ד' ובדברים רבה ריש פרשת וזאת הברכה ובתנא דבי אליהו ריש פ' י"ז ובמדרש שוחר טוב כפי נסחת הילקוט באמרו אשר לא נשא לשוא נפשו זה משה שלא נשא לשוא נפשו של מצרי וכו'. דבר אחר מדבר באברהם וכו' אשר לא נשא לשוא נפשו של נמרוד. דבר אחר מדבר ביעקב אשר לא נשא לשוא נפשו של לבן. אך במדרש הנזכר הנמצא אצלינו בדפוס כתוב בתחלה אשר לא נשא לשוא נפשו זה משה וכו' כמו שכתבתי לעיל ואחר כך אומר זה אברהם וכו' אשר לא נשא לשוא נפשו נפשו של נמרוד וכו' דבר אחר זה יעקב וכו' אשר לא נשא לשוא נפשו של לבן וכו' ע"ש. גם החכם בעל העקידה בתחלת שער א' ובסוף שער כ"ה ובעל נוה שלום במאמר י' פ' ה' ובעל העקרים במאמר ג' חלק ל' כלם דרשו נפשו בוא"ו וכ"כ ר' אלייא המדקדק בספר המסורת מאמר ט' ז"ל והנה במסרות המדוייקות לא קראו הוא"ו הקטנה וא"ו זעירא אך וא"ו קטעא פי' וא"ו קצוצה מעט מלמטה כמו את בריתי שלום וא"ו קטיעה וכן לא נשא לשוא נפשו וא"ו קטיעה. ותמהתי אני על כל המפרשים אשר ראיתי שלפי פי' כלם הוא כתוב נפשו וקרי נפשי. וכן ראיתי ברוב נסחאות המסורת ואין ספק כי הוא טעות סופרים וטעו

בין זה ובין פדה נפשו מעבור בשלח (איוב ל"ג:כ"ח) שהוא קרי נפשי וכן נמנה עם מ"א מלין דכתיבין וא"ו וקריין יו"ד ולשוא נפשו לא נמנה עמהם הרי שאינה אלא וא"ו קטיעא וכן בהגהותיו לשרשים כתב א"א לשוא נפשו רבים טועים סבורים שהוא כתיב נפשו וקרי נפשי ואינו אלא וא"ו זעירא וקריאת המלה כנקודתה נפשו עד כאן לשונו. הדעת השני שכתוב נפשי וקרי נפשו וזהו דעת הראב"ע. השלישי שכתוב נפשו וקרי נפשי כמו שראיתי בספרים כתובי יד מדוייקים וכן נתפשט המנהג בספרי הדפוס וזה גם כן דעת רד"ק כמו שכתב בפי' הפסוק וכן כתב החכם ר' יונה המדקדק בספר הרקמה בשער ממ"ה שנאמ"ר בלשו"ן והחפ"ץ ב"ו זולת"ו נשבע ה' בנפשו במקום בשמו וכמוהו אשר לא נשא לשוא נפשי במקום שמי עד כאן. וכן כתב בעל יפה תואר בבראשית רבה פ' כ"ט סימן ז' וכן הוא מפורש בספר הזוהר פרשת וירא דף ק"א ופרשת תזריע דף מ"ה וכן כתב בעל מראות אלהים בחלק התכלית ריש פרק ס"ב והכי משמע בספר הכוזרי במאמר ג' סימן כ"ז כמו שפירש כמהור"ר יהודה מוסקאטו ז"ל זיל קריתם וכ"כ בתשובה כמוהר"ר יוסף חזק ז"ל לכמוהר"ר עזרא מפאנו ז"ל ולא תקשי לן מספרי דאגדתא דכל היכא דאיכא למידרש דרשי כפי הקרי והכתיב הלזה ובתר הכי הביא המדרש שאינו דורש אלא הכתיב והמתרגם כבר נודע שדרכו על הרוב לתקן הדבור אחר פשט הכתוב גם לא יקשה ממה שלא נמנה זה במסורת מאינון דכתיבין וא"ו בסוף תיבותא וקרין יו"ד כי פעמים רבות מצאתי מסרות דנחתי למנינא ושיירי כמו שכתוב בפרשת בשלח על השלו וזמנין דבצרי כגון הכא דמסיר מ"א מלין ובפרטן אתה מוצא יותר ומה שכתב רבי אלייא שטעו הסופרים בין זה ובין פדה נפשו מעבור בשלח (איוב ל"ג:כ"ח) שהוא קרי נפשי וכן נמנה עם מלין דכתובים וא"ו וקריין יו"ד אחרי המחילה ממנו נראה שהוא הטועה ואדרבה איפכא כתיב פדה נפשי וקרי נפשו ונמסר עליו שהוא חד מן כ"ד מלין דכתיבין יו"ד בסוף תיבותא וקרינן וא"ו וסימן נמסר במסורה גדולה מערכת אות יו"ד ואותן מ"א דכתיבין וא"ו וקרינן יו"ד סימן בריש שמואל ולית דין בינייהו גם לא אחדל לומר כי במסורת הדפוס במנין אותיות זעירות כתוב וא"ו לשוא לא נשא אולי נפל בלבול בספרים בין וא"ו לשוא לוא"ו נפשו דסמיך ליה. אל ה' נפשי אשא שיציל נפשי משפת שקר וכפר

על אשר חטא על הנפש ונפשי ישובב ינחני במעגלי צדק למען שמו ועיין מה שכתת' באיוב כ"ג:

פסוק ו
דורשו. דורשיו קרי:

פסוק ז
והנשאו. בגעיא:

והנשאו. הראשון והנשאו מי זה והשני ושאו מי הוא זה והוא חד מן זוגין קדמאה נתיב אות וחסר מלה ותניינא חסר אות ויתיר מלה וסימן נמסר ביחזקאל י"א במ"ג:

פרק כה

פסוק א
אליך ה' נפשי אשא. במדרש חזית פסוק השבעתי אתכם אליך ה' נפשי אשא אשיא כתיב שהיו משיאין עצמן על קדושת שמו של הקדוש ברוך הוא פירש מדליקין כמו וישאם דוד ואנשיו דשמואל פירש וישרפם ולא נמצא כתיב זה בספרנו:

פסוק ב
אלהי. האל"ף בגעיא בספרי ספרד בין שו"א לסגול:

פסוק ד
ארחותיך. יש ספרים שהאל"ף בקמ"ץ חטוף אבל במדוייקים בחולם וכן כתב רד"ק בשרשים והספרים מתחלפים במילוי או חיסור וא"ו קדמאה ותניינא:

פסוק ה
הדריכני באמתך. הבי"ת רפה:

ולמדני. הוא"ו בגעיא:

פסוק ו
זכר רחמיך. הכ"ף בחולם ובדפוס ישן מויניציאה בקמץ חטוף והוא טעות שכך במסורת איכה ג' נמסר זכר ג' קמצין וסימן כחסדך זכר לי אתה. זכר דבר לעבדך. זכר עניי ומרודי. וכל דסמיכין לעז"ן (פירש זכר עניי זכר זאת זכר נא דכוותהון קמצין):

פסוק יא
וסלחת. הוא"ו בגעיא:

פסוק יד
ליריאיו. בספרי ספרד ביו"ד אחר רי"ש וס"א ליראיו חסר:

פסוק יח
ושא לכל חטאותי. כל חטאתי חסר וא"ו בר מן דין ושא לכל חטאותי:

פרק כו

פסוק ב
צרופה. צרפה קרי:

פסוק ו
ואסבבה. חסר וא"ו:

פסוק ח
ה' **אהבתי**. בגעיא בספרי ספרד:

פסוק י
מלאה שחד. בס"ס השי"ן דגושה:

פסוק יא
אלך. בטעם רביע:

פרק כז

פסוק ב
המה כשלו. רפי:

פסוק ה
כי יצפנני בסכה. בריש מס"ג באלפ"א בית"א. מאותיות קטנות ס' כי יצפנני בסכה ולא מצאתיה קטנה בשום ספר גם לא בנוסח א' כ"י מאותיות קטנות ומ"ש במקרא גדול בריש ספר ויקרא ס' יצפנני בסכה טעות הוא עוד כתוב שם ס' בסופה ובסערה דרכו (נחום א':ג') שכתוב ובשערה בשי"ן והם שנים במסורת כתובים שי"ן וחברו אשר בשערה ישופני (איוב ט':י"ז) ואות קטנה דהתם הוא סמך בסופה ועיין מה שכת' בריש נחום:
יסתירני. במקצת מדוייקים מלא יו"ד ויש ספרים חסר:

פסוק ו
סביבותי. הסמ"ך בגעיא. סביבתי הנ"ל בכמה ספרים חסר וא"ו:

פסוק ז
וחנני. בוא"ו בכל הספרים:

פסוק יא
למען שוררי. ברוב ספרים ישנים מלא וא"ו:

פסוק יג
לולא. הטעם רביע ונקוד למעלה ומלמטה כן הוא בספרים מדוייקין וכן מצאתי במסורה כ"י דין נקוד למעלה ולמטה ושארא כי אם לעיל ובמסרה אחרת כ"י מצאתי כלשון הזה לולא נקוד מלעיל ומלרע בר מן וא"ו דלא נקודה אלא מלעיל עד כאן. וכן ראיתי במקרא כ"י מטוליטולא. ובפרק קמא דברכות תנא משמיה דרבי יוסי למה נקוד על לולא אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם מובטח אני בך שאתה משלם שכר טוב לצדיקים לעתיד לבא אבל איני יודע אם יש לי חלק ביניהם אם לאו דסבר שמא יגרום החטא. והחסיד יעבץ כתב כל לולא שבמקרא מפורש וזה סתום כי לא פירש מה היה אם לא היה מאמין ע"ש:
בטוב. הבי"ת בגעיא:

פרק כח

פסוק ד
ידיהם תן להם. בספרים מדוייקים בצירי וכן היה ראוי להיות אף על פי שהוא במקף לפי שאינו סמוך למלה זעירא או מלה שהיא מלעיל כמו תן להם ה' מה תתן תן להם רחם משכיל (הושע ט':י"ד) אבל במכלול דף ק"ב כתוב שנמצא א' בסגול שלא כמנהג תן להם כפעלם והמסור עליו לית כותיה סגול וחד ותן עליה אש (פרשת קרח) וכן כתוב בהגהת לוית חן ש"ה פ"ח:

פסוק ה
כי לא יבינו. אין אחר כי פסק:

פסוק ז
עזי. בג' נקודות העי"ן:

ונעזרתי. הוא"ו בגעיא:

פסוק ט
ורעם. בס"ס המדוייקים הוא"ו במאריך וזה מ"ש בחילופים ב"א ורעם יוציא הרי"ש ב"נ לא יוציא ועיין מה שכתבתי בשופטים ה':

פרק כט

פסוק ו
ושריון. בשי"ן שמאלית כמו שכתוב בסוף דברים עוד מצאתי הכרעה לזה במ"ג ריש מערכת אות הסמ"ך שנמסר שם סימן מן ה' זוגין חד ס' וחד וס' כגון סתרי ומגיני. ואלצפן וסתרי וא' מהם הוא שריון דצידנים יקראו. ושריון דוירקידם כמו עגל:

פסוק ח
יחולל אילות. בספר הזוהר פרשת אחרי מות דף ס"ח אילת כתוב חסר ובסיפרי דילן מלא:
ויחשוף. החי"ת בחטוף סגול:

פסוק יא
ה' עוז. בגעיא:

פרק ל

פסוק א
מזמור שיר חנכת הבית. ב' בטעם פזר הדין ואידך שירו לה' שיר חדש סימן צ"ח ועיין זוהר פרשת בלק דף כ"א:

פסוק ד
ה' העלית. בגעיא:
העלית. הלמ"ד בחירק וכן במסורת ג' בקריאה וסימן לך עלה מזה. ושמעו מצרים. העלית מן שאול נפשי:
מיורדי בור. מירדי קרי והיו"ד דגושה והוא מקור והיה ראוי בקמ"ץ חטוף ונמשך הקמץ בטעם כמו רדפי טוב והכתיב מיורדי בור ונמשלתי עם יורדי בור ונמסר עליו לית יתיר וא"ו:

פסוק ח
ה' **ברצונך**. בגעיא:

העמדת להררי. למ"ד בגעיא:

פסוק ט
ואל אדני אתחנן. בספרים מדוייקים בשם של אדנות וכן נמסר במסורת הגדולה במנין קל"ד:

פסוק יא
היה עזר. בגעיא בין השו"א לסגול בספרי ספרד:

פרק לא

פסוק ג
לצור. בגעיא:

מעוז. בזיי"ן ובמזמור ע"א מעון בנו"ן כמ"ש שם בסיעתא דשמיא. וכן מצאתי במסרה כ"י סימן קדמאה לצור מעוז תניינא לצור מעין וחד פסוק סימן מפיקים מזן אל זן:

פסוק ד
ותנהלני. במאריך בוא"ו בספרי ספרד:

פסוק ה
מעוזי. נכתב בוא"ו עם הדגש:

פסוק ו
בידך אפקיד רוחי פדיתה אותי. כן הוא ברוב ספרי ספרד:

פסוק ט
העמדת במרחב רגלי. הבי"ת רפויה בספרים מדוייקי' כ"י וכן דינה כפי הכלל שכתבתי בראש הספר:

פסוק י
עששה בכעס. הבי"ת רפה ופליגי בה ספרי:

פסוק יא
ביגון. אין בבי"ת געיא:

כשל בעונו כחי. הכ"ף רפה:

פסוק יב
ולשכני. במאריך הלמ"ד בס"ס:
למידעי. במאריך הלמ"ד בס"ס:

פסוק יד
מָגוֹר מסביב. כן כתוב:

פסוק טו
ואני | עליך בטחתי. יש פסיק בין ואני ובין עליך כדי שיהיו דבריו של אדם ברורים כלפי מעלה ואל ימהר להוציא מפיו בבהלה ואני עליך כי האלהים בשמים ואדם עלי ארץ:

פסוק טז
בידך עתתי. חסר וא"ו:

פסוק יז
הושיעני. מלא יו"ד:

פסוק יח
יהוה אל אבושה. בגעיא:

פסוק כג
נגרזתי. סימן תלים נגרזתי קינות נגזרתי יונה נגרשתי:
מנגד עֵינֶיךָ. כן כתיב:

פסוק כד
אהבו. האל"ף בסגו"ל ובספרים אחרים בחטף סגול וטעות נפל בחילופים שלנו מב"א וב"נ:

פרק לב

פסוק א
נשוי. בגעיא:

פסוק ב
אשרי אדם. עיין מ"ש בריש סיפרא:

פסוק ד
בחרבני. לית וחסר:

פסוק ה
ואתה נשאת. בלא פסק באמצע:

פסוק ו
לעת מצוא. במדוייקים כ"י מלא וא"ו ואל"ף:

לשטף. במדוייקים כ"י בחמש נקודות וכן כתב רד"ק בשרשו:

פסוק ח
ואורך. בגעיא:

פסוק ט
בל קרב. חסר וא"ו:

פרק לג

פסוק י
יהוה הפיר. בגעיא:

פרק לד

פסוק א
ויגרשהו. יש ספרים בפתח הגימ"ל ובספר אחד מדויק כתוב ויגרשהו הרי"ש בחטף

פתח גם בחילופים נראה שזהו דעת ב"א:

פסוק ב
תהלתו. בגעיא:

פסוק י
יראו את ה'. האל"ף נחה כמ"ש בסוף יהושע:

פסוק יא
כל טוב. בחולם גם לא נמנה במסורה עם אותם שהם בשורק:

פסוק יב
לכו בנים. בגעיא:

פסוק יט
ואת דכאי. בגעיא:

פסוק כב
יאשמו. האל"ף בשוא לבדו ודומה לו תאשם שמרון (הושע י"ד):

פסוק כג
ולא יאשמו. האל"ף בשוא לבדו והשי"ן בשוא. הראשון נח והשני נע:
כל החסים בו. בספרי ספרד במאריך ובמקף ועיין מה שכתבתי סוף פרשת ראה:

פרק לה

פסוק א
ריבה. מלרע:

פסוק ב
וקומה. לית מלעיל בספרא:

פסוק ג
ישועתך. בגעיא:

פסוק ו
יהי דרכם. בגעיא בס"ס:
וחלקלקת. חסר וא"ו:

פסוק י
כל עצמותי. ב' קמצין בטעם בקריא וסימן כל אחי רש שנאוהו (משלי י"ט:ז') כל עצמותי תאמרנה וכן במכלול דף ר"נ כל מלת כל שהיא במקף ישוב החולם לקמץ חטוף חוץ משנים שיקראו בלא מקף בקמץ רחב כל עצמותי תאמרנה. כל אחי רש כמ"ש (במשלי י"ט:ז'):
מי כמוך. במסרה שלנו בדניאל ה' נמסר סי' מן י"ח מלין דגושין בתר יהו"א בלא מבטל ושנים מהם ה' מי כמכה נאדר בקדש. כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך ובסוף הסי' כתוב כל עצמותי פלוגתא דב"א וב"ג וכ"כ בפ' עקב על פ' ויענך וירעבך אמנם בכל ספרי המדקדקים לא נמנה זה דתילים עם היוצאים מן הכלל וגם בפלוגתות שלנו שבין ב"א וב"נ לא נמצא זה עמהם וכן בכל הספרים שלנו רפי כדינו ובר מן דין אשכחנא בס' דקדוק ישן כלשון הזה וכן מי כמכה שבשירת הים הסמוך לאזכרת השם והוא מי כמכה השני שבפסוק הוא נדגש שלא יהא נראה כמו ה' מיכה ולא

יזכר שם מיכה גבי אזכרת השם אבל מי כמכה הראשון שאינו סמוך לאזכרת השם יעמוד בעומדו להרפותו וגם כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך רפי כמשפט חוק יהו"א אף כי סמוך לאזכרת השם לפי שלא נאמר על הים ולא הודגש רק אותן שעל הים כי מיכה גנב פסלו והעבירו בים שנאמר ועבר בים צרה על כן נכון לדקדק באותו שעל הים כמבואר. עוד כתוב בס' הנזכר עם זו גאלת פלוגתא בין ב"א ובין ב"נ ובס' ר' אברהם אבן עזרא דגש מפני הוגן הקריאה ע"כ. וכתבתי זה להראות שטעות נפל במקרא גדולה בכל המקומות בדניאל ובפרשת עקב כי מה שכתוב שם דמחלוקת ב"א וב"נ ובס' בן עזרא נאמר על פסוק עם זו גאלת כי באמת יש בו מחלוקת ב"א וב"נ אבל זה דתילים ליכא מאן דפליג דהוא רפי ועיין מ"ש בפרשת בשלח בשם אור תורה:

פסוק טו

ונאספו. בגעיא:

פסוק יז

כמה תראה. כן כתוב:

פסוק כא

ראתה עיננו. בלא יו"ד תנינא:

פסוק כה

אל יאמרו בלבם האח נפשנו אל יאמרו. בס"א כ"י ואל יאמרו בוא"ו וכן היה כתוב בס"א ישן נושן רק שנמחקה אח"כ אות הוא"ו ויפה נעשה למחוק אותה שכן במסורת שמואל ב' א' נמסר סי' מן כ"ג פסוקים בקריאה רישא ומציעתא אל אל ודין חד מנהון ויש לדעת כי במסורה שם כתוב אל יאמרו בלבבם וכן מצאתי בס"א ישן שבתחלה היה כתוב בלבבם ואח"כ הגיהו בלבם וכן נכון שזהו א' מן ט' בלבם בקריאה וסי' נמסר ביחזקאל י"ד:

בלענוהו. העי"ן בשוא ופתח:

פרק לו

פסוק ז
צדקתך כהררי אל משפטיך תהום רבה. זה א' מן המקראות שקראו רבותינו עיטור סופרים כמ"ש סוף פרשת בהעלתך ומה שכתב הר"ן בשם רבו דמלת כהררי נפסק בטעם ממלת אל לא נמצא כן בספרינו אדרבא איפכא שיש מקף בין שתי המלות: **כהררי אל**. מפני הגעיא שעם השוא תקרא פתח בהרחבה בקריאת אות הגרון שבצידה. מכלול דף קפ"ט:
אדם ובהמה תושיע. בס"ס אדם ובהמה תושיע וכן צ"ל נכון להפסיק הטעם במלת תושיע שלא יהא נראה ככופר ח"ו:

פסוק ח
מה יקר. זכר ר' יהודה מה יקר חסדך פעל עבר ואולי מצאו בספרו הקו"ף פתוחה ומאשר מצאנו אנחנו בספרנו קמוץ כולו נכון להיות תאר השם. שרשים:

פסוק יג
דחו ולא יכלו. לדעת החכם ר' יהודה מלת דחו מלעיל בפלס מה טבו והחכם ר' יונה כתב כי מצא אותו בספר מדוייק מלרע וכן מצאנוהו בספרים מדוייקים מלרע רד"ק בפי' ומכלול דף קמ"ו ושרשים:

פרק לז

פסוק ב
יבולון. לית ומלא:

פסוק ד
משאלת. לית וחסר וא"ו:

פסוק ט
וקוי. בהנעת הוא"ו שהוא עין הפעל מן קוה והיו"ד סימן הרבים. אבל וקוי ה' יחליפו כח ישעיה מ' בהנעת היו"ד שהיא במקום עי"ן הפעל, והוא"ו למשך כוא"ו שומרי, ויו"ד הרבים נפלה מהמכתב. כ"כ רד"ק בפי' וכן צריך להגיה במכלול יופי ובפי' רד"ק מדפוס נפולי והחכם אבן עזרא כתב על זה בתהלים שהיו"ד תחת הוא"ו ועל

אותו שבישעיה לא כתב מאומה נראה שהוא סובר בהפך ולפי מה שנמסר במקרא גדולה שלנו הכא והתם נראה דאתיא כוותיה:

יירשו ארץ. בשני יודי"ן ובמאריך:

פסוק יג

כי יבא יומו. חסר וא"ו אחר הבית:

פסוק טו

וקשתותם. בספרים מדוייקים השי"ן דגושה והתי"ו רפוי' וכן נכון כמ"ש בישעיה ה' וירמיה נ"א ונחמיה ד' וכ"כ ר' יונה בספר הרקמה שדגשת השי"ן הוא מפני פגישת שתי התוי"ן כמו שדגשו נו"ן ירמיה הענתתי:

פסוק טז

טוב. בלא רביע:

פסוק יז

כי זרועות. בלא פסק באמצע:

פסוק כ

כי רשעים. בלא פסק באמצע:

כלו בעשן כלו. הראשון מלרע והשני מלעיל לסוף פסוק מכלול דף קנ"א:

פסוק כה

ולא ראיתי. בגעיא:

פסוק כז

סור מרע ועשה טוב. מלת טוב בטעם רביעי לא באתנח:

פסוק כח

כי ה' | אהב משפט. הגרמי' קודם מלת אהב ולא אחריו:

את חסידיו. ב"ר פרשת פ"ו חסידו כתיב זה יוסף וכן בערוך ע' חסד הובא זה המדרש ובספר הזוהר פרשת וישב האי קרא אוקמיה באברהם חסידו כתיב ע"כ. ברם בספרי דידן לא אשכחנא רק ב' חסרים על פי המסורה וסי' רגלי חסידו ישמר דשמואל. ודרך חסידו ישמר משלי ב':

פסוק לט

מעוזם. בוא"ו עם הדגוש:

פסוק מ
יפלטם. בהללי יפלטם בלא דגש:

פרק לח

פסוק ב
יהוה אל. בגעיא:

אל בקצפך. הקו"ף בסגול. רד"ק:

תוכיחני. התי"ו רפויה וכן תיסרני:

פסוק ד
בעצמי. העי"ן בחטף פתח:

פסוק ז
נעותי שחתי. במקראות מדוייקות חסר וא"ו אבל כאבל אם קדר שחותי בסימן ל"ה מלא וא"ו והמסרה תבא עליהם ב' חד מלא וחד חסר:

פסוק ט
נפוגתי. מתחלפים נפוגות:

פסוק י
אדני נגדך. י"ס בגעיא:

פסוק יא
ואור עיני. בגעיא:

פסוק יב
וקרובי. מלא וא"ו:

פסוק יג
וינקשו. במקצת מדוייקים הקו"ף דגושה אבל ר' יונה בספר הרקמה הביאו עם מלין המוקלין ורד"ק לא הביאו נראה שהוא קורא אותו דגש:

פסוק כ
ואיבי. בגעיא בס"ס:

פסוק כא
רדופי טוב. רדפי קרי והכתיב בוא"ו אחר דלי"ת ונמשך הקמץ בטעם כמו מירדי בור:

פרק לט

פסוק א
לידיתון. לידותון קרי:

פסוק ה
הודיעני ה' | **קצי**. הגרמיה היא אחר השם ולא קודם:

פסוק ז
ולא ידע. בגעיא בס"ס ובלא מאריך בלמ"ד:

פסוק ט
מכל פשעי. בס"א מטוליטולא המ"ם במאריך מִכּל- פשעי:

פסוק יב
בתוכחות. בגעיא:

פסוק יג
שמעה תפלתי. י"ס שהמ"ם בחטף קמץ וזהו דעת רבי יונה בספר הרקמה והאפודי בפ' י"ו ויש ספרים בחטף פתח וכמו זר נחשבו וגם רד"ק לא זכר זרות זה בחבוריו ובעל אור תורה כתב המ"ם בשוא לבד בספרי ספרד:

פרק מ

פסוק ג
מטיט היון. בקצת ספרים הוא"ו בסגול ובס"ס בציר"י וכ"כ בשרשים שהוא בשקל עקב:

ויקם. הקו"ף בסגול על פי המסורת:

פסוק ה
אשרי. עיין מ"ש בריש ספרא:

ולא פנה. הוא"ו בגעיא בס"ס:

פסוק ח
במגלת ספר. אין בפ"א רביע:

פסוק יז
כל מבקשיך. בס"ס המאריך:

יאמרו תמיד. במקצת ספרים כתוב ויאמרו בוא"ו ולפי דעתי נתחלף להם בין זה ובין אותו שבמזמור ע' שכתוב בוא"ו בכל הספרים וכן נראה בעיני להכריע מהמסורת שזהו בלא וא"ו שכן בישעיה (סימן י"ד) נמסר ט' ויאמרו ותרי מנייהו ירנו וישמחו סימן ל"ה ישישו וישמחו בך סימן ע' ואי הוה דין בוא"ו הוה להו עשר והתם במזמור (ע' ול"ה) נמסר ט' רפין והכא לא נמסר מידי ש"מ כדכתיבנא. תו אשכחנא בתר הכי מסרה דיקא וברירא דאמרה הכי קדמאה ויאמרו תמיד תנינא יאמרו תמיד תליתאה ויאמרו תמיד וזו אינה צריכה לפנים:

פסוק יח

ומפלטי. קל הלמ"ד ברוב ספרים ויש מהם בדגוש:

אתה. בס"ס האל"ף בפתח כמ"ש במזמור מ' ושופטים י"א וכן כתב המכלול דף רס"ב:

פרק מא

פסוק ב

ימלטהו. בגעיא והלמ"ד דגושה:

פסוק ג

יאשר. ואשר קרי:

פסוק ד

ה' **יסעדנו**. בספרי ספרד בגעיא:

פסוק ה

אני אמרתי. בגעיא ומקף לא בשופר כן הוא בס"ס ועיין מ"ש במשלי כ"ו:

פסוק ז

יקבץ און. במקצת מדוייקים היו"ד במאריך:

פסוק ט

דבר בליעל. בגעיא:

פרק מב

פסוק ד

היתה-לי. כ"כ:

באמר. קדמאה באמר בתראה באמרם ויש ספרים שהאל"ף באמר בשוא לבדו ואינה נקראת וכ"כ האבודרה"ם בסדר של פסח ובמסו' מוגה ג' באמר חסר בקריאה וזה א' מהם ושנים האחרים הם בחטף סגול בכל הספרים וגם זה כמותם ברוב הספרים:

פסוק ו

ותהמי. קדמא' ותהמי תנינא ותליתא ומה תהמי ובמקצת דפוסים הה"א בשוא לבדו וכן מצאתי בס' אחד כ"י ישן ואולם בשאר ספרים בחטף סגול:

פסוק ז

אלהי. בס"ס יש געיא באל"ף בין שוא לסגול:

פסוק ח

תהום-אל-תהום. כ"כ:

פסוק ט

ובלילה שירה עמי. ב' במסורה חד כתיב וא"ו ויהי שירו חמשה ואלף וחד כתיב ה"א ובלילה שירה עמי ובמסו' רבתא מערכת אות האלף חשיב להו באלפ"א בית"א מן ב' ב' ותרויהון בתרי לישנא. ורש"י פי' שירה עמי תהא חנייתו בתוכנו שירה לשון חנייה כדמתרגמינן ויחן ושרא וזה למדתי מתוך מסורת הגדולה שחבר את זה עם ויהי שירו חמשה ואלף באלפ"א בית"א של שתי תיבות החלוקין בפתרונן לימד שאין זה לשון שיר ומדרש האגדה פותרו לשון שיר וכו' ע"ש. עוד נ"ל שיש בזה רמז שלמדו רבותינו בפ"ק דע"ז מזה הפסוק שבלילה הקב"ה יושב ושומע שירה מפי חיות הקודש וגם למה שאמרו בס' הזוהר פרשת ואלה שמות דף י"ח שהקב"ה ברא המלאכים הממונים בחסדו ביום וברא המלאכים הממונים לומר שירה בלילה ואיתא התם א"ר נחמיה אשרי הזוכה לדעת באותו שיר דתני' הזוכה באותו שיר ידע בעניני התורה והחכמה ויאזין ויחקור ויוסיף כח וגבורה במה שהיה ובמה שעתיד להיות ובזה זכה שלמה וגו' ועיין ברעיא מהימנא ריש פרשת נשא וריקאנטי פרשת בראשית דף כ"ז מערכת האלהות פ"ג בפי' חייט סוף דף ל"ג:

פסוק י
למה שכחתני. למה הראשון רפה ומלרע והשני דגוש ומלעיל מסורת ורד"ק בפי' ומכלול דף רס"ו ומה שכתוב כאן במסורת ואם הוא סמוך לאותיות אח"ע צריך להגיה א"ה כמ"ש בירמיה ט"ו:
שכחתני. קדמאה למה שכחתני בתראה למה זנחתני והוא חד מן ג' זוגים מתחלפים קדמאה שי"ן ותניינא זי"ן כמו שנמסר במלכים ב' י"א:
קדר אלך. קדמאה אלך בתראה אתהלך והאבודרה"ם נתן סימן ש"א"ל ז"א"ת. פי' הראשון שכחתני "אלך השני "זנחתני אתהלך:

פסוק יא
ברצח בעצמותי. בגעיא:

פסוק יב
ומה תהמי. ברוב הספרים הה"א בחטף סגול כמ"ש לעיל:

פרק מג

פסוק א
מאיש מרמה. במקצת ספרים בטעם א' לבד באל"ף ובמקצתם במ"ם וי"ס בב' טעמים והחכם לונזאנו כתב שהוא מלעיל:

פסוק ב
אלהי מעוזי. במדוייקים נכתב בוא"ו עם הדגוש וכ"כ רד"ק:
למה זנחתני. למה הא' רפה ומלרע והב' דגוש ומלעיל:

פסוק ד
ואודך בכנור. הבי"ת רפה:

פסוק ה
ומה תהמי. ברוב הספרים הה"א בחטף סגול כמו שכתבתי במזמור דלעיל והם ג' בענין. והאבודרהם כתב בסדר של פסח שמצא בספרים המדוייקים הראשון והשני בשוא והשלישי בשוא וסגול:

פרק מד

פסוק ג
אתה ידך גוים. בספרי ספרד ידך בטעם מרעיש ויש ספרים ידי גוים:

פסוק יג
תמכר עמך בלא. בי"ת רפה:

פסוק יט
לא נסוג אחור לבנו. במסורת פרשת דברים לא תסיג ד' כתיבין סמ"ך בלשון השגה והתם חשיב להו וכל נסיגה דכזותא בסמ"ך בר מן חד כתיב שי"ן לא נשוג אחור לבנו ע"כ והך גירסא אינה אלא מן המתמיהות שהרי בכל הספרים כתיב לא נסוג בסמ"ך בלא מחלוקת ואומר אני שטעות סופרים הוא שנתחלף להם דוד ביהונתן וכן צריך לגרוס לא נשוג אחור ופסוק הוא בש"ב א' בקינת שאול ויונתן דכתיב קשת יהונתן לא נשוג אחור ואין לגמגם בזה דודאי הכי הוא והתם נמי נמסר עליו לית כתיב שי"ן:
ותט אשרינו. בספרי' מדוייקי' כ"י יתיר יו"ד יש מהם גם מלא וא"ו כו"כ החכם לונזאנו בכל ס"ס מלא יו"ד וקשה כי ותט לשון יחיד:

פסוק כב
הלא אלהים יחקר זאת. במדוייקים ח"ו וכן נכון כי אינו במנין ט' מלאים בכתובים:

פסוק כד
למה תישן, אדוני. יש פסיק בין תישן לשם כי השינה מדה גופנית ואין ליחס אותה אל הבורא רק בשאלה ודכוותיה ויקץ כישן שבמזמור ע"ח וכל כיוצא בזה שנא' בתורה ובדברי נביאים וכתובים הוא דרך משל ומליצה לשבר את האוזן מה שהיא יכולה לשמוע ועל הכל אמרו חכמים דברה תורת כלשון בני אדם:

פסוק כה
ולחצנו. בגעיא:

פסוק כז
קומה. מלרע וכן וכל תהלות דכותיה בר מן אחד וקומה בעזרתי כמ"ש בסי' ל"ה:

פרק מה

פסוק ד
חגור חרבך על ירך. כ"כ:

פסוק ה
על דבר אמת. כ"כ:

פסוק ט
בגדותיך. מתחלפת בגדתיך חסר וא"ו:

פסוק י
ביקרותיך. כתב החכם אבן עזרא שיש מחלוקת בין בעל המסורת והקריאה כי האחד ביקרותיך על דרך בימינו והשני כדרך מישני עפר ורש"י כתב ביקרותיך קו"ף דגש לפי שהוא לשון בקור ואע"פ שכתוב יו"ד לפניה ראיתי בנקוד רב סעדיה תיבה זו סדורה עם מי נתן למשיסה יעקב (ישעיה מ"ב) שכתוב בו יו"ד והסמ"ך מודגשת ורד"ק כתוב במכלול ד' ס"ה שלקריאת ב"נ הבי"ת בחירק והיו"ד נחה והקו"ף דגושה ובשרשים הוסיף שלקריאת ב"א הבי"ת בשוא והיו"ד בחירק כמשפטו ביקרותיך וכ"כ בעל לוית חן בפ' ראשון מהשער השני ובעל מכלול יופי תמה על הרד"ק שבפירוש תילים לא הזכיר כי אם קריאת ב"נ וגם בהגהות שרשים א"א קשה לי מאחר שאנו סומכים על קריאת ב"א למה הוא נקוד בכל הספרים כפי קריאת ב"נ ע"כ ובמכלול שקל פעל הובאה מלה זו עם מלות אחרות שהדגש בהן לתפארת ועיין עוד בשרשים שרש ילל:

פסוק יד
כבודה. נכתב בוא"ו עם הדגש ועיין שופטים י"ח:

פסוק טו
בתולות. עיין מ"ש במגלת אסתר סימן ב':

פסוק טז
תובלנה בשמחת. חסר וא"ו וכן נמסר עליו:

פרק מו

פסוק ב
מחסה ועוז. החי"ת בשוא ופתח:

פסוק ד
ירעשו הרים. היו"ד במאריך בס"ס:

פסוק ה
ישמחו. בגעיא:

פסוק ז
המו גוים. במקרא גדולה נמסר עליו לית מלעיל וגימל מלרע וגם בזכריה ט' נמסר המו ג' מלרע וא' מלעיל המו גוים מטו עוד כ' המגיה שם כי בכל ספרי המסרה מונים ג' המו ונמצאו ד'. המו כמו יין. המו מעי לו. המו גוים מטו ממלכות. ומעי המו עלי. אבל נ"ל כי הם ג' מלרע וא' מלעיל והוא המו גוים מטו ממלכות ע"כ. ותמה אני מאד על דבריו כי בכל הספרים המו גוים מלרע כחביריו ומה שכתב דבכל ספרי המסרה מונים ג' המו ונמצאו ד' הוא לפי שבעלי המסורת לא מנו המו כמו יין עם ג' אחרים הכתובים בלא וא"ו רק מנו אותה עם הכתובים והמו בוא"ו וזה למדתי מתוך מסורת הגדולה שאמרה והמו ג' וסימנהון ויתגעשו ולא יוכלו והמו גליו (ירמיהו ה':כ"ב) והמו גליהם כמים רבים (שם סי' נ"א) והמו כמו יין. כללא דמלתא דאיכא ג' המו בלא וא"ו וג' והמו בוא"ו וכולהון מלרע כמשפט וספרי המסורת דמסרי ג' המו שפיר קאמרי אך צריך לתקן בזכריה והמו כמו ין בוא"ו ועיין מ"ש בזכריה בס"ד:

פסוק ט
לכו חזו. בגעיא במקצת ספרים וכן הוא בחילופים כ"י לב"א:
לכו חזו מפעלות אלהים. זהו אחד מן המקראות הקשין אצלי במקרא אם כתיב כאן אלהים או שם יהוה כי שני כתובים הן בספר תילים אחד בזה המזמור ואחד במזמור ס"ו אותו שבמזמור ס"ו כתוב לכו וראו מפעלות אלהים ואין בו מחלוקת וכן היא בבראשית רבה פרשת פ"ד אבל זה בסי' מ"ו רואה אני בו מחלוקת גדול בין הספרים מימי עולם ומשנים קדמוניות כי בספרי הדפוס שאצלנו וגם בספרים כ"י מדוייקי כתוב מפעלות ה' בשם של יהוה וכן תרגם המתרגם וכן הוא במאיר נתיב שורש פעל

וכן פי' החכם יחייא והחכם אלשיך בפירושיהם על תילים והרי איתא בפ"ק דברכות ובבראשית רבה פרשת פ"ח ובזוהר ריש פ' נח. אבל בזוהר סוף פרשת בראשית ר' יהודה פתח לכו חזו מפעלות אלהים אשר שם שמות בארץ וגו' והתם דריש טעמא דקרא מ"ט כתיב בשם אלהים ולא בשם של יו"ד ה"א והכי נקיט בפרשת ואלה שמות דף ה'. והרמ"ע ז"ל במאמר שברי לוחות כתב בלשון הזה בפרשת בראשית מהזוהר דף נ"ח ב' ר' יהודה פתח לכו חזו מפעלות אלהים והיא גופא קשיא ניתי ספר תהלים ונחזי. דהא מפעלות ה' כתיב דע כי תרי קראי נינהו חד במזמור מ"ו לכו חזו מפעלות ה' אשר שם שמות בארץ. וחד במזמור ס"ו לכו וראו מפעלות אלהים נורא עלילה על בני אדם והאי קרא תניינא דיק שפיר כי מה שהוא נורא עלילה מפעלות הדין הוא. ואחרי שזכר שם אלהים בדקדוק לפי צורך הדרוש חזר וחתמו בסופי תיבות נורא עלילה על בני אדם. ומספר הראשי תיבות בגימטריא אנ"י יהו"ה אלהיכ"ם. וגם כל המזמור מראשו לסופו מיוסד על שם אלהים זולתיי הזכרה אחת באל"ף דלי"ת שגם הוא דין. ולנו בו עיונים נחמדים בדבר הלמד מעינינו בפסוק עולות מחים ובדבר הלמד מסופו בפסוק אחרון יעויינו במקומן אשר יש להם יחס אמיץ עם הכלל הזה שכל המזמור ההוא פיוס רב ורם לגבורה של מעלה אבל ההוא קרא במזמור קמא לא ברירא לן מילתא אי יהוה דקאמר רחמי דווקא בהא אפליגו ביה תנאי התם בפרשת בראשית ור' יהודה שפיר ידע דכתיב יהוה ור' יצחק הכי נמי דאתא לסיועיה והאי דפתח ביה בשם אלהים אינו אלא לדרשא והכי קאמר כיון דפשיטא לן ה' הוא אלהים מוכחא מילתא דהכא בדינא משתעי קרא מכמה טעמי חדא דנקט מפעלות ואשכחן בדוכתא אחרינא דכתיב מפעלות אלהים ותו ליכא בקראי כי האי גוונא אלא ה' קנני ראשית דרכו קדם מפעליו מאז והתם נמי בדינא איתמר שהרי בתחלה עלה במחשבה לברא את העולם במדת הדין והנה פועל ה' ודכוותיה נאמר ומה שיצא אל גמר המעשה על ידי קדימת החסד ושתופו עם הדין אבל מפעל מורה כח הראשון שעלה במחשבה כדמוכח קרא בסדר משלי וכן בנוסח זכרונות דראש השנה אתה זוכר את כל המפעל. ועוד האי תנא לסיועיה למלתיה דריש חזו מלשון חזות קשה וכן שמות מלשון שממה כדאיתא התם וכל אלו הן ראיות נכוחות לפי סברתי לפרש

אותה האזכרה דבדינא איתמר וכמוה בסדום גפרית ואש מאת ה' אבל בריש פרשת נח בדף ס' רבי אלעזר פתח בהאי קרא בדרשא אחריתא דלא עסיקי ואתיא בדינא אלא ברחמי דוקא ודרש שמות כמו ויקרא את שמו נח לאמר זה ינחמני והוא לא החליף את האזכרות דלא אצטריך ליה ונשתבשו ספרי הזוהר ממוסיף גורע שכתב שם חזות קשה הוגד לי גנוב הוא אתו מפרשת בראשית כי שם ביתו ואין בזה ספק אע"פ שראיתי מן המפרשים הנאים והמשובחים מי שכתב בהפך עד כאן לשונו. ואנכי לא ידעתי בנסתרות ממני רק הנגלות לנגד עיני מפי ספרים ומפי סופרים בז' נוסחאות ועוד בספר אחד כתיבת יד מכמה מאות שנים מספרד ואשכנז כתוב מפעלות אלהים גם במזמור מ"ו וכן ראיתי בדפוס קדמון וכן הוא בילקוט תהילים ובמדרש אסתר רבתי אצל פסוק קצף בגתן ותרש. וכן מצאתי בהגהות הגמרא דפוס קוסטאנטינה שנת רע"א בפרקא קמא דברכות וכן משמע מפירוש רד"ק דתילים וכן פירשו בעל נורא תהלות ומאיר תהלות והר"ר ר' יוסף יעבץ גם המאיר נתיב בשרש חזה כתב לכו חזו מפעלות אלהי' וכן בשרש אלה כתוב אלהים בשני הפסוקים וכן משמע פשט לשון הזוהר בפרשת בראשית מלבד מה שנכתב דוגמתו בפרשת ואלה שמות. סוף דבר הכל נשמע כי אלהים כתוב גם בזה המזמור ומה גם כי פשט שני המזמורים מוכיח שכלם מיוסדים על שם אלהים. עוד מצאתי ראיה מהמסרה שכתוב מפעלות אלהים בב' מקומות כי במקרא גדולה מערכת אות האל"ף נמסר אלין מלין דמשמשין אלהים ולית דכוותייהו וסי' ברכו אלהים לית. ההר אלהים לית וכו'. והתם חשיב ואזיל לכולהו ואם איתא דחד מהני תרי קראי כתיב מפעלות ה' הוה ליה למימני' אידך דכתיב אלהים בהדי הנך דמשמשין אלהים ולית דכותייהו ומדלא מני ליה בהדייהו שמע מינה דתרוייהו כתבין אלהים,וזו היא אצלי ראיה שאין עליה תשובה. הגם הלום ראיתי אחר כתבי שרשים כתיבת יד שבמקום שכתוב בשרשים שאצלנו בדפוס שרש פעל לכו וראו מפעלות אלהים כתוב שם לכו חזו מפעלות אלהים. וכן בספר בעל הלשון שדרכו להעתיק דברי השרשים כתוב כן ראו עיני ושמחתי שזה מבואר בעצמו שהשרשים שבדפוס היה מתוקן מתחלתו ונתעות מהמדפיסי' לפי שמצאו כתוב מפעלות אלהים וחשבו שטעה הסופר בין חזו ובין ראו ותקנו לפי

דעתם לכו וראו ונסחת שרשים כתיבת יד ובעל הלשון מאושרת בעיני כי היא שוה עם גרסת רד"ק בפירוש תילים. ואף על פי שאיני כדאי להכניס עצמי בין מחלוקת הבאים בכתב הקודש וכל שכן בשמות הקדושים לא יכולתי לסרב לגדולים אשר חלו פני לכתוב להם מה שמצאתי על זה והם יבחרו הטוב בעיניהם ואם שגיתי יבינו לי וה' הטוב יכפר בעדינו ויצילנו משגיאות עד יבא מורה צדק ויורנו את אשר נדבר. ועיין מה שכתבתי במזמור ס"ו ובמזמור פ"ג:

פרק מז

פסוק א

למנצח. אין מאריך בלמ"ד:

פרק מח

פסוק ב

גדול ה' ומהלל מאד. י"ס ה' ומהלל בשני גלגלים:

פסוק יג

ספרו. המסורה עליו ספרו בי"ת רפין וחברו לכו ספרו את ישראל (ד"ה א' כ"א):

פסוק יד

לחילה. בגעיא. לחילה. לא מפיק ה"א והוא חד מן י"א זיגין חד מפיק וחד לא מפיק וכ"כ בהגהת שרשים שרש חיל א"א הה"א של לחילה רפה והיא נוספת אבל והכה בים חילה (זכריה ט':ד') הה"א במפיק שהיא לכינוי הנקבה הנסתרת ע"כ. ובירושלמ' פ' ב' דמגילה ושילהי מועד קטן עתיד הקב"ה להעשות ראש חולה לצדיקים לעתיד לבא. מה טעמא שיתו לבכם לחילה לחולה כתוב והרי איתא בויקרא רבה סוף פרשה י"א ובמדרש חזית פסוק על כן עלמות אהבוך ופסוק שובי שובי השולמית ומדרש קהלת פסוק אין זכרון לראשונים וכן בתיקוני הזוהר בריש תיקונא חד ועשרין. וההוא זימנא שם רמש ואין מספר וגו' שם אניות יהלכון לויתן זה יצרת לשחק בו ויהי חדי עמהון הה"ד שיתו לבכם לחילה וגו' לחולה כתוב ע"כ. ובכל ספרים שלנו כתוב וקרי לחילה ביו"ד והכי איתא באגדת תילים. וכן מסכימות כל המסרות:

פסוק טו
על מות. שתי מלות כמ"ש בריש מזמור ט' וכ"כ רד"ק ביהושע ב':

פרק מט

פסוק ו
למה אירא. חד מן ה' גדשין אף על גב דסמוכין לא"ה וסימן נמסר במ"ג סימן ע"ב ועיין בספר מכלול בסופו על מלת מה:
יסובני. בספרים מדוייקים נכתב בוא"ו עם הדגש וכ"כ רד"ק:

פסוק י
ויחי עוד. בגעיא:

פסוק יב
לעולם. מפני הגעיא שעם השוא קודם אות הגרון תקרא חולם בקריאת האות שבצדה מכלול דף קפ"ט:
לדור ודר. ד' דסמיכי כתיבי כן קדמאה מלא ותנין חסר וסימן במ"ג:

פסוק יג
כבהמות נדמו. דומה בעיני שקצת מהקדמונים היה כתוב בספריהם נדמה ובראש כולם הרב רבינו משה מקוצי שתב בחיבורו בהקדמת חלק העשין נדמה כתיב נדמו קרי וסמך לדבריו מצאתי ממדרש קהלת רבתי על פסוק גם במדעך מלך אל תקלל ואיתא נמי בויקרא רבה פ' ל"ב ומשם נראה דכתיב נדמה וכן כתב בעל מתנות כהונה הכי גרסינן נמשל כבהמות נדמה ואין נדמה אלא שתיקה ע"כ. אך גירסא קלישתא קא חזינא הכא דלא אשכחנא כי האי גוונא בספרי דאתו קדמנא גם בעל אות אמת בהנהו תרי דוכתא דמדרש קהלת ויקרא רבה הגי' צריך לומר כבהמות נדמו אין נדמו אלא שתקו שתקתים וכו':

פסוק יד
כסל למו. רד"ק אמר שהוא בשש נקודות אבל בס"ס בחמש נקודות וכן במסורה ולדעת רשע כסל (קהלת ז') לית סגול:

פסוק טו
לשאול שתו. כן הוא בס"ס במאריך בלמ"ד וכב"א ויש מן הנקדנים שנקדו השי"ן בחטף פתח ואין דעתי נוחה בהם וקריאת העולם בשוא נח: (שתו מלרע) אבל בעל לוית חן בשער ד' פ' ו' כתב כצאן לשאול שתו מלעיל שתו בשמים פיהם סימן ע"ג מלרע וכן כתב רב פעלים. ובעל אור תורה בפרשה בהעלתך על פסוק שטו העם כתב שגם הוא מצא במסרה כ"י כצאן לשאול שתו מלעיל ואחר כך כתב ומיהו אם הוא מלעיל או לא צ"ע עדיין ובמקומו יתבאר בע"ה עכ"ל. אבל לא ראיתי שכתב על זה מאומה בשום מקום ובספר א' כ"י מסור על זה לית מלרע וא' מלעיל שתו בשמים ע"כ. ואומר אני שאם מסור בידיהם כך נקבל ואם לדין יש להשיב להיות פתוח ודגוש וגם מדברי רש"י והאבן עזרא ורד"ק בספר מכלול דף קמ"ט נראה דשתי מלות אלו שוים הם לכל דבר כשם שנשתנו שניהם מן הכלל להיות פתוחים ודגושים שאם היה ביניהם הפרש לא אישתמיט חד מינייהו למכתביה:
וצירם. וצורם קרי:

פסוק טז
מיד שאול. בספרים כ"י ודפוסים ישנים מלא:

פסוק יז
כי יעשר. העי"ן בחטף פתח:

פרק נ

פסוק א
מזמור לאסף. סמ"ך במרכא:
אל אלהים יהוה. בס"ס יו"ד של שם בגעיא וגם בשם של אלהים יש געיא אחת בין השו"א לסגול ויש פסיק בין אל לאלהים להורות שכל א' מהם שם קדש בפני עצמו כמ"ש במזמור פ"ט אצל חסין יה ויהושע כ"ב ודוכתי אחריני וכן משמע בירושלמי פרק הרואה דאמרינן התם שלשתם שם א' כאיניש דאמר וכו'. וכן נראה מפי' הראב"ע והתרגום שלא כדברי רש"י ורד"ק:

פסוק ב
מכלל יופי. הכ"ף רפה:

פסוק ג
יבא אלהינו. בס"ס בב' טעמים וס"א בטעם א' בבי"ת:

ואל יחרש. הוא"ו בגעיא:

פסוק ה
כרתי בריתי. הבי"ת רפה:

פסוק ז
שמעה עמי. בגרמיה:

אלהים אלהיך. אלהיך בטעם גלגל:

פסוק ח
ועולותיך. לנגדי תמיד. יש ספרים ועולתיך לנגדי תמיד בטעם מיושב על עולתיך ומירכא תחת לנגדי:

פסוק י
כי לי כל. כ"ף של כל רפה.

פסוק טו
ותכבדני. בס"ס במאריך:

פסוק טז
ותשא בריתי. בי"ת רפה:

פסוק כ
באחיך תדבר. התי"ו רפויה בכל הספרים ועיין מ"ש בס' וארא על אתה תדבר.

פסוק כא
והחרשתי. בגעיא בספרי ספרד:

פסוק כג
יכבדנני. בגעיא וכן מצאתי בחילופים כ"י לב"א:

ושם דרך. כמה טעו בהאי תיבותא דקרי ושם בשי"ן ימנית ואטעו לכונהו נסחי ומסתייעי ממאי דאשכחו בויקרא רבה פרשת צו אמר רבי ינאי ושם כתיב דשיים אורחיה סגי שוי פי' השם אורחותיו בדרך ארץ הרבה שוה ודריש ושם מלשון שומת ב"ד שהוא בשי"ן ימנית וקושטא דמילתא דין בשי"ן שמאלית ומדרש אגדה הוא על דרך אל תקרי כי הא דאמרינן בפירקא קמא דמ"ק ובפ"ק דסוטה אמר ריב"ל כל השם

אורחותיו בעוה"ז זוכה ורואה בישועתו של הקב"ה שנאמר ושם דרך אראנו בישע אלהים אל תקרי ושם אלא ושם כלומר אל תקרי בשי"ן שמאלית אלא בשי"ן ימנית והתם נמי במ"ק ובויקרא רבה מקמי הכי דרשו ליה באנפי אחרינא בשי"ן שמאלית כדקרינן והכי אשכחנא בכולהו נסחי עתיקי. ואע"ג דלדידי מילתא דפשיטא היא ולית בה ספיקא חזינא לברורא. כ"כ בעל יפה תואר בב"ר פרשה ד' סימן ט' ומאן דלא סגי ליה בהאי ליעיין בספרא רבתא דמסיר ח' ושם בשי"ן שמאלית זיל קרי במסורת סדר ויצא ודין חד מנהון וכן פירשן הראב"ע ורש"י ורד"ק שוב מצאתי בספר מתורגמן שרש צדה ושם דרך אראנו וגירסת תרגום ומאן דיצדי אורחא בישא וגו' נראה שהיה קורא ושם בשי"ן ימין ובפתח על משקל ותם לריק כחכם לשון שממה ע"כ. אמנם בספרים שלנו מתורגם ודי יעדי אורחא בישא וגו':

בישע אלהים. היו"ד בצירי על פי המסורת דישעיה סי' מ"ה. וכן כתב המכלול דף ר"ד:

פרק נא

פסוק ב

בבוא. בגעיא בספרי ספרד:

פסוק ד

הרבה. הרב קרי:

פסוק ז

הן בעוון חוללתי. ד' מלאים תרי ויו"ן בלישנא בקריא' וזה אחד מהם ועיין מה ששכתוב רש"י בדברי הימים (א' כ"א):

פסוק יא

וכל עונותי. בגעיא בס"ס:

פסוק טז

מדמים אלהים. בגעיא בס"ס בין השו"א לסגו"ל:

פסוק יט

זבחי אלהים. במקצת ספרים הבי"ת בחטף פתח ומה שהביאה לזה היה בראותם המאריך עם החירק כמ"ש רד"ק בכמה מקומות ואין כאן מקום להאריך:

פרק נב

פסוק ב
האדמי. ברוב המדוייקים חסר וא"ו:

פסוק ד
עשה רמיה. בס"ס השי"ן בצירי וכן ראוי על פי המסורת בפרשת בשלח ומלכים ב' ז':

פסוק ה
אהבת רע. בא הרי"ש בדגש במלה זעירא בבא עליה מלה מלעיל מכלול דף ע"ב והוא קמ"ץ עפ"ה:

פסוק ט
מעוזו. בוא"ו עם הדגש:

פרק נג

פסוק א
(המזמור נ"ג הלז משונה קצת ממזמור י"ד ורועה א' אמרן ברוח הקודש וניתנו לידרש קצתם באו במדרשי רבותינו ז"ל וקצתם פירשם אבן יחייא):

פסוק ג
אלהים משמים. האל"ף בגעיא בס"ס:
על בני אדם. הבי"ת בגעיא בס"א מטוליטולא:

פסוק ד
כלו סג. ולהלן הוא אומר בסימן י"ד הכל סר ויש בו דרש באגדת תילים:
נאלחו. ברוב הספרים האל"ף בחטף סגול וכן חברו לעיל בסימן י"ד:
אין עושה טוב. בציר"י וכן דינו כפי המסורת דמלכים ב' י"ז וכמהו אין עשה טוב שבסמוך:

פסוק ה
פעלי און. כ"כ:

פסוק ו
פחדו פחד. פחד הפ"א רפויה:

פרק נד

פסוק א
למנצח בנגינת. במקצת מדוייקים חסר וא"ו וכן במסורת בנגינות ג' מלא בלישנא וסימן בקראי ענני. אל באפך תוכיחני. ונגינות שותי שכר סימן ס"ט:

פסוק ב
הלא דוד. הלא כתיב בלא וא"ו בספרים מדוייקים וכן נכון כי איננו במנין ט' מלאים בכתובים:

פסוק ג
ובגבורתך תדינני. בספרים כ"י מדוייקים התי"ו רפויה ועיין בפרשת וארא על אתה תדבר:

פסוק ה
כי זרים קמו עלי. תרגומו ארום זדונים קמו עלי וכן תרגום במזמור פ"ו ע"פ אלהים זדים קמו עלי נראה שהיה קורא שניהם זדים אמנם בספרינו כתיב כאן זרים ונשמעוניה מן הדא מסרה ואמרה זדים ד' וכל אלפא ביתא רבתי דכוותא ולא נחשב זה במספרם:
קמו עלי. במרכא:
ועריצים. בגעיא בס"ס:
בקשו נפשי. קל הקו"ף:

פסוק ו
בסמכי נפשי. בגעיא:

פסוק ז
ישוב הרע. ישיב קרי:

פרק נה

פסוק א
למנצח בנגינת. במקצת מדוייקים חסר וא"ו כמ"ש במזמור דלעיל:

פסוק ה
ואימות מות. באיוב ס"ס ט' ע"פ ואמתו אל תבעתני אומרת המסורה ואמתו ד' חסר יו"ד בלישנא ובמסורה אחריתי מנו ה' ומוסיף ואימות מות ובכל ספרים שלנו כתיב ואימות מלא יו"ד וגם בס"א כ"י מסור עליו ל' ומלא:

פסוק ו
יראה ורעד יבא בי. חד מן י"ד דסבירין יבואו לשון רבים מסורת סוף פרשת שמיני ותרגומי אתיין למאי דסבירין:

פסוק יב
ולא ימיש. בגעיא:

פסוק יג
כי לא-אויב. כ"כ:

פסוק טז
ישימות. יש מות קרי והוא חד מן ט"ו מלין דכתיב מלה אחת וקריין תרתי וסימנהון בד"ה א' כ"ז במ"ג. ולשון רד"ק בפי' כתוב בלא אל"ף וקרי באל"ף כמו לא ישיא אויב בו סימן פ"ט וכן כתוב בשרשים שהיא בחסרון אל"ף כמו אל יני ראשי וע' ע"ש במלכים ב' י"ח על אל ישיא לכם:

פסוק יט
מקרב לי. בקמץ חטוף:

פסוק כ
ויענם. בגעיא:

פסוק כא
בשלומיו. בס"ס מלא וא"ו וס"א חסר:

פסוק כב
מחמאת. בס"ס החי"ת בשו"א לבד וכן נקוד במכלול דף מ"ז ובבעל הלשון וספרים אחרים בח"פ:

וקרב לבו. במקצת ספרים אין בו מקף והטעם במלת וקרב ואם כן קריאתו בקמץ רחב ורד"ק כתב שהוא חטוף כמו מקרב לי דלעיל ולפי דבריו צריך לומר שבמלת וקרב אין בו טעם זולת המאריך דאינו נחשב טעם דהטעם ומקף הם תרתי דסתרן אהדדי

כמ"ש במאמר המאריך וכן מצאתי בספר מדוייק מטוליטולא ומה שכתב ר' אלייא המדקדק בפרקי שירה שיר י"ב נראה שהיה קורא וקרב לבו כמו וזהב הארץ ההיא. ובעשרים וארבע של החכם לונזאנו מצאתי כתוב כלשון הזה אצל פסוק דלעיל פדה בשלום נפשי מקרב לי התרגום וראב"ע מפרשים מקרב לי לשון קירבה ורד"ק ורש"י פירשו ענין מלחמה ודעת התרגום נ"ל עקר שאילו היה ענין מלחמה מה ת"ל לי אבל וקרב לבו לכ"ע ענין מלחמה ולענין קריאתם מקרב לי ודאי בקמץ חטוף כיון שהוא במקף אבל וקרב לבו בספרי הדפוס אין בו מקף ולפי זה אפשר שקריאתו בקמ"ץ רחב אך בס"ס הוא במקף ועכ"ז נ"ל שקריאתו בקמץ רחב ואין כן דעת רד"ק עכ"ל:

פסוק כד
יהבך. במקצת ספרים במאריך:

פרק נו

פסוק א
למנצח על יונת. הטעם ביו"ד:

פסוק ה
באלהים אהלל דבר וגו' מה יעשה בשר לי. הדין קדמאה בשר לי ותניינא דמזמורא אדם לי וא' פסוק סימן על בשר אדם לא ייסף:

פסוק ז
יגורו. הראב"ע פירשו מגזרת גדוד נראה שהוא גורם יגודו בדל"ת ולית דחש ליה:
יצפינו. יצפונו קרי:

פסוק יג
תודת לך. ברובן של ספרים מדוייקים חסר וא"ו תניינא:

פסוק יד
הלא. יש במסורת ט' הלוא מלא בכתובים ואין זה מהם וכן הוא חסר במדוייקים:

פרק נז

פסוק ב
אחסה. ברוב הספרים כ"י מדוייקים החי"ת בשוא"א לבדו ועיין מ"ש בסוף יואל:

פסוק ד
ויושיעני. בגעיא בס"ס:

פסוק ה
בני אדם. בגעיא:

פסוק ז
כרו לפני שיחה. בחירק וכל האומר שוחה בשורק קורא אני עליו משנה ישרים בדרך רע בשחותו הוא יפול משלי כ"ח:

פסוק ט
עורה הנבל. כתוב במכלול דף קל"ז וכבר באו מהם מלרע עורה הנבל וכנור שובה ה' וגו' עכ"ל וכן בס"ס הוא בשני טעמים טעם הראשון הוא ימנית בראש תיבה כמנהג שאינו עושה מלעיל בתהלים והטעם השני עורה שהוא מלרע. ומלת הנבל בספרי ספרד בצירי אבל בכל נבל תהלים ע"א בסגול והמסורת עליו לית סגול ואחד עם וא"ו והיה כנור ונבל ישעיה ה':

פסוק י
אודך בעמים, אדני. יש פסק בין בעמים לשם שלא ליחס אלוהות לעמים ודכוותיה בסוף סי' י"ח וסימן ק"ח ודוכתא אחריני:
בלאמים. הלמ"ד רפה:

פסוק יא
כי גדול עד שמים. פסחים פרק מקום שנהגו רבא רמי כתיב כי גדול מעל שמים חסדך סימן ק"ח וכתיב כי גדל עד שמים חסדך הא כיצד כאן בעושים לשמה כאן בעושים שלא לשמה וגו' ועיין בספר הזוהר פרשת ויחי דף ר"ט:
ועד שחקים. בגעיא בספרי ספרד:

פסוק יב
רומה על שמים. הראשון השמים בה"א וזה שמים בלא ה"א:

פרק נח

פסוק ד
תעו מבטן. מלרע כמשפטו בשאינו סמוך למלה זעירא או מלעיל כמו ביין שגו ובשכר תעו (ישעיהו כ"ח:ז') וכן כל תעו שבמקרא מלרע חוץ מן תעו מדבר ישעיה מ"ו שהוא מלעיל וכן נמסר עליו לית מלעיל וגם במכלול דף קכ"א כתוב ובאו מהם מלעיל תעו מדבר. כלו בעשן כלו. ויודעיו לא חזו ימיו (איוב כ"ד:א'):

פסוק ה
יאטם. בספרים מדוייקים כ"י האל"ף בשו"א לבדו וכן הוא בבעל הלשון:

פסוק ז
אלהים הרס. בגעיא בס"ס:
נתוץ ה'. יש פסוק בין נתוץ לשם מפני כבודו של שם:

פסוק ח
חצו. חציו קרי וכן נמנה במסורת עם מלין דחסרים יו"ד באמצע תיבותא וקריין:

פסוק ט
תמס יהלך. התי"ו בסגול:
חזו שמש. מלעיל:

פרק נט

פסוק ב
הצילני מאיבי, אלהי. יש פסיק בין מאיבי לשם מפני הכבוד:

פסוק ה
בלי עון. בגעיא:
ירצון ויכוננו. י"ס שכתוב בהם ויתכוננו ואינם נכונים וגם רד"ק כתב ויכוננו. התי"ו התפעל נבלעת בדגש ומשפטו ויתכוננו:

פסוק ו
ואתה ה' אלהים, צבאות. בפסיקתא דספר תהלים יש פסיק בין אלהים לצבאות וכן מצאתי בס"א כ"י ישן יותר מג' מאות שנה ונסחא זו ערבא עלי מהטעם שאכתוב במזמור פ"ח אצל חסין, יה:

כל הגוים. בס"ס כל במאריך ובמקף וכבר כתבתי מזה סוף פ' ראה:

פסוק יא
אלהי חסדו. חסדי קרי:

פסוק יג
דבר שפתימו. בגעיא:

פסוק יד
ואינמו. בגעיא בס"ס:

וידעו. מפני הגעיא שעם השוא אצל היו"ד תקרא חירק בהרחבה מכלול דף קפ"ט:

פסוק טז
ינועון. יניעון קרי:

פסוק יח
עזי אליך אזמרה. הראשון עזו אליך אשמרה וזה עזי אליך אזמרה והוא חד מן ג' זוגין מתחלפים קדמאה שי"ן ותנינא זי"ן וסימן נמסר במ"ג מלכים ב' סימן י"א:

פרק ס

פסוק א
שושן. בשורק ובפתח ובמסורת ב' פתחין וזה אחד מהם וחברו מעשה שושן באולם (מלכים א' ז') וכל שושן הבירה דכוותיה:

פסוק ב
את ארם. את זה נקוד סגול והוא במאריך בלא מקף שלא כמנהג וכן באו שנים אחרים כמו זה את גאון יעקב. את אשר יאהב ה' יוכיח (משלי ג':י"ב) רד"ק כאן ומסורת במזמור מ"ז ומשלי ג' ואכתוב עוד מזה באיוב סוף סימן מ"א:

פסוק ז
וענני. וענני קרי:

פסוק ח
אעלזה. המסרה עליו ג' ב' חסרים ואחד מלא וסימן ואני בה' אעלוזה דחבקוק. אלהים דבר בקדשו. וחברו בסימן ק"ח. דחבקוק מלא וכולן העי"ן בחטף סגו"ל בכמה ספרים ובספרדים כולן בשוא לבדו:

פסוק יב
ולא תצא. בגעיא בס"ס:

פרק סא

פסוק ה
אגורה באהלך עולמים אחסה בסתר. הביתי"ן רפי"ן:

פסוק ז
כמו דר ודר. ברוב ספרים מדוייקים שניהם חסרים וא"ו וכן נכון כפי המסורת דמזמור קמ"ה:

פסוק ט
לשלמי. הלמ"ד בגעיא:

פרק סב

פסוק א
על ידותון. בגליון מ"ג כתוב על פי' הראב"ע נראה שהיה גורס לידותון ולי נראה שאין הכרע ובכל ספרים שלנו כתוב על ידותון וכך נדרש באגדת תהלים על הדתות ועל הדינים שאתה עושה לנו:

פסוק ד
תרצחו. סנהדרין פרק חלק פיסקא אנשי סדום דרש רבא מאי דכתיב עד אנה תהותתו על איש תרצחו כלכם וגו' מלמד שהיו נותנים עיניהם בבעלי ממון ומושיבין אותו אצל קיר נטוי ודוחין אותו עליו ובאו ונוטלין את ממונו. נראה שהמדרש קורא תרצחו בפתחות הרי"ש מן ועתה מרצחים. ירצחו שכמה וכך היא קריאה בן נפתלי ומחזורא רבא ובעל אות אמת אבל קריאת חכמי טבריא ור' פינחס ראש הישיבה והראב"ע רי"ש תרצחו קמוצה וחטופה מפני דגשות הצד"י ועלייהו סמכינן משום דב"א קאי כוותייהו:

פסוק ה
יקללו סלה. הקו"ף במאריך והלמ"ד בשו"א ובלא דגש:

פסוק ט
בטחו בו. בי"ת בו רפה:

פסוק יג
כמעשהו. בגעיא בספרי ספרד וכן היא לב"א:

פרק סג

פסוק ב
אלהים אלי אתה אשחרך. אל"ף אשחרך בגעיא בס"ס:
כמה. במפיק הה"א ואין לו חבר במקרא:

פסוק י
בתחתיות. געיא בס"ס:

פסוק יא
מנת שעלים. ר' יונה בספר הרקמה כתב מלת מנת עם הזרים שבאו קמוצים בסמיכות וכן ומנת המלך מן רכושו (דברי הימים ב ל"א:ג'):

פסוק יב
והמלך ישמח. כפי הנראה בחילופים הוא"ו בגעיא לב"א. וכן מצאתי בספר מדוייק מטוליטולא:
כי יסכר. תימא שבמסורת הגדולה ובפ' נח נמסר כל לישנא כתיב סמ"ך בר מן א' כי ישכר פי דוברי שקר וזהו שקר כי בכל הספרים כתוב יסכר בסמך ויראה לי דצריך לומר כל עושה שכר אגמי נפש (ישעיהו י"ט:י') וכן בשרשים שרש סכר כתב כי יסכר פי דוברי שקר. ויסכרו מעינות תהום ענין סגירה ומזה הענין אעפ"י שנכתב בשי"ן כל עושה שכר אגמי נפש וגם המאיר נתיב הביאו בשרש סכר ומאי דכתיב התם במסורת ואל אתרא כתיב שי"ן במ"א וסכרו עליהם יועצים צ"ל וסכרים עליהם יועצים עזרא ד':

פרק סד

פסוק ה
לירות במסתרים. במקצת מדוייקים חסר וא"ו אבל לירות במו אפל סימן י"א מלא והמסרה תבוא עליהם ב' א' מלא וא' חסר:

פסוק ו
יספרו. בגעיא בקצת ס"ס:

פסוק ז
יחפשו עולת. בס"ס מדוייקים יש במלת יחפשו שתי געיות אחד ביו"ד וא' בפ"א:
תמנו. בדפוס קדמון וגם במקרא כ"י ספרדית כתוב טמנו בטי"ת קמוצה וכן הוא לפי רש"י ז"ל ולראב"ע ורד"ק בתי"ו פתוחה ובמסורת הגדול תמנו ג' וסימן האם תמנו לגוע. חסדי ה' כי לא תמנו. תמנו חפש מחופש ע"כ. וקשה בעיני למה לא נמנהעמהם וברעב תמנו ירמיה מ"ד:
עמק. ס"א עמוק מלא:

פסוק ח
פתאום. ברוב המדויקים מלא:

פסוק ט
ויכשילהו. ס"א ויכשילוהו מלא וא"ו:
יתנודדו. ס"א יתנדדו. חסר וא"ו:
ראה בם. ס"א ראה בסגול:

פרק סה

פסוק ב
לך דומי. במסורת תילים סימן מ"ב דומי' ד' א' חסר וסימן ולילה ולא דמי' לי. נאלמתי דומי'. אך אל אלהים דומי' נפשי. לך דומי' תהלה קדמאה חסר ע"כ. ואולם לפי מה שנמצאו בכתובים ברוב הספרים המדויקים כולם מלאים חוץ מהאחרון וא"כ היה ראוי להגיה במסורת בתראה חסר ואיכא דמסרי ד' ב' מלאים וב' חסרים ולא מסיימי ואי קושטא הכי צריכינן למימר דקדמאה ובתראה חסר:
לך דמיה תהלה. רפה התי"ו:

פסוק ה
תבחר. התי"ו במאריך כמו למען תמחץ רגלך ובקצת ספרים הבי"ת (והמ"ם) בחטף פתח בשניהם שחשבו לתת להם דין הגעיא ואין זה הדעת מחוור אצלי כמ"ש במאמר המאריך בס"ד:

פסוק ז
נאזר. האלף בשוא לבדו כמ"ש בריש ירמיה וכן במכלול דף ע"ב:

פסוק ט
מוצאי בקר. רפי הבי"ת:

פסוק י
ותשקקה. במקצת מדויקים ותשקקיה ביו"ד ועמ"ש בצפניה א' על אחפש:

פסוק יא
צמחה. אין במ"ם דגש:

פרק סו

פסוק ג
יכחשו לך. היו"ד בגעיא בס"ס וכן בחילופים לב"א:

פסוק ה
לכו וראו מפעלות אלהים. ב"ר פ' פ"ח סי' ב' כתיב לכו חזו מפעלות ה' וגו' וכן בעל יפה תואר נראה דט"ס יש כאן וצ"ל לכו וראו מפעלות אלהים והוא הכתוב במזמור ס"ז דסיפי' דקרא נורא עלילה על בני אדם ע"כ. גם במדרש ילמדנו פ' וישב מייתי מפעלות אלהים נורא עלילה אך צריך להגיה שם לכו וראו במקום לכו חזו ועיין מ"ש במזמור מ"ו:

פסוק ו
ים ליבשה. הלמ"ד בגעיא:

נשמחה בו. בס"ס במקף בין שתי המלות בלא טעם בחי"ת והבי"ת דגוש' מדין דחיק:

פסוק ז
הסוררים אל ירימו. ירומו קרי:

פסוק ח
ברכו עמים אלהינו. בס"ס יש פסיק בין עמים לאלהינו וכן נכון מהטעם שכתבתי בסי' נ"ז וסימן ס"ז וכן נמנה בפסיקתא דספר תילים:

פסוק יב
באנו באש. במקצת מדוייקים אין מקף בין שתי המלות:

פסוק יח
לא ישמע אדני. בספרים כ"י מדוייקים יש פסיק בין ישמע לשם וכן הוא בפסיקתא דתילים וכמוהו אמרי האזינה, אדני. בפי ה'. אהבתי כי ישמע, ה' (סי' קט"ז). הצעקתו ישמע, אל איוב כ"ז. אך שוא לא ישמע, אל איוב ל"ה. הטה ה' אזנך (סי' פ"ו) וחד טעמא לכולהו:

פרק סז

פסוק ג
יודוך עמים, אלהים. יש פסיק בין עמים לאלהים שלא יהא נראהכאומר שהעמים הם אלהים וכן חברו שבמזמור ובמקצת ספרים שניהם בשני גלגלים יודוך עמים:

פסוק ה
ישמחו. היו"ד במאריך בס"ס:

פסוק ו
יודוך עמים. השני יעשההטעמים כמו הראשון:

פרק סח

פסוק ד
וצדיקים. בגעיא בס"ס:
ישמחו יעלצו. בס"א דפוס ישן כתוב ויעלצו בוא"ו וראיתי אחרים נסתפקו בזה אמנם ברוב הספרים הוא בלא וא"ו:

פסוק ז
בכושרות. מלא דמלא אע"פ שדרשוהו רז"ל על פנים רבים כדאיתא בפ"ק דסוטה וספרי פ' ראה ודוכתי אחריני ואין זה תימא כמ"ש בסוף מלאכי:

פסוק ח
אלהים בצאתך. האל"ף בגעיא בס"ס:
בצעדך בישימון. הבי"ת בישימון רפה:

פסוק יב
המבשרות. המ"ם רפויהוהה"א סמוכה בגעיא מכלול דף נ"א:

פסוק יז
תרצדון. געיא בס"ס:

פסוק יח
אדני בם. חד מן ג' רפין במפיק כמ"ש בישעיה ל"ד:

פסוק כ
ברוך אדני יום, יום. יש פסיק בין יום יום:
ישועתנו. געיא בס"ס:

פסוק כא
האל, לנו. מלת האל בשני טעמים ויש פסיק אחריה כמנהג בכמה מקומות כשסוף תיבה ותחלת מה שלאחריה שוין כמו אל תט לבי לדבר, רע סימן קמ"א. וכן ואם זרוע כאל, לך (איוב מ':ט'). להנחיל אהבי, יש (משלי ח':כ"א). ולאביגיל וגו' שלח דוד מלאכים, מהמדבר (שמואל א כ"ה:י"ד). הנה עבדי, יאכלו (ישעיהו ס"ה:י"ג). לכל, לראש (סוף ד"ה א') ודומיהן:
למושעות. געיא בס"ס:
תוצאות. לפי המסורה דפרשת מסעי חסר וא"ו קדמאה וכן הוא במקצת מדוייקים:

פסוק כד
למען תמחץ. התי"ו במאריך והמ"ם בשוא נח כמו שכתבתי במזמור ס"ה על אשרי תבחר:

פסוק כו
קדמו שרים אחר נגנים. זה א' מן המקראות שקראו עיטור סופרים וכבר ביארתי זה הענין על תשלומו סוף פ' בהעלתך:

פסוק כז
במקהלות. מפני הגעיא שעם השוא תקרא פתח בהרחבה מכלול דף קפ"ט ובפ"ק דכתובות מניין לברכת חתנים בעשרה שנאמר ויקח עשרה אנשים דרות רבי אבהו אמר מהכא במקהלות ברכו אלהים וכתבו התוספות אע"ג דמקהלות תרי קהלות משמע אין סברא לחלק בין עשרה לעשרים בשום ענין ומקהלות דעלמא בעי למימר ומיהו בירושלמי פ' שלשה שאכלו דריש במקהלות חסר וא"ו עכ"ל. ובכל ספרים שלנו מלא וכן במסורת פרשת מסעי ויחנו במקהלת לית חסר וא' מלא במקהלות ברכו:

פסוק כט
עוזה. נכתב בוא"ו עם הדגוש:

פסוק לו
נתן, עז. יש פסיק בין נתן לעז:

פרק סט

פסוק ו
אלהים אתה ידעת. אל"ף של אלהים בגעיא בס"ס:

פסוק ח
כסתה כלמה. כ"ף של כלמה רפי:

פסוק י
וחרפות. מתחלפת וחרפות רפי:

פסוק טז
תאטר. האל", בשוא לבדו במדוייקים:

פסוק כא
ולמנחמים. מקצ' מדוייקי' הלמ"ד במאריך:

פסוק כג
ולשלומים. געיא בס"ס:

פסוק כה
שִׁפְךָ עליהם זעמך. בספר אחד כ"י כתוב שִׁפְךָ ונכתב בצדו מהחלפת שִׁפְךָ- ואני מצאתיה קמץ חטוף בכל שאר ספרים שלפני:

פסוק כח
תנה עון. בגעיא:

פסוק לב
מקרן. לית וחסר במה מדליקין אמר רב יהודה שור שהקריב אדם הראשון קרן אחד היתה לו במצחו שנאמר מקרין מפריס ופריך מקרין תרתי משמע אמר רב נחמן מקרן כתיב ופירש"י תרתי משמע דסתם מקרין כל קרניו וכן פי' בפ' אלו טרפות וכן כתב רבינו תם בפרקא קמא דע"ז דמקרן נראה קרן אחד יותר ממקרין. ובמתנות כהונה דיוק מדכתבי חסר יו"ד משמע בעל קרן א' כמו בתלת בערי יהודה חסר וא"ו ודרשו חז"ל חד בתולה הזה מקרין משמע בעל שתי קרנים כמו מפריס וחבריו ע"כ. ועיין עוד בירושלמי פ' במה מדליקין ומדרש קהלת פסוק מה שהיה הוא שיהיה ומערכת האלהות פ"ט:

פסוק לג
ראו ענוים ישמחו. כן כתיב ישמחו בלא וא"ו בראש תיבה ועמ"ש בד"ה א כ"ג:

פסוק לה
יהללוהו שמים וארץ ימים וכל. בס"ס שתי התיבות בגעיא:

פרק ע

פסוק ג
מבקשי נפשי. אין דגוש בקו"ף:

פסוק ה
כל מבקשיך. קו"ף רפה:

פסוק ו
עזרי. זה כתוב עזרי ובמזמור מ' עזרתי ובמדרש קהלת רבתי פ' ראה זה מצאתי אמרה קהלת אמר ר' ירמיה זה רוח הקוד' פעמי' משיחה בלשון זכר ופעמים משיחה בלשון נקבה כתוב א' אומר אמר קהלת וכתוב א' אומר אמרה קהלת כתוב א' אומר עזרי

ומפלטי וכתוב א' אומר עזרתי ומפלטי כתוב א' אומר רגלי מבשר וכתוב א' אומר מבשרת ציון וכן בילקוט קהלת רמז התקע"ז:
ומפלטי. קל הלמ"ד ברוב ספרים ויש מהם בדגש:
יהוה אל תאחר. זה כתוב ה' אל תאחר ובמזמור מ' אלהי:

פרק עא

פסוק ג
לצור מעון. במקצת ספרים ישנים כתוב מעוז בזי"ן וכך הוא גירסת המתרגם שפירש זה כמו שפירש לצור מעוז שבמזמור ל"א. אמנם לגי' כל ספרים מדוייקים כ"י זה כתוב מעון בנו"ן וכן במסורת מעון ד' ומלא בקריא וסימן (תבעטו. והבטת (שמואל א' ב'):
לבוא. כצ"ל:
תפלה למשה. וכל בר נש וקריו דכוותהון בר מן חד ועל (צ"ל ואת) קריתים (מדבר ל"ב) כן מצאתי במסרה כ"י ועמ"ש במזמור ל"א:

פסוק ד
אלהי פלטני מיד רשע. האל"ף בגעיא בס"ס:

פסוק ו
בך תהלתי. תי"ו ראשונה רפה:

פסוק ז
לרבים. במקצת דפוסים ישנים הלמ"ד קמוצה ובמדויקים כ"י בשוא:

פסוק ט
ככלות כחי. בכ"ף וחד בבי"ת בכלות בשרך (משלי ה':י"א) כמ"ש במסורת:

פסוק יא
רדפו ותפשוהו. כן הוא לב"א:

פסוק יב
חישה. חושה קרי:

פסוק יד

והוספתי. במקצת דפוסים ישנים והוספתי מלעיל וכן כתבו רד"ק ומכלל יופי אבל בכל ספרים כ"י מדוייקים מלרע וכן במסורת. והוספתי ד' בקריאה ב' מלעיל וב' מלרע על ימיך. על כל תהלתך מלרע:

הגדלתי. וגדלתי מלעיל. ומה שכתוב כאן בפירוש רד"ק הנדפס בעיר נאפולי כתוב קריאתו מלרע וגירסא ישרה היא ועמ"ש (במלכים ב' כ'):

פסוק טז

בגברות. כן כתיב:

פסוק יח

וגם עד זקנה, ושיבה. בטעם גרמי' אחר מלת זקנה:

לכל יבא. חד מן י"ד דסבירין יבואו לשון רבים וקרינן יבוא לשון יחיד מסורת סוף פרשה שמיני ועיין בפירוש רד"ק:

פסוק כ

הראיתנו. הראיתני קרי:

תחיינו. תחייני קרי ובמקצת ספרים כתוב תחיני ביו"ד אחד ועיין בסימן פ' ובסימן פ"ה:

תעלנו. תעלני קרי:

פסוק כא

גדלתי. בס"ס בגעיא:

תנחמני. בס"ס בגעיא:

פסוק כב

בכלי נבל. המסורת עליו לית סגול והיה כנור ונבל (ישעיהו ה':י"ב) מכלול דף ר"ד ושרשים:

אזמרה לך בכנור. בי"ת רפה:

פסוק כד

מבקשי רעתי. מאן דקרי מבקשי נפשי טעי במילתא דמיינוקיא אמרין כל יומא בגו מדרשא ובכנישתא ושטיותא ליה ובהתתא:

פרק עב

פסוק א
לשלמה אלהים. האל"ף בגעיא:

פסוק ב
ידין עמך בצדק ועניך במשפט. שתי הביתי"ן רפויות:
ועניך במשפט. בדפוסים ישנים ובמדוייקים כ"י בשני יודי"ן והאי דמסיר בעל המסורת ג' בלישנא וחד מינייהו כי לא יחדל אביון וגו' לאחיך לעניך וההוא ביו"ד אחד כתיב לא קשיא מידי דלא נתית בעל המסו' רק לתת סי' לתלת מלין דשוין אהדדי בלישנא בקריאה ולאו לענין חסר ומלא איתמר דגם תית עניך שבסימן ע"ד כתוב בשני יודי"ן והוא חד מהני תלת:

פסוק ד
ישפט עניי עם. העי"ן בגעיא בס"ס:

פסוק ז
יפרח בימיו. בגעיא ובמקף:

פסוק יא
כל גוים. במאריך:

פסוק יב
ואין עזר לו. הוא"ו בגעיא בס"ס וכן הוא בחילופים לכ"א:

פסוק יז
שמו לעולם. געיא בס"ס:
ינין. ינון קרי:
כל גוים יאשרהו. מלת כל במאריך:

פסוק יח
עשה נפלאות. בס"ס בצירי וכן ראוי כפי המסורת בפרשת בשלח:

פסוק יט
וימלא. בנסחא ספרדית וימלא ואיכא למיבטלה ממהאי דאמרינן במסורת וימלא ב' בקריא וסימנהון. ואולם חי אני. וברוך שם כבודו:

את כל הארץ. יש מחלוקת בין הספרים כי במקצתן כתוב כל הארץ בחולם ואי חשיבנא לאכרועי הוה אמינא דנוסחי דכתיבין בקמן יאותהן עבדין ועדיפי טפי דמדחזינן במסרה רבתא סימן מן י"ד פסוקי דאית בהון את כל הארץ וכולהון קמצין מסתברא דהדין נמי דכוותייהו:

פסוק כ
כלו תפלות. בקמ"ץ חטוף מפני דגשות הלמ"ד:

פרק עג

פסוק ב
נטוי. נטיו קרי:

שפכה. שפכו קרי:

פסוק ה
אינמו. בספרים מדוייקים אין בו יו"ד אחר הנו"ן וכן יצא מחלב עינמו שבסמוך:

פסוק ט
תהלך. הה"א בחטף פתח ועיין מ"ש ביהושע ו':

פסוק י
לכן ישיב. ישוב קרי:

פסוק יא
ואמרו. בגעיא בס"ס:

השגו חיל. בשי"ן שמאלית:

פסוק טז
עמל היא. הוא קרי:

פסוק יט
ספו תמו. ת"ו רפי:

פסוק כד
ואחר כבוד. הטעם על ואחר ואינו דבוק עם כבוד כי הנגינה מפריד ביניהם רש"י ורד"ק ואבן עזרא לפירוש השני אבל לפירושו הראשון ואחר כבוד סמוך:

פסוק כח

קרבת. בספרים כ"י הקו"ף במאריך ובקצתם הרי"ש בחטף פתח ועיין מ"ש בישעיה סימן נ"ח:

מחסי. בספרים מדוייקים כ"י ודפוסים ישנים החי"ת בשוא לבדו ונכון לעשות כן שאין זה מן ט' רפין בלישן במסורת וסימן במזמור ס"ב במ"ג ומה שנמסר כאן במקרא גדולה ט' רפין בלישן וגם נקדו החי"ת בחטף פתח טעות הוא:

פרק עד

פסוק ה

בסבך עץ. בקמץ חטוף ובמדויקים הבי"ת במאריך והסמ"ך בשוא לבד וכן הוא לב"א ובקצת ספרים הסמ"ך בשוא ופתח כמנהג קריאתם במלת סבכי היער (ישעיהו י':ל"ד) ובכיוצא והעולם נוהגים לקרות בסבך בשוא נח כמו יקטל עני יתמך דברי תכשכן עליו ודומיהם כמו שכתבתי במאמר המאריך:

ועת. ועתה קרי:

פסוק ו

וכילפות. הפ"א דגושה ובמקצת ספרים וכלפות בלא יו"ד בשרשים כתוב שהיו"ד לחשך:

יהלמון. הה"א נחטף פתח בכל המדוייקים:

פסוק ז

שלחו באש. קלה הלמ"ד וכ"כ ר' יונה בספר הרקמה וכמוהו רבים קלים מהדגש כמ"ש ביחזקאל מ' וכמ"ש רד"ק במכלול דף ע"ד. ובמסורת שופטים א' שלחו ד' דגשין והתם חשיב להו ואזיל וכל דסמיכי לאש דכוותייהו דגשין בר מן א' רפי שלחו באש מקדשך ומטעין ביה:

משכן שמך. המ"ם במאריך במדוייקים ומכאן ראיה שאין מאריך בזה מניע השוא הבא אחריו:

פסוק ח

תרף, ה'. יש פסיק אחר חרף כדי להרחיק לשון חירוף מהשם:

יהללו שמך. כן הוא בס"ס:

פסוק כג
עולה תמיד. במדוייקים חסר וא"ו:

פרק עה

פסוק ב
הודינו לך אלהים. האל"ף בגעיא בספרי ספרד:

פסוק ד
נמגים. בגעיא:

פסוק ז
ממדבר הרים. בקצת הספרים הבי"ת קמוצה וכן פי' רד"ק בפי' תילים ובשרשים הוסיף שבמקצת הספרים ממדבר פתח ואם כן יהיה הרים מגזרת הר לפי שהוא סמוך והנכון בקמץ ואיננו סמוך וא"כ יהיה הרים מענין רוממות וכן במדרש תנחומא ובבמדבר רבה פרשת כ"ב אמר ר' אבא כל הרים שבמקרא הרים חוץ מזה שהוא רוממות לומר שאין אדם מתרומם מדרכים הללו מה הקב"ה עושה נוטל מזה ונותן לזה וכו':

פסוק ח
כי אלהים שפט. חסר וא"ו ועיין מה שאכתוב בד"ה ב' כ"ז:

פסוק ט
ביד ה'. הבי"ת בגעיא:

פסוק י
ואני אגיד לעלם. במקרא גדולה נמסר במסורת לעלם י"ח חסרים וסימן במסרה רבתא בערך ע"ו. ובמסרא רבתא לעלם ח"י חסרים וסימנם נמסר בתילים ע"ה ונמצאינו קרחים מכאן ומכאן ועברתי עליהם עד שמצאתי כל הענין ואלו הן וחי לעלם. באדם לעלם. זה שמי לעלם. ימלך לעלם ועד. ועבדו לעלם. אות הוא לעלם. אתן לזרעכם ונחלו לעלם. לעלם בהם תעבודו. למען ייטיב להם ולבניהם לעלם. ואמרתי חי אנכי לעלם. יחי אדני המלך דוד לעלם. (מלכים סוף סימן אל"ף) ושבו דמיהם בראש יואב ובראש זרעו לעלם (מלכים א ב':ל"ג) ממלכתך על ישראל לעלם (מלכים א ט':ה') באהבת ה' את ישראל לעלם (מלכים א י':ט') עמים יהודוך לעלם ועד (תהילים

מ"ה:י"ח). ואני אגיד לעלם (תילים ע"ה) ואתה מרום לעלם ה' (תהילים צ"ב:ט'). מאסתי לא לעלם אחיה (איוב ז':ט"ז). וכן במסרה כ"י בלשון קצר ועיין מ"ש בפ' כי תשא סימנן ל"א:

פרק עו

פסוק ג

בשלם סוכו. בהרבה מדוייקים נכתב בוא"ו עם הדגש וכן במסורת (ירמיהו כ"ה:ל"ח) סכו ג' בקריאה וסימן עזב ככפיר סכו כן כתיב. ויהי בשלם סוכו כן כתיב. ויתמם כגן שכו כן כתיב בשי"ן:

פסוק ד

רשפי קשת. הפ"א רפה על פי המסורת וכן כתב רש"י ז"ל ועיין שיר השירים ח':

פסוק יב

נדרו. הנו"ן מעמדת בגעיא מכלול דף י"ט ויש ספרים שהדל"ת בשוא ופתח:

לה' אלהיכם. האל"ף בגעיא בס"ס:

יבילו שי. בספרים מדוייקים חסר וא"ו אחר יו"ד וכן במסורת ב' חד מלא וחד חסר יובילו מלכים שי. נדרו ושלמו קדמאה מלא:

פרק עז

פסוק א

ידיתון. ידותון קרי:

פסוק ב

והאזין. בדפוס ישן כתיב וְהֶאֱזִין ואין להאזין אליו ולשון הראב"ע י"א שהיה ראוי להיות והאזין כמו לא האמין ור' משה אמר שהוא לשון צווי ולפי דעתי שם הפועל:

פסוק ג

נגרה. הגימ"ל דגושה:

פסוק ח

הלעולמים. הלמ"ד רפה והה"א בלא געיא מכלול דף ס"א:

הלעולמים יזנח, אדני. יש פסיק בין יזנח לשם:

פסוק יא
חלותי היא. בא מלעיל מפני המלה זעירא אשר בצדו מכלול דף קנ"ט ועיין עוד שם:

פסוק יב
אזכיר. אזכור קרי:

פסוק טו
עשה פלא הודעת בעמים. מלת עשה בצירי ומלת פלא רפי ומלת בעמים רפי:

פסוק טז
גאלת בזרוע. במקצת ספרים מלת גאלת בטעם ימנית ובי"ת בזרוע ג"כ דגושה ולא ידעתי למה שמתנאי אתי מרחיק כשהה"א אינה נכתבת צריך שהמלה הסמוכה לה תהיה מלה זעירא או מלעיל בתנועה הראשונה שלה או באות השני' אם אות ראשונה בשוא ואין כאן שום א' מאלה התנאים ובסי"א כ"י ישן מצאתיו רפי כמשפט כ"כ המכלל יופי ובמכלול בשער אותיות אהו"י כתוב כי הוא נדגש מדין אתי מרחיק אבל אינו על המנהג כי הטעם באות שני ובמקצת נוסחאות מספרי המסרה נמנה זה עם אותם שיצאו מן הכלל ועיין גם כן מ"ש באיוב ה' על חקרנוה כן היא:

פסוק יז
ראוך מים אלהים. האל"ף בגעיא בס"ס:

פסוק יט
רַגְזָה וַתִּרְעַשׁ. כן הוא במדוייקים:

פסוק כ
ושבילך. ושבילך קרי:

ועקבותיך. דגש הקו"ף לתפארת:

פסוק כא
ביד משה. מפני הגעיא שעם השוא תקרא חירק בהרחבה מכלול דף קפ"ט:

פרק עח

פסוק ב
אפתחה. בספרים כ"י מדוייקים התי"ו בשוא לבדו ורד"ק כתב שיש ספרים התי"ו בקמץ חטף וגם הראב"ע כתב קמצות התי"ו בחטף בעבור אות הגרון כמו אשמעה מה ידבר סימן פ"ה:

פסוק ד
מספרים. המ"ם בגעיא בס"ס:
ונפלאותיו. חסר וא"ו בתר אלף על פי המסורת דפרשת שמות:

פסוק ה
ביעקב. הבי"ת בגעיא:

פסוק ח
נאמנה את אל. כן כתוב בספרים מדוייקים את אל ובקצת דפוסים ישנים כתוב אל אל ואין לסמוך עליהם:

פסוק ט
בני אפרים. בגעיא:

פסוק יא
ונפלאותיו. בס"ס מלא וא"ו אחר אלף וכן נכון עפ"ה דפרשת שמות כי לא נמנה שם עם החסרים:

פסוק טו
כתהמות רבה. מפי' רש"י משמע שהיה קורא בתהמות בבי"ת וכן נמצא באיזה דפוס אמנם במדוייקים כ"י בכ"ף וכן פי' רד"ק בפי' תילים ובשרשים שרש תהם :

פסוק כ
הֲגַם־לֶ֭חֶם יוּכַ֣ל תֵּ֑ת אִם־יָ֝כִ֗ין שְׁאֵ֥ר לְעַמּֽוֹ. כך הם הטעמים במדוייקים:

פסוק כא
נשקה ביעקב. בשי"ן שמאלית לשון היסק והבערה:

פסוק כד
מן לאכל. ברוב הספרים האל"ף בחטף סגול:

פסוק כה
צידה. יש מחלוקת בספרים אם הוא חסר יו"ד או מלא ואולם לפי המסורת מלא כי בשופטים ז' נמנו ג' חסרים ואין זה מהם:

פסוק כז
וכחול. כן הוא בספרי ספרד:

פסוק כח
סביב למשכנתיו. ב' חד חסר וחד מלא וסימן ויפל בקרב מחנהו נבואה למשכנותיו בסימן קל"ב ובמדוייקים הראשון חסר והשני מלא:

פסוק לב
בכל זאת חטאו עוד. כן הוא בספרי ספרד במאריך החי"ת ובמקף:
בנפלאותיו. במקצת מדוייקים מלא וכן נכון על פי המסורת דפרשת שמות:

פסוק לד
ודרשוהו. י"ס ודרשהו:
ושחרו אל. כ"כ ושי"ן במאריך:

פסוק לה
נאלם. בס"ס כ"י נֶאֱלָם וטעות הוא:

פסוק לו
ויפתוהו. חצי הספר וקשיא לי הא דאמרינן בפ"ק דקדושין והוא רחום יכפר עון חציין דפסוקי' ועיין מ"ש בסוף פרש' צו:

פסוק לח
ולא ישחית. הוא"ו בגעיא:

פסוק מ
כמה ימרוהו. מלרע כי כן טבע המלה להיות מלרע כמו כמה לי עונות וחטאות (איוב י"ג:כ"ג) כמה נר רשעים ידעך (איוב כ"א:י"ז):

פסוק מב
אשר פדם. בס"ס יש געיא באל"ף:

פסוק מד
ונזליהם. בכמה ספרים מדויקים חסר וא"ו אחר הנון:

פסוק נו
ועדותיו. מלא וא"ו כתיב ועיין מ"ש בסדר ואתחנן סימן ו':

פסוק סא
ותפארתו ביד. הוא"ו בגעיא ביד רפוי' שאין טעם מפסיק קודם לה:

פסוק סג
לא הוללו. נכתב בוא"ו עם דגש בלמ"ד:

פסוק סה
ויקץ כישן אדני. יש פסיק בין כישן לשם כי אין למעלה לא יקיצה ולא שינה ועיין מ"ש לעיל בסימן מ"ד:

פסוק סז
ובשבט. הוא"ו בגעיא וכן הוא בס"ס:

פסוק עב
וירעם. בספרים מדוייקים כ"י ודפוסים ישנים היו"ד בחירק וכן מוכחת מסורת הושע ד' עיין עליה:

כתם. בכף ובחולם ואחד כתם פרח (ישעיהו י"ח:ה') בקמץ חטוף:

פרק עט

פסוק א
אלהים באו גוים. בס"ס בגעיא האל"ף באמצע החטף סגול או בראשו:

בנחלתך. הבי"ת בגעיא:

פסוק ג
סביבות ירושלם. שניהם בגעיא בס"ס:

פסוק ו
אל הגוים. ובירמיה על הגוים:

פסוק ז
ואת נוהו. בגעיא:

פסוק י
איה אלהיהם. בגעיא האלף בס"ס בראש החטף סגול או באמצע:

בגיים. בגוים קרי:

פסוק יג
אשר חרפוך אדוני. בשם של אל"ף דל"ת:
לדור ודר. חד מן ד' קדמאה מלא ותניינא חסר וסימן במסרה גדולה סימן מ"ט:

פרק פ

פסוק ב
רעה ישראל. זה אחד מן ד' מילין רעה קמצין כתוב ה"א על פי המסורת וכן מצאתי בשני דפוסים ישנים ועיין מ"ש בישעיה סימן ס"ג:
הכרובים. במדוייקים כ"י וגם בדפוס ישן מלא וא"ו וכן נכון כי לא נמנה במסורת פרשת תרומה במנין החסרים:

פסוק ג
לפני אפרים. עיין מה שאכתוב במשלי סימן ד' על לפני אמי:
ולכה. בה"א והוא חד מן ד' ולכה כמו ולך על פי' המסורת והביאם ג"כ רש"י ז"ל וטעם הנגינה נמשך על מלת לישעתה שיש בה גלגל ואינה דבוקה למלת לנו כי הטעם מפריד ביניהם ואתי שפיר למאי דדריש ר' חלקי' בשם ר' אבהו ולכה מלא כתיב שכל הישועה כביכול שלך הוא שוחר טוב וב"ר פ"ט ודכוותי' דריש נמי ר' אבהו בפסוק יגל לבי בישועתך זה א' מן המקראות הקשין שישועתו של הקב"ה כביכול היא ישועתן של ישראל יגל לבי בישועתנו אין כתוב כאן אלא בישועתך אמר דוד ישועתך היא ישועתנו ודכוותי' בפסוק ארך ימים אשביעהו ואראהו בישועתי ודכוותי' דריש נמי בפסוק רמה קרני בה' כי שמחתי בישועתך דוק ותשכח. ועיין עוד מה שכתבתי בישעיה מ"ג ושמואל ב' ז' (ירמיהו ל"א:כ"א) על פסוק למסלה דרך הלכתי וזוהר פ' קדושים דף צ' עמוד ב'. ריקאנטי פרשת בראשית דף כ"ו כ"ח בחיי פרשת בשלח פסוק זה אלי ואנוהו:
לישעתה. מתחלפים הספרים ולפי המסורת חסר וא"ו כי הוא א' מן ו' חסרים בלישנא וסימן במ"ג תילים ל"ה ודוכתא אחריני:

פסוק ט
גפן ממצרים. במדוייקם כ"י ודפוס ישן מלת גפן בימנית:

פסוק יא
כסו הרים. בקמץ חטף מפני דגשות הסמ"ך:

ארזי אל. האלף במאריך לב"א וכן הוא במדוייקים:

פסוק יב
קצירה. ברוב המדוייקים חסר יו"ד אחר רי"ש:

פסוק יד
מיער. העי"ן תלויה ויש בו דרש באגדת תילים. ויקרא רבה פ' י"ג ומדרש חזית פסוק כמעט שעברתי מהם ואבות דרבי נתן פ' ל"ג ועיין מ"ש בפ' צו קודם וישם עליו את החשן ובשופטים י"ח:

פסוק טז
וכנה. כף רבתי:

פסוק יח
תהי ידך. התי"ו בגעיא. ועיין מ"ש במשלי כ"ו:

פסוק יט
תחיינו. י"ס תחינו ביו"ד א' לבד ועיין לעיל סימן ע"א ולקמן סימן פ"ה:

פרק פא

פסוק ב
עוזנו. במקצת מדוייקים נכתב בוא"ו עם דגש בזין ובלא יו"ד:

פסוק ג
שאו זמרה. מפני הגעיא שעם השוא קודם אות הגרון תקרא שורק בהרחבה מכלול דף קפ"ט:

פסוק ד
בכסה. המסורת עליו לית וכתיב ה"א ורבותינו דרשו במסכת ר"ה פ' ב' איזה חג שהחודש מתכסה בו הוי אומר זה ר"ה ויש בזה פי' רבים עיין עליהם ובזוהר פ' אמור דף ק' ע' ב' ופרשת פינחס דף רל"א ע' ב' ופרשת שופטים דף רע"ה:

פסוק ו
עדות ביהוסף שמו. פסוק זה מתחיל בעי"ן ומסיים בעי"ן רמז למה שאמרו בסוטה פ' אלו נאמרים בא גבריאל ולמדו שבעים לשון. א"נ לפי שלא נהנה מן הערוה זכה

שלא ישלוט בו ובזרעו ע"ה מדה כנגד מדה באמרם ז"ל אל תקרא עלי אל עולי עין עיין מסורת הברית הגדול:

שפת לא ידעתי אשמע. כתוב בספר רב פעלים שבמסרה מקצת ספרים מצא שפת לא ידעתי אשמע לית פתח בס"פ ולא מצאתי כן בשום ספר:

פסוק ח

ואחלצך. כ"ב:

רעם. בספרים ישנים הרי"ש קמוצה:

אבחנך. קבלנו קריאתו בקמץ חטף אשר לא כדת בהיות העין גרונית וכן ארחמך ה' חזקי בפלס אזכרך מארץ ירדן וכ"ב רד"ק בפי' ובשרשים:

פסוק יא

הרחב פיך. בסגול:

ואמלאהו. נפל ממנו הדגש להקל:

במועצותיהם. בגעיא:

פסוק יד

לו עמי. לו בטעם מיושב:

פרק פב

פסוק א

מזמור לאסף אלהים נצב. בגעיא האל"ף בס"ס:

בקרב אלהים ישפט. אלהים זה משמש קדש וחול מסכת סופרים פרק ד' ועיין מה שכתבתי בפרשת משפטים סוף סימן כ"ב על אלהים לא תקלל וסוף פרשת ויצא על אלהי אביכם:

פסוק ג

שפטו דל. בספרים כ"י בפתח כמו השני ואולם לפי המסרה הראשון בקמץ והשני בפתח:

אני אמרתי. האל"ף בגעיא בס"ס ועיין מ"ש במשלי כ"ו:

פרק פג

פסוק ח
גבל. ברוב הספרים הבי"ת קמוצה ועיין מ"ש ביחזקאל כ"ז:

פסוק י
כסיסרא. הכ"ף בגעיא:

פסוק יא
בעין דאר. הבי"ת בגעיא:

פסוק יג
נירשה לנו. י"ס נירשה לנו הנו"ן בגלגל:

פסוק יד
אלהי שיתמו. בגעיא האל"ף בס"ס:
כגלגל. הכ"ף רפה:

פסוק יח
ויחפרו. הוא"ו בגעיא:

פסוק יט
וידעו. הוא"ו בגעיא:
וידעו. במקרא גדולה היו"ד בקמ"ץ וטעות הוא כי הוא אחד מן י"א מלין וידעו בקריאה וסימן במזמור נ"ט במ"ג:

פרק פד

פסוק ד
מצאה בית. במכלול דף ק"ו הובאה מלת מצאה עם מלות אחרות שהן מלעיל והנח הבא בסופן נכתב ולא תדגשו המלות שלאחריהן כמו מלאה גת (יואל ג') נוססה בו ודומיהן ובס"ס מלת מצאה בב' טעמים ועיין מ"ש בפ' קרח על ויוצא פרח:
קן לה. קוף רבתי ועיין מ"ש רבינו בחיי פרשת תולדות יצחק אצל קצתי בחיי:

פסוק ה
עוד יהללוך. היו"ד בגעיא בס"א מטוליטולא:

פסוק ז
מעין. חד מן ה' קמצים בקריאה וסי' בפ' שמיני:

פסוק ח
יראה אל אלהים בציון. הראשון חול והשני קדש מסכת סופרים פ' ד':

פסוק יב
כי שמש ומגן ה' אלהים. במקומות רבים מהזוהר תמצא כי שמש ומגן ה' צבאות וכבר העיר בזה הרמ"ע ז"ל במאמר שברי לוחות ואמר אל תתמה כי זהו דרך הגמרא ג"כ לדרוש הפסוקים בחלוף וחסר ויתור ממה שהם כתובים במקומם כי היכי דתתפרש ההוא דרשא דעלה קיימי כמו הן אל כביר לא ימאס דנקיט בגמרא וקרא כתיב הן אל כביר ולא ימאס איוב ל"ו והתם בסוף המאמר האריך על זה בדברים נכוחים למבין וישרים למוצאי דעת להוכיח במישור כי בצדק כל אמרי פי הזוהר אין בהם נפתל ועקש ישמע חכם ויוסף לקח לקיים דברי חכמים ונבון תחבולות יקנה ואינו מן השם להאריך כאן. ועיין עוד מ"ש במזמור מ"ו ובסוף פרשת בא ואיוב ל"ו בד"ה א' ה' אצל פסוק ואלה ראשי בית אבותם:

פרק פה

פסוק ב
שבות. שבית קרי:

פסוק ג
כסית כל. הכ"ף רפה:

פסוק ד
אספת כל. הכ"ף רפה:

פסוק ו
לדר ודר. בספרים מדוייקים שניהם חסר וא"ו:

פסוק ז
הלא אתה. בס"ס הה"א בגעיא וכן הוא בחילופים לב"א:
תחיינו. מתחלפת תחינו ביו"ד אחד בלבד כדלעיל סימן פ':

פסוק ט
אשמעה. בגליון א' מס"ס נכתב בצדו נ"א אשמעה חטף קמץ ועיין מ"ש בריש מזמור ע"ח בשם הראב"ע:
ואל ישובו. הוא"ו בגעיא בס"ס:

פרק פו

פסוק א
תפלה לדוד. בספרים מדוייקים אין פסיק אחר לדוד:

פסוק ב
שמרה נפשי. בספר קדמון כ"י הנקרא לשון למודים שמכונ' לר' שלמה ירחי מצאתי כתוב לשון זה בכלל הקמץ חטוף אם תרצה לדעת איזהו השוא שאחר קמץ שהוא נח ראה אם תשחית כוונת המלה אם לא כמו במלת שמרה זאת לעולם (ד"ה א כ"ט) שהוא צווי אז השוא ההוא נח שאם תקראנו בקמץ רחב יהיה פועל עבר והוא הפך כוונת הפסוק ועל זה נפל הספק במלת כרתו יערה (ירמיהו מ"ו:כ"ג). כי יפלו בה שני פירושים אם צווי אם פעל עבר עכ"ל. נראה מדבריו דהדין נמי דכוותיה בקמץ חטף ומצאתי מסרה קדמונית מסייעא ליה וזו היא כל קריא שמרה קמץ בר מן א' חטף שמרה זאת לעולם וכל תילים דכוותיה חטף בר מן א' שמרה נפשי עדותיך סימן קי"ט קמץ: עוד מצאתי מסרה אחרת בסוף מסרה גדולה שלנו בשטה מן כ"א דכל חד וחד לית בספר כוותיה וכל קריאה דכוותיה בר מן חד וכו' ואחד מהם שמרה נפשי עדותיך וכל קריאה דכוותיה בר מן א' שמרה זאת לעולם והלין תרתי משראתא חד אורתא אית להו אלא דמחלפי בגירסתהון ומתרוויהו שמעינן דקריאת שמרה נפשי בקמץ חטף כמו שמרה נפשי והצילני סימן כ"ה. שיתה ה' שמרה לפי סי' קמ"א. אבל דעת רד"ק אינו כן שהרי כתב בפי' על שמרה נפשי שהשי"ן נקרא בקמץ רחב וגעיא עם הקמץ להורות כי כן נקרא ולא בקמץ חטף והוא צווי כמו שמרה זאת לעולם זכרה לי אלהי לטובה סוף נחמיה שהם חטופים כמשפט אבל זה נמשך בשי"ן בטעם להאריך נועם הנגון. וכן שמרני אל כי חסיתי בך סימן ל"א י"ו. וכן כתוב במכלול דף י"ח ודף רי"ו ובשרשים שרש שמר. עוד כתב בישעיה סימן ל"ח ובשרשים שרש

עשק על עשקה לי ערבני שלפי דעתו הוא צווי ואע"פ שאינו חטוף הנה כמוהו שמרה נפשי כי חסיד אני ונסחאותינו הם כדעת רד"ק במאריך ולדעת יש אומרים שהביא הראב"ע קריאתו גם כן בקמץ רחב כי הוא פועל עבר. ועיין מה שכתב החכם לונזאנו בפרק הליכות שבא שהדפיס בסוף ספר עבודת מקדש. ומה שכתבתי גם אני בסוף מאמר המאריך:

פסוק ח

אין כמוך באלהים, אדני. יש פסיק בין באלהים לאדני כי גדול כבוד ה' וכן הוא בפסיקתא דתהלות ובמקצת ספרים כ"י מצאתי יהוה כמעשיך בשם המיוחד אבל במס"ג נחשב באותם שהם כשם של אדנות:

ואין כמעשיך. בגעיא הכ"ף:

פסוק יא

ליראה שמך. בספרים מדוייקים אין כתוב בהם מלת את וכן ספרו בגוים כבודו סימן צ"ו וספרים שכתוב בגליוניהם את קרי ולא כתיב טעות הוא כי בעל המסורת הביא ברות ע"פ כי אמר אלי אל תבואי י' מלין דקריין ולא כתבן ולא נמנה בהם אלו השנים אבל בד"ה א י"ו כתוב ספרו בגוים את כבודו:

פסוק יד

אלהים, זדים קמו עלי. מסכת סופרים פ' ד' אלהים זדים קמו עלי קדש אלא שהקורא צריך שיהא מפסיק בקריאתו:

ועדת. העי"ן בחטף פתח:

בקשו נפשי. הקו"ף בלא דגוש ברוב המדוייקים:

פרק פז

פסוק א

יסודתו. בשורק:

פסוק ד

לידעי. הלמ"ד בגעיא:

וצר. בס"א כ"י חסר וא"ו אחר צד"י ומסורת מסייעא ליה כי לא נמנה זה ביחזקאל כ"ז עם י' מלאים בלישנא בקריאה:

פסוק ו
יהוה יספר. יו"ד של שם בגעיא:

פסוק ז
כל מעיני. בס"ס מלת כל במאריך ובמקף ומכל מקום קריאתו בקמץ חטוף כמ"ש בפרשה ראה על כל הבכור והנה כמוהו נמצאו רבים בתילים ובמקומות אחרים:

פרק פח

פסוק ב
יום צעקתי בלילה. כתב הראב"ע כי יום צעקתי קשור עם הבא אחריו וכן דעת רד"ק וכן הוא לפי גירסת הטעמים בספרים מדוייקים לכן בי"ת בלילה רפויה ואין נראה כן מפירש"י ז"ל:

פסוק ז
במצלות. בחולם הצד"י כמ"ש בפרשה בשלח ובכל הספרים מדוייקים כן כתיב חסר וא"ו קדמאה ומלא וא"ו תנינא וכן צריך להגיה במסרה פרשת בשלח ועיין גם כן מ"ש (בנחמיה ט"ו):

פסוק י
בכל יום. בכל הספרים כתוב בכל יום וכן הוא בתרגום ובפירוש הראב"ע ורד"ק ובמסורת בכל יום ג' וסימנם ואל זעם בכל יום. עיני דאבה מני עני. בכל יום אברכך. ומה שכתב המגיה שראה בספר מדוייק בכללי בג"ד כפ"ת דסמיך ליהו"א בדין דחיק ואתי מרחיק ובמאמר המאריך:

פסוק יד
תפלתי תקדמך. תי"ו תפלתי בגעיא בס"ס:

פסוק טז
נשאתי אמיך. במקצת ספרי' כתוב אימיך מלא יו"ד ואינם נכונים כי זה אחד מן ד' חסרים יו"ד בלישנא וסימן נמסר באיוב סוף סימן ט':

פסוק יט
מידעי. המ"ם בגעיא:

מחשך. תימה גדולה על רש"י שפירש מחשך נחשבתי ונחדלתי מהם משמע שהיה גורם מחשך בשי"ן שמאלית לשון ולא חשך ממני הגהת שרשים ומהמסורת יש להוכיח שהוא בשי"ן ימנית שכן אומרת מחשך ב' וסימן מיודעי מחשך. אשים מחשך לפניהם לאור:

פרק פט

פסוק ב

לדר ודר אודיע. במקצת ספרים שניהם מלאים ואינם נכונים כי לא נמנה זה הפסוק עם החמשה מלאים במסורת תילים סימן קמ"ה אבל ברוב הספרים שניהם חסרים והמסורת שלפנינו האומרת לדר ודור לית דכוותיה כתיב כן וסימן חסדי ה' עולם אשירה וד' חלוף דור קדמאה מלא ותניינא חסר וכו' צריך לומר ובניתי לדר ודור כסאך סלה שבסמוך כי שם נמסר בספרים לית כתבי כן וכן נמסר בהדיא במסורת תילים סימן מ"ט:

פסוק ד

כרתי ברית. הבי"ת רפויה:

פסוק ט

חסין, יה. יש פסיק בין חסין ליה לפי שמלת חסין הוא תואר ואינו סמוך ליה כאומ' ח"ו חסין של יה אבל הוא מוכר' בשקל גביר והם שני שמות של הקב"ה וכ"כ הראב"ע ורד"ק ורבי אלייא הלוי וכמוהו האדון יה דפ' משפטים וחבריה דכי תשא ואחרי' כיוצא בהן כמ"ש במזמור נ"ט ויהושע כ"ב:

פסוק טו

יקדמו. היו"ד בגעיא:

פסוק טז

באור פניך. הבי"ת בגעיא:

פסוק יח

תרים קרנינו. תרום קרי:

קרנינו. בהרבה ספרים מדוייקים כתוב קרנינו ביו"ד הרבים וכ"כ רד"ק:

פסוק כ
לחסידיך. בכמה ספרים מדוייקים כתוב לחסידיך ביו"ד לשון רבין וכן הוא לרש"י והראב"ע והתרגום אבל לרד"ק הוא בלא יו"ד:

הרימותי בחור. הבי"ת רפה:

פסוק כח
אף אני. בשני ספרים ישנים אחד מהם כ"י ואחד מהם מהדפוס כתוב אני בחטף פתח ורד"ק כתב שהוא בקמוץ שלא בהפסק אבל הוא בהעמדת טעם כי הוא בטרחא ויש לו לפעמים משפט הפסק וכן ברכני גם אני אבי. וכן ברביע אם אני לא אעבר אליך. וכן במכלול דף רס"ב:

פסוק כט
אשמור לו. חד מן יתרין וא"ו וחטפים קמצים על פי המסורת:

פסוק מד
הקמתו. הקו"ף בצירי ובלא יו"ד אחריה וי"ס ביו"ד ומהם בחירק וספרי הדפוס הם בגירסא ראשונה:

פסוק מה
מטהרו. במקרא גדולה הטי"ת בקמץ לבד ובכמה ספרים מהדפוס וכ"י כתוב מטהרו בשוא לבדו. וס"א הטי"ת בחטף קמץ וכן כתבו רבי יונה והראב"ע והרד"ק שהוא בחטף קמץ לתפארת בעבור אות הגרון וכן דגש הטי"ת לתפארת כדגש מקדש ה':

פסוק מז
העטית. העי"ן בחטף סגול:

פסוק מח
זכר אני. בקמץ חטוף לא בחולם כמו שנמצא באיזה ספרים:

על מה שוא. השי"ן דגושה:

פסוק מט
ולא יראה מות. בדגש המ"ם בס"ס:

פסוק נ
הראשונים, **אדני**. יש פסיק בין הראשונים לאדני כי יוצר הכל הוא ראשון והוא אחרון ומבלעדיו אין אלהים:

פסוק נב
אויביך ה'. יש פסיק בין אויביך לשם שלא יהא כאומר שהאויבים הם אלוהות ח"ו ולהרחיק ג"כ משמו ית"ש כל לשון שנאה וחירוף ח"ו כי חייבים אנו לכבדו ולאהבו תמיד:
עקבות. דגש הקו"ף לתפארת:

פרק צ

פסוק א
אדני מעון. בשם של אל"ף דל"ת ובטעם מיושב ובספרי ספרד האל"ף בגעיא:

פסוק ב
ותחולל. בתרי טעמי החי"ת בגלגל והלמ"ד במירכא:
עד עולם. הכי איתא בנסחי דספרד עד בלא וא"ו לא כספרים דגרסי עוד בוא"ו ויש זה הוכחה מהמסרה דמני בישעיה סימן נ"ט ובדברי הימים א' כ"ט. י"ב ועד עולם בוא"ו ולית דין בהדייהו:

פסוק ד
ובעיניך. בגעיא:

פסוק ח
שת. שתה קרי והמלה מלרע וכן במסורת ב' חד מלעיל וחד מלרע וסימן כל שתה תחת רגליו. שתה עונותינו לנגדך. וכן כתב רד"ק בפירוש ובמכלול דף קל"ה:

פסוק י
ורהבם. קריאת הרי"ש בקמץ חטף:

פסוק יג
שובה. מלרע:

פסוק יז
ויהי נעם אדני. יש מחלוקת בספרים אם הוא בשם של אדנות או בשם המיוחד ועל המסורת יש לסמוך שהוא באל"ף דל"ת:

פרק צא

פסוק ד
באברתו יסך לך. יש ספרים מלת לך בטעם מיושב:
כנפיו תחסה. בכל הספרים החי"ת בשוא לבדו ומ"ש עליו במקרא גדולה חד מן טי"ת רפין בלישנא טעות הוא כי אין זה ממניינם ועיין מה שכתבתי בסוף יואל:

פסוק יב
פן תנוף. בהרבה מדוייקים חסר וא"ו:

פסוק טו
ואענהו. הוא"ו בגעיא והעי"ן בחטף סגול:
עִמּוֹ אָנֹכִי בצרה. הבי"ת רפויה:

פרק צב

פסוק ה
במעשי. הבי"ת בגעיא:

פסוק ו
מה גדלו. הגימל דגושה:

פסוק י
אויביך יהוה. יו"ד של שם בגעיא:

פסוק יג
בלבנון ישגה. בספר אחד כתיבת יד מצאתי ישגא באל"ף ובכל שאר הספרים בה"א ועיין מ"ש באיוב ח':

פסוק טז
ולא. הוא"ו בגעיא:
עלתה. עולתה קרי:

פרק צג

פסוק ג
נהרות יהוה. בגעיא:

פסוק ה
נאוה קדש. כל נאוה שבמקרא לא מפיק אל"ף בר מן דין וספרי דכתבי האי נמי נאוה לא יאות עבדי דבמסורת חשיב ליה עם מלין דמפקין אל"ף:

פרק צד

פסוק ג
עד מתי רשעים, ה'. יש פסיק בין רשעים לשם כי רחוק ה' מרשעים ושלא יהא כמחרף ח"ו:
יביטו ידברו. בשני גלגלים שהניגון נמשך לשני:

פסוק ה
ונחלתך. בגעיא:

פסוק ז
לא יראה יה. יה ד' דגש בתר יהו"א על פי המסורת וסימן ויאמרו לא יראה יה. אשרי הגבר אשר תיסרנו יה. מן המצר קראתי יה. יסר יסרני יה. ובמסורת דניאל ה' נמנו עם י"ח מלין דגשין בתר יהו"א בלא מבטל:

פסוק ט
אם יצר עין. מלת יצר בב' טעמים במדוייקים:

פסוק יא
יהוה ידע. יו"ד של שם בגעיא:

פסוק יב
תיסרנו יה. אחד מן ד' דגשים כדלעיל:

פסוק יט
ישעשעו. בס"ס המדוייקים היו"ד בגעיא והשי"ן והעי"ן הראשונים פתוחות וכן כתב רד"ק בפירוש ומכלול דף קפ"ה ושרשים:

פסוק כא
יגודו. במקצת ספרים חסר וא"ו:

פרק צה

פסוק ה
ידיו יצרו. בריש פ"ק דכתובות השיב בבלי אחד ורבי חייא שמו ויבשת ידיו יצרו ידו כתיב ובכל ספרינו כתוב ידיו גם לא נמנה במס"ג עם נ"ו מלין חסרים יו"ד באמצע תיבותא וקריין:

פסוק ו
לפני ה'. הלמ"ד במאריך בס"ס: (זה המזמור צ"ו כתיב ג"כ בגד"ה א' ט"ו סמוך למזמור הודו לה' קראו בשמו אחר פסוק ובנביאי אל תרעו ואמרו רבותינו שהחלק הראשון היו אומרים אותו בבוקר והחלק השני היו אומרים בערב ויש בין מזמור זה לאותו שבד"ה איזה חילופים במלות שונות כמו שנמצא גם במזמור הודו ובתרתי להעיר על קצת מהם כדי להבחין בין זה לזה ומי שיתן בהם טעם לשבח ישא ברכה מאת ה'):

פרק צו

פסוק ב
מיום ליום. ובד"ה מיום אל יום:

פסוק ג
ספרו בגוים כבודו. בספרים ישנים אין בהם מלת את לא בקרי ולא בכתיב וכן הוא במסורת סוף יושב אבל בד"ה כתוב את כבדו ועיין מ"ש בסימן פ"ו:

פסוק ד
נורא הוא. ובד"ה ונורא:

פסוק ה
כי, כל אלהי. צריך להדגשי כ"ף של כל מפני הטעם מפסיק ולכן צריך להפסיק בין מלת כי למלת כל כמו שידוע ג"כ אצל בעלי הסוד וכן צריך להפסיק בין אלילים ובין וה' שמים עשה שלא יהא כחוזר למעלה:
עז ותפארת במקדשו. ובד"ה עז וחדוה במקומו:

פסוק ח
ובאו לחצרותיו. בד"ה ובאו לפניו:

פסוק ט
חילו מפניו. בד"ה חילו מלפניו:

פסוק יא
ירעם. בס"ס היו"ד במאריך וכן הוא בחילופים לבן אשר וקבלנו קריאתו בשוא נח:

פסוק יב
יעלז שדי. בד"ה יעלץ השדה:
ירננו כל עצי יער. בד"ה ירננו עצי היער:

פסוק יג
לפני ה' כי בא כי בא לשפט הארץ. ובד"ה מלפני ה' כי בא לשפוט את הארץ:
ישפט תבל. לפי הנראה בחילופים הפ"א בקמ"ץ חטף לב"א ולב"ג בחולם ובכל הספרים הפ"א בחולם כב"ג שלא כמנהג ולפיכך אני אומר שהחילוף שביניהם הוא אם יש מאריך בפ"א דומיא דחילופי אחריני דהתם ואי בעית אימא איפוך לכ"א בחולם ולב"ג בקמץ כדאפליגו כי האי גוונא גבי כי יגנב איש בפרשת משפטים ואחריני דכוותייהו ועיין מ"ש בסימן ט' על ישפט תבל:

פרק צז

פסוק ד
האירו ברקיו. קדמאה במזמור ע"ז האירו ברקים בתראה האירו ברקיו. קדמאה רגזה ותרעש בתראה ראתה ותחל. קדמאה במזמור נ' ויגידו שמים בתראה הגידו השמים:

פסוק ט
כי אתה ה'. בלא גרמי' אחר אתה:

פרק צח

פסוק ט
לפני ה'. כן הוא בס"ס בב' מאריכין ועיין בריש תילים על מלת אשרי:

פרק צט

פסוק ד
אתה כוננת. בלא ה"א בסוף תיבה:

פסוק ו
בכהניו. הבי"ת בגעיא:
קראים. האלף נחה וכן חטאים לה' שמואל א' יד:

פסוק ז
ידבר אליהם. ביו"ד כי לא נמנה עם החסרים בספר כתובים:

פסוק ט
רוממו. המ"ם בשוא לבדו וכן חברו שבמזמור:
והשתחוו. הוא"ו בגעיא:

פרק ק

פסוק ג
הוא אלהים. בב"ר פ' ק' גרסינן הוא האלהים וה"ג בזוהר פרשת ויקרא דף ח' ועל המסורת והספרים יש לסמוך כי זה הוא אחד מן ד' הוא אלהים דסמיכין בקריא וסימן נמסר כאן במסרה גדולה:
ולא אנחנו. ולו קרי בוא"ו והכתיב ולא באלף ואיכא נסחא דאית בהו איפכא ואחריני דכתיב בהו ולא באלף ולית בהו הקרי בוא"ו וכולהו אישתבשו דהדין הוא חד מן ט"ו דכתיבין לא באלף וקריין לו בוא"ו וסימן במ"ג פ' שמיני וכולהו אתי לדרשא כדכתיבנן בכמה דוכתי ובהאי נמי דרשי ביה ר' יהודה בר סימן ור' אחא בב"ר פ' ק' חד אמר הוא עשנו ולא אנחנו בראנו את נפשינו לא כפרעה שאמר לי יאורי ואני עשיתנו (יחזקאל כ"ט:ג') וחד אמר הוא עשנו ולו אנחנו משלימים את נפשנו ע"כ. ומר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי. חד דריש כפי הכתיב ומר דריש כפי הקרי ועיין עוד בספר הזוהר סוף פ' וירא ומערכת האלהות ריש פרק ד' ובספר מלות הלוי לחכם אלקבץ בהקדמת פ' המגלה דף י"ד:

פרק קא

פסוק א
לדוד מזמור. ז' דקדים דוד למזמור והדין חסר וא"ו למערבאי ולמדנחאי כולהון מלאין:

פסוק ג
דבר בליעל. בגעיא:
עשה סטים. כתוב ה"א ועיין מ"ש בירמיה כ"ב:
סטים. ב' א' כתיב סמך וא' כתיב שי"ן כמ"ש בהושע סי' ה':
מלושני. כתוב בוא"ו וקרי בקמץ חטף והוא חד מן יתירין וא"ו וחטפין קמצין עפ"ה:

פסוק ה
אותו אצמית. מלא אתו לא אוכל חסר כן מצאתי ובספרים מדוייקים ואף במסרה גדולה נמנה הראשון בכלל כ"ד מלאים ולא השני והכי איתא בערכין פ"נ אמר מר עוקבא כל המספר לשון הרע אמר הקב"ה אין אני והוא יכולים לדור בעולם שנאמר אתו לא אוכל אל תקרי אותו אלא אתו:
גבה עינים. הגימל בגעיא:

פרק קב

פסוק ד
כי כלו בעשן. בבי"ת ותרגומו ארום אישתציאו היך תננא יומי ואברי היך תפיא חררן דומה שהי' קורא כעשן בכ"ף וכן נראה מפי' יחייא אבל בכל ספרים מדוייקים בבי"ת וכן משמע מפי' הראב"ע ורד"ק ומפרשים אחרים רבים ובמקרא גדולה מסור עליו לית וזה פירושו שאין לנו בכל המקרא אלא ג' בעשן בבי"ת וזה לבדו בשוא הבי"ת ושנים אחרים שהם כלו בעשן כלו מזמו ל"ו והבערתי בעשן רכבה (נחום ב':י"ד) בסגול:

פסוק ה
הוכה. בוא"ו עם הדגש רד"ק בפי' ומכלול דף ק"ה ודף קס"ז ושרשים:

פסוק ז
חרבות. יש חילופים בספרים מי בקמץ החי"ת ומי בחטף פתח ובמדוייקים בחטף קמץ:

פסוק ח
כצפור בודד. בבי"ת והוא חד מן ג' בודד בקריאה ומלא והקורא נודד בנו"ן כמו והיה כעוף נודד (ישעיה מ) וכן כצפור נודדת מן קנה (משלי כ"ז) הרי הוא כאיש נודד ממקומו:

פסוק י
כי אפר כלחם אכלתי. בכ"ף ותנא דבי אליהו דאמר בפ' ב' כי בעשרים ושתים שנה שנסתלקה רוח הקודש מדוד מלך ישראל בכל יום ויום היה מוריד דמעות ואכל פתו באפר שנאמר כי אפר כלחם אכלתי לאו דגריס כאפר בבי"ת אלא שהיה אוכל האפר והלחם יחדו כמו שבני אדם אוכלים הלחם לבד וכתב בעל לחם דמעה בפסוק קומי רני בלילה לראש אשמורות שפכי כמים לבך. שלא אמר כי אפר בלחם בבי"ת כי אז היה משתמע שטבל האפר בלחם אבל אפשר שהיה האפר מועט ועתה השמיענו שהיה באפר כשיעור הלחם:
ושקוי. בתנועת הוא"ו וחד ושקויי בהושע ב' כמ"ש שם:

פסוק יא
ותשליכני. בספרים שלפני ותשליכני מלא יו"ד והמסורת ותשליכני ב' א' ריש פסוק וחד סוף פסוק וסימנם כי נשאתני ותשליכני. ותשליכני מצולה דיונה ובספר אחד מדוייק מטוליטולא נגרר היו"ד ורווח ליה עלמא ללמ"ד וכן בקצת מסרות נמסר ב' חד מלא וחד חסר ואי מן הדא מסורתא לית את משמע מינה כלום דלא מסיימא נשמיענה מן הדא דבמסורת רבתא חשיב כל מלין דחסרין יו"ד בלישנא דהשלכה וחד פנייהו כי נשאתני ותשלכני:

פסוק יג
וזכרך. יש טעות במקצת הספרים שכתבו כסאך במקום וזכרך וכן טעה בו החכם ר' אברהם בן עזרא שפירש כסאך והטעות הוא בין פסוק זה ובין פ' של קינות הדומה לו כי אותו של קינות הוא אתה כבאך וסי' איכ"ה ושל תילים ואתה וזכרך וסימן וא"ו זיי"ן רד"ק:

פסוק יד
לחננה. שני הנוני"ן קלים בלי דגש:

פסוק טו
ואת עפרה. בגעיא:

פסוק טז
וכל מלכי. הוא"ו בגעיא בס"ס:

פסוק יט
תכתב זאת לדור. בספרים מדוייקים מלא וא"ו:

פסוק כד
כחו. כחי קרי:

פסוק כז
המה, יאבדו. ברוב הספרים בגרמי':

יאבדו. הבי"ת בציר"י:

ויחלפו. בס"ס הוא"ו בגעיא:

פרק קג

פסוק א
לדוד ברכי נפשי. במקצת ספרים הבי"ת במאריך וכן כלם שבמזמור זה והדומים להם ולכל האופנים קריאתם בקמץ רחב כמ"ש בישעיה מ"א:

פסוק ג
לכל עונכי. י"ס ביו"ד אחר נו"ן וברובם איננה:

פסוק ד
המעטרכי. הה"א במאריך בס"ס:

פסוק ה
תתחדש כנשר. דל"ת במרכא ונו"ן בגלגל כך הם הטעמים במדוייקים:

פסוק ו
עשה צדקות. במקצת מדוייקים השי"ן בצירי וכן הוא לפי מסורת מלכים ב' ז' יען לא נמנה זה עם אותם שהם בסגול:

פסוק יא
כי כגבה. בספרים אשר אתנו כ"ף כגבה רפויה ובמכלול דף ק"ח כתוב דפליגין עלי' וכן כתב ר' אברהם דבלמ"ש:

פסוק יב
הרחיק ממנו. הה"א במאריך במדויקים וכן הוא לבן אשר והרי"ש בשווא נח כפי קבלתינו:

פסוק יט
יהוה בשמים. היו"ד בגעיא בס"ס:

פרק קד

פסוק ב
עֹטֶה אוֹר כ"כ:

פסוק ג
המקרה במים עליותיו. הטעם שבעי"ן היא געיא כמו שנמצאת פעמי' רבות כיוצא בזה בס"ס קודם השוא או אחריו ואינם מקפידים בזה:
המהלך. הה"א במאריך:

פסוק ט
גבול שמת. הגימל בגעיא וכן בחילופים לב"א:

פסוק יא
ישברו פראים. בשי"ן ימנית:

פסוק יב
עפאים. י"ס שהעין בחטף פתח ויש מהם בקמץ לבד והמדוייקים בחטף קמץ וכן נכון כמו טפיה שפיר. אתרו עפיה דניאל ד' שבעי"ן בקמץ חטוף ואל"ף עפאים נחה והחירק החת היו"ד וכמוהו פתאים צבאים ועיין מ"ש בדניאל ד':

פסוק טו
ויין ישמח. פרק בתרא דיומא וסנהדרין פרק בן סורר ומורה רבא רמי כתיב ישמח וקרינן ישמח זכה משמחתו לא זכה משממו. ופי' רש"י כתיב ישמח בשי"ן לשון שממה שמשמחו ונוטל שמחת לבו וקרינן ישמח לשון שמחה שאם זכה וידע להזהר בעצמו מלשתות יותר מדאי משמחו שמפקח את הלב. ובשתי מקראות כ"י ישנות מאד מצאתי כתוב ישמה בה"א וק' ישמח בחי"ת אולי בנוסח גמרתם היו גורסין רבא רמי כתיב ישמה וקרינן ישמח ולא נמצא כזה בספרינו וגם בעל המסורת מוגה זה במנין ז' ישמח ולא שם הפרש ביניהם מכלל שכולם שוים: (א"ה הואיל דאתא לידי צימא ביה מילתא דשמענה בשם הגאון הגדול מהר"ר יהודה בריאל זצוק"ל והוא כי ישמח הוא מבנין הכבד אשר הוא יורה על דבר והפכו כמו ודשנו סקלו

מאבן. ודומיהם וא"כ אתי שפיר בנידון דידן דלאו למימרא דכתיב ישמה בה"א וק' ישמח בחי"ת אלא דאפשר לפרשו בשני עניינים מביא השמחה או מבטלה דהם שתי עניינים הפוכים והקרי והכתיב חדא נינהו ובהכי אין צורך לפי' רש"י ודוק ע"כ):

ישמח לבב. בגעיא הלמ"ד:

ולחם לבב. בגעיא:

פסוק טז

ארזי. בס"ס מאריך באל"ף:

פסוק יח

מחסה לשפנים. במקצת ספרים השי"ן דגושה וברובן שלפני רפויה והלמ"ד במאריך במקצתן:

פסוק יט

למועדים. בשוא הלמ"ד:

פסוק כב

מעונותם. בדפוסים אחרונים כתוב מעונתם בקמץ הנו"ן וטעות נפל בהם כי בדפוסים ראשונים ובכל ספרים כ"י בחולם:

פסוק כג

ולעבדתו. בגעיא:

פסוק כד

מעשיך יהוה.בגעיא:

קנינך. בס"א כ"י ובדפוס ישן מלא יו"ד אחר נו"ן שניה ואין כן בשאר ספרים:

פסוק כט

תסף רוחם. חד מן ג' חסרים ומלרע וסימן במ"ג בפ' בראשית:

ואל עפרם. הוא"ו בגעיא בס"ס:

ויעשנו. הוא"ו בגעיא בס"ס:

פסוק לד

אשירה לה' בחיי אזמרה לאלהי בעודי. שתי הביתי"ן דגושות:

פסוק לה

ברכי, נפשי, את ה'. בחדא שיטה הללויה צריך לכתבו באמצע השיטה ובפרק קמא דברכות אמר ר' יהודה בריה דר' שמעון בן פזי מאה ושלש פרשיות אחר דוד ולא אמר הללויה עד שראה במפלתן של רשעים שנאמר יתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם ברכי נפשי את ה' הללויה ופרבינן בני ק' ושלש. מאה וארבע הויין ומהדרינן דאשרי ולמה רגשו פ' היא וכבר הארכתי בענין זה בפתיחת זה הספר ובויקרא רבה פ' ד' ר' שמואל בר נחמן בשם ר' יוחנן אמר מאה ועשרים מזמורים אמר דוד ולא חתם בהם הללויה עד שראה במפלתן של רשעים שנאמר יתמו חטאים וגו' ונראה שצריך להגיה מאה ושלש מזמורים כגרסת גמרתינו והכי איתא במדרש תילים אמר ר' שמואל בר אבא מראש הספר ועד כאן מאה ושלשה מזמורין ואין כתיב בהן הללויה וכשהרשעים נגמרין מה כתיב ורשעים עוד אינם ברכי נפשי את ה' הללויה ולמה באבוד רשעים רנה. ולענין אם מלת הללויה היא מלה אחת או שתים ראיתי בספרים גירסאות משונות קצת מהם שתי מלות חלוקות לגמרי וקצתם במקף ביניהם ומקצתם מלה אחת וזה דעת רד"ק אבל ריא"ז פסק בסוף פסחים שהן שתי מלות וכותבין הללו בשיטה אחת ויה (בשיטה) אחרת והא מילתא תליא באשלי רברבי תנאי ואמוראי דבירושלמי פרק לולב בגזול ופ"ק דמגילה פליגי בה אמוראי חד אמר נחלק ואינו נמחק וחד אמר נמחק ואינו נחלק ולא אסיקנא הילכתא כחד מינייהו ובמסכת סופרים פ' ה' הלכה י' פליגי נמי תנאי כי האי גוונא אישתכח דאמוראי אמרי לשמעתייהו כתנאי. והזוהר סוף פרשת וישלח בכל אינון שירין ותשבחן דקאמר דוד הא תנינן דלעילא מכלהון היא הללוי' בגין דכלול שמה ושבחא כחדא וכו' וכן בפרשת ויחי דף רל"בובשוחר טוב מזמור א' ואתיא כריב"ל דאמר בירושלמי פרק לולב הגזול ובבלי פ' ע"פ בעשרה מאמרות נאמר ספר תילים וכו' וגדול שבכולן הללויה שכולל שם ושבח בבת אחת (כלומר דשתי תיבות הן) ואמר התם בבבלי דפליגא דידיה אדידיה דאמר ריב"ל מאי הללוי' הללוהו בהילולים הרבה אלמא תיבה אחת היא והתם נמי אמרינן דרב ס"ל דשתי תיבות הן דאמרי' ת"ש דאמר רב חזינא להו לתהלי דבי חביבי (פי' ר' חייא דודי) דכתיב בהו הללו בחד גיסא ויה בחד גיסא

ורבה הכי ס"ל מדאמר התם בבבלי מרחבי' בלבד אחת היא מכלל דהללוי' תרתי נינהו אבל רב חסדא פליג עלייהו דאמר רב חסדא אמר ר' יוחנן הללוי' כסיה וידידי' אחת הן כלומר שאינן נחלקות לשתי תיבות ובירושלמי נמי מייתי עובדא דרב דאמר שמעית מן חביבי אם יתן לי אדם ספר תילים של ר"מ מוחק אני כל הללוי' שבו שלא נתכוון לקדשן הוי בו אמר הללוי' כלומר ילפינן מינה דרב אמר הללוי' תיבה אחת והאי עובדא פליגא אעובדא דלעיל דגמרא דילן ותו גרסינן התם בפסחים ילקוט תתע"ג איתמר רב חסדא אמר הללויה סוף פירקא רבה בר רב הונא אמר הללויה ריש פירקא כי פליגי במזמורים שאין בהם כי אם הללויה א' לבדו בין מזמור למזמור ע"כ. ואמרינן בתר הכי אמר רב חסדא חזינא להו לתהילי דבי רב תנין בר אבא דכתיב בהו הללויה באמצע פירקא אלמא ספוקי מספקא ליה אמר ר' חנין בר אבא הכל מודים בתהלת ה' ידבר פי הללויה דבתריה ריש פירקא רשע יראה וכעס הללויה דבתריה ריש פירקא שעומדים בבית ה' הללויה דבתריה ריש פירקא. קראי פי' בעלי מקרא מוסיפים אף אלו מנחל בדרך ישתה הללויה דבתריה ריש פירקא ראשית חכמה יראת ה' הללויה דבתריה ריש פירקא ע"כ וקשיא לי על הא דאמרן שעומדים בבית ה' הללויה דבתריה ריש פירקא דמשמע דהלל הגדול הבא אחריה רישיה הללויה וכן פסק ריא"ז ולאו הכי הוא בספרי דילן זאת ועוד אחרת במקרא גדולה סוף פרשת בשלח חשיב במסורת מן מלין דלא מפקא ה"א הללויה קדמאה ולא אשכחנא כדין בשום סיפרא דכולהו במפיק: (המזמור הלז ק"ה כתיב ג"כ בד"ה א' סי' י"ו עד ובנביאי אל תרעו ויש ביניהם איזה הפרשות במלות שונות ואעיר על כל אחד מהם כדי שלא יטעו התלמידים בהם):

פרק קה

פסוק א

עלילותיו. בספרים ישנים כ"י ומהדפוס מלא וא"ו ובד"ה נמסר ב' חסר ויש לנו זה דד"ה ועוד אחר בישעיה סימן י"ב:

וכל נפלאותיו. בדפוסים ישנים וספרים כתב יד מלא וא"ו וכן ראוי כפי המסורת בסדר ואלה שמות:

פסוק ה
זכרו נפלאותיו. ברוב ספרים ישנים מלא וא"ו:
ומשפטי פיו. ובד"ה ומשפטי פיהו:

פסוק ו
זרע אברהם. ובד"ה זרע ישראל:

פסוק ח
זכר לעולם. ובד"ה זכרו לעולם:

פסוק ט
לישחק. בשי"ן ובד"ה ליצחק וחד פסוק סימן צחקה שרה פי' הצד"י קודם לשי"ן כי ד"ה קודם תילים לסדר בעלי המסורת כמ"ש בפתיחת ספר זה וזהו אחד מן ד' ישחק בשי"ן כנוי ליצחק ועיין בספר נפוצות יהודה סוף דרוש כ"ג:

פסוק יא
אתן את ארץ. ובד"ה אתן ארץ:

פסוק יב
בהיותם. ובד"ה בהיותכם:

פסוק יג
מממלכה. ובד"ה ומממלכה:

פסוק יד
לא הניח אדם. ובד"ה לא הניח לאיש:

פסוק טו
ולנביאי. ובד"ה ובנביאי:

פסוק יח
בכלל רגליו. רגלו קרי:

פסוק כז
לאסר שריו. האל"ף בשוא לבדו בדפוסים ישנים ספרים כ"י:
שריו. כמדרש שוחר טוב שרו כתיב זה פוטיפר וגם רש"י הביא זה המדרש ולא נמצא כן בספרינו גם במ"ג לא נמנה עם אותם שחסרים יו"ד במצעות תיבותא וקריין:

פסוק כח
שלח חשך. כן הוא בס"ס בשני טעמים ובמכלול דף צ"ה כמ"ש בפ' ואתחנן סי' ד' אבל שלח מלך דלעיל בטעם א' ועיין מ"ש בהושע ד' על צרר רוח וכן במסורת:
ויחשך. בס"ס החי"ת בשוא לבד וספרים אחרים בחטף פתח:
את דבריו. דברו קרי:

פסוק כט
וימת. בסגול המ"ם ע"פ המסורת:

פסוק לו
ויך כל בכור בארצם. בדפוס ישן מנאפולי כתוב במצרים וכן הוא בתרגום ופי' הראב"ע ספוקי מספקא ליה גם החכם לונזאנו כתב שמצא בנוסחא אחת במצרים ובכל ס"ס בארצם:
למסך. עיין מ"ש בפרשת תרומה סימן כ"ו:

פסוק מ
שלו. חסר יו"ד על פי המסורה:

פסוק מה
ינצרו הללויה. תיבה אחת:

פרק קו

פסוק א
הללויה הודו. תיבה אחת:
כי לעולם חסדו. ירושלמי פרק היה קורא רבי יונה בשם רב חסדא אמר צריך להתיז כי לעולם חסדו ע"כ ופי' בו שצריך להרחיק תיבת כי מתיבת לעולם דלא לישתמע כלעולם כתיבה אחת ונשמע מינה כשם שהעולם לא יתקיים לעד כי שמים כעשן נמלחו והארץ כבגד תבלה כן יהיה חסד האל יתברך ח"ו וזה אינו כי חסדי מאתך לא ימוש וגו'. ועוד אומר דצריך להתיז ס' של חסדו דלא לישתמע חזדו בזי"ן ואין משמעותו כלום א"נ חז דו פירוש ראה שתי רשויות ח"ו כנ"ל:

פסוק ב

מי ימלל גבורות. זוהר פרשת יתרו דף פ"ג אמר רבי חייא גבורת ה' חסר דהא כולהו כלילן בדא ומסורת פלינא עליו דמסרא גבורות ב' מלא וסימן ודבר גבורות וחין ערכו (איוב מ"א:ד'-ה') מי ימלל גבורות ה':

פסוק ג

צדקה בכל עת. הבי"ת רפויה:

פסוק ד

פקדני. בס"א ספרדי כתוב ופקדני בוא"ו ואין כן בשאר ספרי' וגם בס"א היה כתוב בראשונה בוא"ו ואח"כ נגררה ובמסורת פקדני לית ואלו היתה בוא"ו היתה אומרת ב' ואידך זכרני ופקדני (ירמיה ט"ו):

גויך. בדפוס ישן כתוב גוייך בב' יודי"ן ובשאר ספרים ביו"ד אחד בלבד וכ"כ רד"ק בשרשים שנפלה יו"ד הרבים מהמכתב ונשארה במבטא:

חטאנו עם אבותינו וגו'. בס"א כ"י ישן חסר וא"ו וכן אבתינו במצרים שבסמוך והמסורת מכרעת כמותו שכן בירמיה ט"ו נמסר אבותינו ח' מלא ואין אלו מכללם:

פסוק ט

בתהמות כמדבר. מלת כמדבר בכ"ף וכן אמרו בש"ר סוף פ' כ"א מה במדבר לא חסרו כלום אף בתהומות לא חסרו כלום וכן במסורת כ"י כמדבר ו' בקריא וסימן ושמתיה כמדבר (הושע ב':ה'). שם תבל כמדבר (ישעיהו י"ד:י"ז). משלח ונעזב כמדבר (שם סימן כ"ז). נצתה כמדבר (ירמיהו ט':י"א). ציה כמדבר (צפניה ב':י"ג). בתהמות כמדבר וזה שלא כגירסת רש"י שהוא קורא במדבר בבי"ת: הראב"ע כאן ופירש"י באיוב סימן ל"ב וכולם מפורשים כאן במסורה ובמדרש ילמדנו פרשת בשלח ומקצתה בספרי פרשת בהעלתך ומכילתא פ' בשלח וכתבתי' בזכריה סימן ב' משם תראם:

פסוק כ

וימירו את כבודם. זהו א' מן י"ח פסוקים תקון ספר' והיל"ל את כבודי אלא שכינה הכתוב

פסוק כג
להשמידם. בגעיא:

פסוק מה
חסדו. חסדיו קרי:

פסוק מז
וקבצנו. הוא"ו בגעיא בקצת ספרים:
להודות. במקצת ספרים להדות חסר וא"ו קדמאה:

פסוק מח
ואמר כל העם אמן. בחדא שיטה מלת הללויה צריך לעשותה באמצע שיטה וחדא מלה:

פרק קז

פסוק ג
מצפון. בלא וא"ו בראשית המלה:

פסוק ד
תעו במדבר. מלרע ועיין מ"ש במזמור נ"ח:

פסוק ה
תתעטף:

פסוק ו
ויצעקו. קדמאה ויצעקו בצד"י תניינא ותליתאה ויזעקו בזי"ן. רביעאה ויצעקו בצד"י וסימן הולכי מדבר ויורדי הים בצד"י וסימן מי"ץ. יסורים וחולים בזי"ן וסימן אח"ז:
יצילם. קדמאה יצילם תניינא ואליתאה יושיעם רביעתא יוציאם:

פסוק יג
ממצקותיהם יושיעם. במקצת מדוייקים חסר וא"ו אמר צד"י ומלא וא"ו אחר קו"ף וכן ממצקותיהם יושיעם שבסמוך ונמסר על כל אחד מהם ב' כתיב כן:

פסוק יט
ממצוקותיהם יושיעם. כן כתוב:

פסוק כג
יורדי הים באניות עשי מלאכה במים רבים:

באניות. אין דגש בנו"ן:
מעשי ה'. ביו"ד והוא אחד מן י"א דכתיבין כן במסורת:

פסוק כד
המה ראו מעשי ה' ונפלאותיו במצולה:

פסוק כה
ויאמר ויעמד רוח סערה ותרומם גליו:

פסוק כו
יעלו שמים ירדו תהומות נפשם ברעה תתמוגג:

פסוק כז
יחוגו וינועו כשכור וכל חכמתם תתבלע:
יחגו. במקצת ספרים חסר וא"ו:

פסוק כח
ויצעקו אל ה' בצר להם וממצוקותיהם יוציאם:
וממצוקתיהם יוציאם. רביעאה דענינא וממצוקתיהם בוא"ו בתחלת המלה ואמריני בלא וא"ו ודין הוא חד מן מלין דמשמשין ומ"מ ברישיהון ובמקצת ספרים כתובי יד זה האחרון מלא וא"ו אחר הצד"י וחסר וא"ו אחר הקו"ף ומסורת עליו לית נכתב כן:

פסוק לז
ויטעו כרמים. בדגש הטי"ת שרשים: (ה' פסוקים הראשונים מזה המזמור ק"ח נאמרו במזמור נ"ז וה' פסוקים האחרונים נאמרו במזמור ס' ואין ביניהם חילוק רק במקצת תיבות):

פסוק מ
שפך בוז על נדיבים ויתעם בהו לא דרך. טי"ת פסוקים אית בהון הדין סימן נו"ן הפוכה כזה וסימן ויהי בנסע הארון. ויהי העם כמתאננים. יורדי הים באניות. המה ראו מעשי ה'. ויאמר ויעמד רוח. יעלו שמים ירדו. יחוגו וינועו כשכור. ויצעקו אל ה' בתראה. שפך בוז על נדיבים. ומקרין אכין ורקין בתורה ע"כ במסורת פרשת בהעלתך. ובפסיקתא דרבי טוביה ויה בנסע הארן מסומן מלמעלה ומלמטה נונין הפוכין שהן דומים לכי"ף ורש"י פי' אך רק כל מקום שנא' אך רק מיעט מה בא למעט לומר שאין זה מקום הפרשה הזו ורש"י כתב כאן יש החניות בפ' זו ובאין לידרש במקום

אכין ורקין למעט לומר צעקו קודם גזר דין נענין לאחר גזר דין אינן נענין ע"כ. וכן בערוך ערך אך אכין ורקין מיעוטין וכו' הכי נמי עשה בתילים נוני"ן הפוכין כדין רק ואך ע"כ. ונונין אלו נקראין מבעלי המסרה נונין מנוזורות מלשון נזורו אחור שכן בתחלה מתחיל הסופר לכתבן כסדרן לפנים ואחר כך הופכן לאחור וסימניות הללו צריך לעשותן קודם הפסוקים כמו שכתבתי בפרשת בהעלתך ולא באמצע הפסוקים שהרי יש קצה מהם שאין בהם נו"ן וכן מצאתי בספר אחד קדמון מדוייק מספרד. ועיקרא דמילתא איתא בפ"ק דר"ה ת"ש יורדי הים באניות וגו'. המה ראו מעשי ה' וגו'. ויאמר ויעמד וגו'. יעלו שמים. וגו'. יחוגו וינועו וגו'. ויצעקו אל ה' וגו'. יודו לה' חסדו וגו'. ואיכא בין גמרא ומסורת פסוק יודה לה' חסדו. ופסוק שפך בוז על נדיבים. דגמרא חשיב בגווייהו. יודו לה' חסדו ומסור' חשיב שופך בוז. ורש"י כתב במסכת ר"ה בין פסוק לפסוק יש סימנין הפוכין כזה. אכין ורקין באון לדרשה וכו'. עוד מצאתי במסורת ישנה אותיות מנוזרות יש בקרי' הן תשעה ב' בתורה ויהי בנסע הארן וז' במזמור יאמר גאולי תחלתן יורדי הים באניות וסופן שופך בוז על נדיבים:

פרק קח

פסוק ג
עורה הנבל. בס"ס עורה בשני טעמים ועמ"ש בסי' נ"ז:

פסוק ד
אודך בעמים, ה'. יש פסיק בין עמים לשם כמ"ש במזמור נ"ז:
ואזמרך. בוא"ו ובסימן נ"ז אזמרך בלא וא"ו:
בלאמים. הלמ"ד רפה:

פסוק ה
מעל שמים. ובסימן נ"ז עד שמים ועמ"ש שם:
ועד שחקים. הוא"ו בגעיא: (ו)**ועל כל הארץ**. ובסימן נ"ז על כל הארץ:

פסוק ז
וענני. בספרים מדוייקים כן כתיב וקרי ביו"ד אבל במזמור ס' כתיב בוא"ו וקרי ביו"ד:

פסוק ח
אעלזה. עיין מ"ש בסי' ס':

פסוק ט
לי גלעד לי. קדמא' דסיפר' לי גלעד ולי. תנינא לי גלעד לי ואחד פסוק סי' ולי הדברי וגו' הוספת לי וגו' (דניאל ד׳:ל״ג):

פסוק י
עלי פלשת אתרועע. בסימן ס' עָלַי פלשת התרועעי:

פסוק יא
עיר מבצר. ובסימן ס' עיר מצור:

פסוק יב
הלא אלהים. ובשי' ס' הלא אתה אלהים:

ולא תצא. בגעיא:

פרק קט

פסוק ה
וישמימו עלי רעה. בטעם ימנית לא מיושב:

פסוק י
ודרשו מחרבותיהם. כתב ר' יעקב בן אלעזר בספר (הללי) [הלולים]אשר בטוליטולא כתוב עליו במסרה לית כותיה חטף וגם הנגיד כתב שמצא כן במסר' וברוב הספרים כ"כ רד"ק בשרשים ובפי' הוסיף שלקריאה הזאת תהיה המלה צווי כמו תרבו מאד. משכו אותה וטרח לפרש הענין על קריאה זו ובהגהות שרשים א"א ויהי' דרשו בקמץ חטוף כמו ודרשו בקובץ מבנין פועל או בחולם בעבור הרי"ש שאינה מקבלת הדגש על משקל כי גרשו ממצרים וכן פירש"י באחד הפנים יז"ש ודרשו משמע מאת אחרים שהרי נקוד חטף קמץ ע"כ וכן מצאתי גם אני בס' ישן מספרד שמסור לית כתי' חטף. האמנם תחלת דברי רד"ק בפי' כך הם ומלת ודרשו נקראת בקמץ רחב כמו ושמרו דרך ה' וכן קבלנו קריאתה:

פסוק יב
ואל יהי. בגעיא:

פסוק יד
אל תמח. המ"ם בקמץ:

פסוק טז
עני ואביון. בס"ס בטעם ימנית וספר אחד חונה ביו"ד:
ונכאה. י"ס בצירי וי"ס בסגול:

פסוק יז
ולא חפץ. בגעיא:

פסוק יט
תהי לו. בגעיא:
ולמזח. המ"ם בצירי שרשים:

פסוק כא
עשה אתי. בס"ס העי"ן בגעיא ועין מה שאכתוב במשלי כ"ו:

פסוק כב
חלל. חציו קמץ וחציו פתח והוא פעל עבר רד"ק ואבן עזרא:

פסוק כג
כנטותו. בכ"ף רד"ק:
נהלכתי. ברוב ספרים מדוייקים הה"א בחטף סגול:

פסוק כז
וידעו כי ידך זאת. בס"ס הוא"ו בגעיא אע"פ שאין נראה כן מדברי לשון למודים שהבאתי לשונו במאמר המאריך:

פסוק כח
ועבדך. בס"ס בגעיא:

פסוק כט
כמעיל. המ"ם רפה והכ"ף בלא מאריך רד"ק בפי' מכלול דף נ"א וכן בישעיה נ"ט:
בשתם. הבי"ת בקמץ לבד:

פסוק לא
משפטי נפשו. ג' נפשו מטעין בהון וסי' ואל עונם ישאו נפשו (הושע ד':ח') להושיע משופטי נפשו. ולא נתתי (איוב ל"א) מסורת הושע:

פרק קי

פסוק ג
בהדרי. בדל"ת מענין הדר וכן הוא במס"ג מערכת אות דל"ת באלפ"א בית"א מן חד וחד חד דלי"ת וחד רי"ש ובב"ר פ' ל"ט סימן ח' בהדרי קדש מהדרו של עולם הקדשתיך והכי גרסי' התם מהדרו בדל"ת ופי' רש"י ממזרח שהוא הדרו של עולם דכתיב קורא ממזרח עיט ונאמר על אברהם מי העיר ממזרח וגו' וכן פירש בעל יפה תואר מענין הדר וכן צריך לגרוס כפי' אב"א לעולם בדל"ת וז"ל בהדרי קדש מהדרו של עולם הקדשתיך פי' בזכות שמסרת עצמך על קדושת שמי הבאתיך להדרו של עולם דהיינו הר המורים שהוא גבוה מכל הארצות וגם הוא הדרו של עולם כמ"ש יפה נוף משוש כל הארץ ומשם יצאה אורה לעולם כמ"ש והארץ האירה מכבודו (יחזקאל מ"ג:ב'):
בהדרי הנ"ל. הבי"ת בגעיא:
ילדתיך. במקצת מדוייקים מלא יו"ד בתר תי"ו וחסר וא"ו בתר דל"ת ויש חילופים בספרים:

פסוק ד
מלכי צדק. תרתין מילין ועיין מ"ש בפ' לך לך:

פסוק ה
מתן ביום אפו. מלרע:

פסוק ו
מחץ ראש. מלעיל מפני מלה זעירא:

פרק קיא

פסוק א
הללויה. תיבה אחת:

פסוק ד
לנפלאותיו. בס"ס מלא וא"ו וכן נכון עפ"ה דס' ואלה שמות כי לא נמנה שם עם ז' חסר וא"ו בלישנא:

פסוק ה
ליראיו. ברוב המדוייקים חסר יו"ד בתר רי"ש:

פסוק ז
נאמנים. במקצת ספרים האל"ף בחטף סגול ובס"ס בשוא לבדו:

פרק קיב

פסוק ח
עם נדיבי. בס"ס אין מיושב במלת עם:

פסוק י
וכעס. בס"ס כולו קמוץ ולרש"י חציו קמץ וחציו פת"ח ועיין מה שכתבתי בקהלת סי' ה': משוה כבוד שמו ית' כמ"ש במזמור נ"ז:

פרק קיד

פסוק ב
ממשלותיו. המ"ם בפתח:

פסוק ד
רקדו כאילים. במדויקים מלא יו"ד גם אחר האל"ף וכן ראוי ע"פ המסורה בסימן כ"ט וסימן פ"ט:

פסוק ח
למעונו. העי"ן בשוא:

פרק קטו

פסוק א
לא לנו. י"ס שאין זה תחלת המזמור וכ"כ רד"ק וכבר דברתי בזה בפתיחת הספר:
על אמתך. חד מאלפ"א בית"א מן ב' ב' לא נסבין וא"ו בריש תיבותא ומטעין בהון וסי' במסרה רבתא:

פסוק ד
עצביהם. העי"ן בגעיא בס"ס:

פסוק ז
לא יהגו בגרונם. הגימ"ל דגושה וכן בי"ת בגרונם:

פסוק יז
יהללו יה. אין געיא ביו"ד של יהללו רק הוא מאריך בה"א במקצת ספרים:

פסוק יח
הללויה. צריך לכתבו באמצע שיטה ותיבה אחת:

פרק קטז

פסוק א
אהבתי כי ישמע, ה'. יש פסיק בין ישמע לשם כמו שכתבתי בסוף מזמור ס"ו:

פסוק ד
אנה ה' מלטה נפשי. במקצת ספרים בטועם אחד לבד בנו"ן וברוב הכ"י שלפני בשני טעמים ובמסורת ו' דכתיבין ה"א בלישן בקשה וסי' אנה ה' זכר נא דמלכים וחבירו דישעיה. ב' דיונה ב' דהלל וכלל העולה מדברי רד"ק בפירוש ומכלול דף רס"א ובשרשים שרש אן שכל אנא באל"ף הוא לעולם מלעיל וכו' וכן כל ששה דלעיל בה"א שהם לשון בקשה ותחינה ונתן טעם לדבריו כי האל"ף קמוצה והנו"ן דגושה וכ"כ בעל לוית חן בפ' א' שער ט' ואולם בספרים שלנו אמת הדבר כי האל"ף קמוצה והנו"ן דגושה בכולם אך בטעמים יש חילופים בספרים כמ"ש על כל א' מהם במקומו ובספר דקדוק ישן כ"י מצאתי שכל לשון בקשה בין באל"ף ובין בה"א מלרע ולשון איה מלעיל וטופס לשונו הוא זה אנא אשר פתרונו לשון נא קמץ ואין הדגש מבטלו ולא נודע לי טעם בדבר אך הטעם לפי שאין הדגש בא מפני יתרון האל"ף שלפניו שאין ביסוד התיבה רק נא והאל"ף שבראש התיבה יתירה והרבה אלפי"ן נמצאו בקריאה יתרות בתחלת יסוד התיבה כמו אל"ף של ואחותי באזנכם. וכן אל"ף שבאבחת חרב. וכן אל"ף של ויתהלכו נאות עשן. וכן אל"ף של אנא מיוחדת ואין בשרש יסודו כי אם נא ותדע כי נגינת אנא למטה לפי שהנו"ן עיקר כתיבה ואין אל"ף עיקר כמו אנא שפתרונו איה שהנגינה קבועה כמו עד אן לכך טעמו באל"ף ודינם בקמ"ץ כי נרפים הם אבל אנא שהוא כמו נא טעמו למטה כאות עיקר ויש לפתור על בקשות הנו"ן כדי

להפריש בין אנא אשר פתרונו לשון נא לאנא שפתרונו איה ולכך אין דגש הנו"ן מבעל הקמץ כן נראה לי. ואותם שפתרונם איה כולם נגינתם למעלה בר מן ב' שנגינתם למטה על פי המסורת וסי' אנה אנחנו עלים. אנה מרוחך עכ"ל. ובעל מקנה אברהם הביא שתי הסברות במשפטי הנטיות וכתב הלשון הזה יש מעמידין הקריאה בחמש תיבות בראשם שסימנם ל"ב אי"ש בהיותם בקמץ קודמות לדגש כמו למה. בתים. אנא. ימה. שמה. ואנחנו לא ראינו מן המדקדקים בלשונם שיעמידו כי אם לי"ש בלבד ובעל ערוגות הבושם בחר ללכת אחרי הספרים שהם בב' טעמים וראה לפשר שתהיה קריא' אנא בהעמדה קצת לא מלעיל ולא מלרע בהחלט כי כך יחייבו תרי טעמי כמ"ש ביחזקאל כ"ב כללא דנקטינן דשלש דעות בדבר והאיש החכם ומבין מדעתו יבחר לו אחד מהם כאשר יחפוץ כי הוא יבחר ולא אני וה' יורנו בדרך אמת ועיין מ"ש בסוף פ' ויחי:

פסוק ו

פתאים. כל פתאים האל"ף נחה והיו"ד נעה והיא למ"ד הפעל ויו"ד הרבים נפלה רד"ק בפירוש ושרשים ומכלול דף רל"ט ועיין מה שכתבתי בסי' ק"ד:

דלותי. ב' בסיפרא דין מלרע וחד מלעיל כי דלותי מאוד כסימן קמ"ב:

פסוק ז

שובי נפשי. חד מן ג' שובי בטעם מלרע וכן במכלול דף קנ"ז:

פסוק יא

כל האדם כזב:

פסוק יב

כל תגמולוהי. שניהם במאריך ובמקף בס"ס:

פסוק טז

אנה ה' כי אני. זהו אחד מן הששה הכתובים בה"א בלשון בקשה ובספר אחד כ"י בטעם אחד בלבד בנו"ן ובכמה ספרים בשני טעמים ועיין למעלה בפסוק אנה ה' מלטה נפשי:

אני עבדך בן אמתך. האל"ף של מלת אני בגעיא בס"ס וכן בחילופם לכן אשר:

פסוק יט
בתוככי ירושלם. שתי המלות בגעיא:
הללויה. צריך לכתבו באמצע שיטה ותיבה אחת:

פרק קיז

פסוק ב
הללויה. שבסוף סימן קי"ז צריך לכתבו באמצע שיטה ותיבה אחת:

פרק קיח

פסוק ב
יאמר נא ישראל. היו"ד במאריך:

פסוק ה
קראתי יה. חד מן ד' דגושים כמ"ש בסי' צ"ד:
במרחב יה. פליגי אמוראי בסוף ערבי פסחים אי הויא חדא מלה או תרתין מלין ובמסורת סוף בשלח חשיב ליה בהדי מלין דלא מפקא ה"א ואחיא כמ"ד חדא מלה ובספרי דידן תרתין מלין והה"א במפיק:

פסוק יב
כדבורים. במסורת הדפוס ג' בלישנא חסרים וסימן כאשר תעשינה הדברים פ' דברים. והנה עדת דברים שופטים י"ד. **סבוני כדברים**. אנ"ך וכן נמסר בשופטים ואולם בספרים שנים כ"י ומהדפוס דאורייתא חסר ודנביאים וכתובים מלא ומסרא דילהון ג' בלישנא ב' מנהון מלא:

פסוק יד
עזי. ג' קמצים בקריאה וסימנהון וזמרת יה דויושע ה' ודישעיה ודהלילא כמ"ש בפ' בשלח וכתב הר' שלמה אלמולי בספר הליכות שוא שכל אות שהאות שאחריו דגושה הנה איתה האות הראשונה א"א שתהיה נקודה בשוא מורכב כלל והטעם שכיון שהשיא המורכבים יש לו דין שוא נע והשוא נע אין אחריו דגש לעילם אם כן יתחייב שכשאחריו דגש אין באות הקודמת שוא מורכב כלל וא"ת הנה מצאנו רני עקרה הרי"ש בשו"א קמוץ והנו"ן דגושה וכן עזי וזמרת יה. חגי יהודה חגיך. התשובה כי

זה טעות נפל בספרי אשכנז וצרפת ונתפשט בכל הספרים הנדפסי' ונעתקים מהם אבל בכל ספרי ספרד המדוייקים אין לא ברני ולא בעזי ותני. כי אם קמץ לבד וזה כי אין צריך לשום שו"א להורות על החטיפות כי הדגש מספיק לשיודה על זה לפי שכל הדגש מריץ את האות הקודמת וממשיכה אצלו עכ"ל. ואולם מצאתי לר' יהודה בן בלעם הספרדי שכתב כלשון הזה יש סופרים שאינם מחברים חטף קמץ באות אם בא שוא תחת אות הסמוכה לה אלא נוקדים אותה בקמץ לבדו ועושים אָרְכָה. רָחְבָה. אָכְלָה בשילה. ולא יתכן בעיני להיו' כן לפי שמצאנו אכלה בשילה במסור' לית דכוותיה וא"כ הוא הלא מצינן כמו כן נקוד אָכְלָה ומחתה פיה בקמץ לבדו ועתה נסתר המסורת ועוד קָרְבָה אל נפשי גאלה מצינו במסורה לית דכוותיה ומצינו עוד קָרְבָה שנת השבע נוקד כמו כן בקמץ. לפיכך נראה בעיני שיתכן חטף קמץ באות אעפ"י שהאות השניה לה נוקדת בשוא כדי להפריד בין להבא ובין לשעבר עכ"ל. ואין זה כלום דכוונת המסרה היא על הקריאה לומר דאָכְלָה בשילה הוא לבדו קריאתו בקמץ חטוף וכן קָרְבָה אל נפשי גאלה משא"כ באחרים שקריאתם בקמץ רחב וכן כתב ר"ש אלמולי בענין זה שאם מצינו לְעָבְדָה ולְשָׁמְרָה לעָבְרָך בברית. בחטף קמץ העי"ן והשי"ן זה הוא טעות שנפל בכל הספרים הנדפסים נמשך מספרי אשכנז וצרפת אולם בספרים המדוייקים אין עין לעבדה לעברך בברית ולא שי"ן לשמרה כי אם בקמץ לבדו והסבה בזה כי כמו שהדגש בנו"ן רני היא סיבת חטיפות הקמץ הקודם אליו ואין הקמץ ההוא צריך שיתחבר עמו לסבה שזכרנו ככה באלה שהשו"א שאחר הקמץ היא סבת חטיפת הקמץ הקודם אינו צריך עוד אל תברת שוא ועוד שאם היתה עי"ן לעבדה נקודה בשוא קמץ היה מתחייב שיחטוף שוא העי"ן שיא הבית וכבר נתבאר שאין שוא מחטיף שוא:

פסוק יח

יסרני יה. חד מן ד' דגושים ב' במזמור זה וב' במזמור צ"ד:

פסוק כה

אנא יהוה הושיעה נא אנא יהוה הצליחה נא. הספרים מתחלפים יש מהם בטעם אחד לבד בנון ויש מהם בב' טעמים ועיין מ"ש למעלה בפ' אנה ה' מלטה נפשי:

הצליחה נא. המסורת עליו לית ומלרע ואחד והצליחה ומלעיל. והצליחה נא לעבדך (נחמיה א׳:י״א) כ״כ בשרשים ובלוית חן פ׳ כ״ג מהשער ג׳ אך קשה לי שמלת הושיעה ומלת הצליחה שבפסוק זה שוים הם בטעמם ברוב הספרים ובשניהם יש זרקא באמצע תיבה וטעם אחר בסופה ומה ראו לחלק ביניהם לקרות הצליחה מלרע והושיעה מלעיל וראיתי בחבור קטן מדקדוק הנקרא דברי אגור לר׳ יעקב לוי מתושבי קזאלי מונפירא שהתריס מאוד נגד הקוראים שתי המלות מלעיל ולמד להם כי שניהם מלרע ועדיין אין דעתי נוחה בזה ואיני שומע לדבריו לקרות הושיעה מלרע דאי הכי לא אישתמיט רד״ק ושאר מדקדקים ובעלי המסורת למימרי׳ כי היכי דאמרו גבי הצליחה דסמיך ליה ומדלא אמרי מידי שמע מיניה דקריאתו מלעיל כדיניו ולא נפיק מכללי׳ והכי אשכחנא בסיפרי עתיקי דכתיב הושיעה בטעם גלגל בשי״ן ואי הדא מלתא רפיא בידך פוק חזי מאי עמא דבר׃

פסוק כז

בעבותים. בכמה ספרים חסר וא״ו אבל בס״ס מלא ובמ״ג כתוב בעבתים כן דינו חסר כי לא נמנו במסורת כי אם ב׳ מלאים והנם ביחזקאל סי׳ ג׳ עכ״ל. ואומר אני שאין זו ראיה דבההתם ג׳ עבותים קא חשיב ולא גמרינן בעבותים מעבותים׃

פרק קיט

פסוק ג

לא פעלו. הפ״א רפויה׃

פסוק ד

אתה צוית פקודיך. ו׳ חסרים וא״ו וסימנהון אתה צויתה פקדיך הנה תאבתי לפקדיך. ואתהלכה ברחבה. זאת היתה לי כמעט כלוני בארץ צעיר אנכי ונבזה וסימנהון אהוזכ״ץ׃

פסוק יד

בדרך עדותיך. הוא״ו נקראת. כן הוא בשמנה אותיות באלפ״א בית״א זאת וסימנם פר״ץ ב״ן דמ״ה בר מן א׳ צויתה צדק עדתיך ונמצאו עוד שנים אחרים במסירת ולשלמה בני תן לבב שלם לשמור מצותיך עדותיך (ד״ה א׳ כט.) ולא הקשיבו אל

מצותיך ולעדותיך (נחמיה ט':ל"ד). ומה שכתבו במסירת הדפוס בדרך עדותיך ששתי ט' מפקי' וא"ו צריך להגיה י' מפקי' וא"ו ולהוסיף ולעדותיך דנחמיה:

פסוק יט
גר אנכי בארץ. אין שום טעם באל"ף:

פסוק כ
גרסה נפשי לתאבה. בבי"ת ובקצת נוסחי עתיקי דדפוסא כתוב לתאוה בוא"ו וטעותא היא:

פסוק כט
ותורתך. הוא"ו בגעיא:

פסוק ל
משפטיך שויתי. במירכא כן הוא בספרים כ"י לא בגלגל:

פסוק לא
דבקתי בעדותיך. חד מן ח' מפקין וא"ו בענין:

פסוק לג
ואצרנה. במכלול דף כ"א הצד"י בחטף קמץ ולא ראיתי כן בשום ספר ועיין בישעיה כ"ז:

פסוק לו
הט לבי אל עדותיך. חד מן ח' באלפא ביתא בוא"ו נעה:

פסוק מ
תאבתי לפקדיך. בספרים מדוייקים חסר וא"ו וכן דינו מהמסרה שהבאתי למעלה:

פסוק מא
ויבאני חסדך. חסר יו"ד הרבים מהמכתב ולית כוותיה:

פסוק מג
ואל תצל. הוא"ו בגעיא:

פסוק מד
ואשמרה תורתך תמיד. הוא"ו בשו"א ויש מי שכתב אותו בקמץ לפי שמצא במסורת ח' ואוי"ן קמצין בתמניא אפי' (פי' אלפין) בא"ב וא' מהם ואשמרה תורתך תמיד וטעות נפל במסורת הדפוס וצריך לגרוס ואשמרה תורתך שבאות זיי"ן וסימנו מוכיח

ז"ז תנפ"ק ר"ש שנים הראשונים באות זיי"ן ובמסורת הדפוס מנפ"ט ר"ל חנפ"ק וכן מצאתי במסרה כ"י כל אלפא ביתא ו"א בשוא הוא"ו בר מן ח' קמצין וסי' ואתנחם. ואשמרנה. ואשיבה. ואקימה. ואשאפה. ואשועה. ואתקוטטה. ואהבם:

פסוק מה
ואתהלכה. הוא"ו בשוא ובדפוס ישן בקמץ ושבוש הוא כמ"ש במסורת דלעיל:

פסוק מט
זכר דבר. במקצת ספרי זכר בחולם והרוב בקמץ חטוף:

פסוק נא
הליצני. הה"א בחטף סגול ובדפוסים ישנים בחטף פתח ואין לחוש לו:

פסוק נב
זכרתי משפטיך. בספרים כ"י אין פסוק בין זכרתי למשפטיך אבל יש פסיק בין מעולם לה' שלא יהא נראה כאומר ח"ו מעולם של ה' ומיחזי כשתי רשויות חלילה וכן הוא בפסיקתא דתהלים:

פסוק סז
האמנתי. האל"ף בחטף סגול:

פסוק עח
אשיח בפקודיך. בדפוסים ישנים וברוב ספרים כ"י מלא וא"ו וכן ראוי כי לא נמנה במסרה עם הו' חסרים שכתבתי למעלה:

פסוק עט
וידעו. וידעו קרי:

פסוק פב
תנחמני. התי"ו בגעיא:

פסוק צא
למשפטיך. הלמ"ד בגעיא בס"ס:

פסוק צג
לא אשכח פקודיך. ברוב ספרים ישנים מלא וא"ו וכן נכון כמ"ש לעיל:

פסוק צד
לך אני. בס"ס בגעיא:

פסוק צו
לכל תכלה. בגעיא:

פסוק צט
כי עדותך. הוא"ו נקראת:

פסוק ק
כי פקודיך נצרתי. מלא וא"ו כי אינו מהששה חסרים וכן הוא בספרים ישנים:

פסוק קג
אמרתך. באתנח וי"ס ברביע:

פסוק קט
נפשי בכפי. הבי"ת רפה:

פסוק קיא
נחלתי עדותך. הוא"ו נעה:

פסוק קיג
ותורתך אהבתי. הוא"ו בגעיא בס"ס:

פסוק קיד
לדברך יחלתי. כן הוא בספרים כ"י:

פסוק קיז
ואשעה. אין דגש בשי"ן:

בחקיך. הבי"ת דגושה וי"ס רפה:

פסוק קיט
סגים. במקצת מדוייקים חסר יו"ד קדמאה ומסורת משלי ריש סימן כ"ה מסייעת להו:

פסוק קכא
עשיתי משפט צדק. כל קריא צדק ומשפט בר מן חד חילוף משפט וצדק:

פסוק קכב
ערב עבדך. כל אלפא ביתא אית בכל פסוק חד מן עשר לישני אלין. אמירה. דבור. עדות. דרך משפט. פקוד. צווי. תורה. חק. אמונה. ואינון רמיזין לעשרה פתגמי אורייתא דאיתיהבת על טורא דסיני בר מן חד ערב עבדך לטוב דלית ביה חד מכל אלו ואית דגרסי צדק במקום אמונה:

פסוק קכט
פלאות עדותיך. הוא"ו נעה:

פסוק קל
פתח דבריך. הפ"א בקמץ קטן להבדיל בינו ובין פתח השער שהוא בפתח קטן שרשים וכן במסורת לית קמץ במסרה אחרת כל קריא פתח ופתח בג' נקודות בר מן א' קמץ פתח דבריך יאיר שהוא פתחון דברים לכתחלה:
מבין פתיים. בשני יודי"ן וכן ערום ראה רעה דמשלי כ"ב והמסורת תבא עליהן ב' מלא בתרין יודי"ן:

פסוק קלג
ואל תשלט. הוא"ו בגעיא:

פסוק קמ
ועבדך. בגעיא הוא"ו:

פסוק קמב
ותורתך. בגעיא הוא"ו:

פסוק קמד
צדק עדותך לעולם. הוא"ו נעה:

פסוק קמה
קראתי בכל לב. הבי"ת רפה:

פסוק קמז
לדבריך יחלתי. לדברך קרי:

פסוק קמט
כמשפטיך חיני. הכ"ף בגעיא בס"ס:

פסוק קנ
קרבו רדפי זמה. בספרים מדוייקים מלת קרבו בימנית וכן נכון לא בגלגל:

פסוק קנא
וכל מצותיך. הוא"ו בגעיא:

פסוק קנו
רַחֲמֶיךָ רַבִּים־ יהוה. כך הם הטעמים בס"ס וצריך ליזהר שלא יסמוך מלת רבים לשם וכן דקדק בעל הטעמים להניח פסוק בין שתי המלות להרחיק הרבוי משמו ית':

כמשפטיך. הכ"ף בגעיא:

פסוק קנז
מעדותיך לא נטיתי. הוא"ו נעה:

פסוק קנט
כחסדך. הכ"ף בגעיא:

פסוק קסא
ומדבריך. ומדברך קרי:

פסוק קעה
תחי נפשי ותהללך. מפני הגעיא שעם השוא תקרא חירק בהרחבה כשתבא קודם

אות הגרון וזה אחד מן הדומים במכלול דף קפ"ט וכן הוא בספרים כ"י בגעיא:
יעזרני. במקצת ספרים כ"י מדוייקים יעזרני בשני שוואים:

פסוק קעו
(זכר שלא לכתוב כי אם פסוק א' בשטה א' באמצע הנייר ולהניח שטה אחת חלקה

בין אל"ף לבי"ת וכן בין כל אות ואות מכ"ב אותיות):
תעיתי כשה. בספרים מדוייקים בסגול וכן דינו לפי שאינו סמוך כמ"ש השרשים

בשרש שה:

פרק קכ

פסוק ב
יהוה הצילה נפשי. בגעיא בס"ס:

פסוק ז
אני שלום. האל"ף בגעיא בס"ס וכן בחילופים לב"א:

פרק קכא

פסוק א
שיר למעלות. זהו לבדו עם למ"ד:

פסוק ד
שומר ישראל. בספרים מדוייקים מלא וכן משפטו כי נמנה במסורת עם המלאי':

פסוק ז
יהוה ישמרך. בס"ס בגעיא:

פסוק ח
יהוה ישמר. בס"ס בגעיא:
ישמר צאתך. בקמץ חטוף ובמקצת ספרים ישנים כתוב ישמר בחולם ומצאתי כתוב שזהו דעת בן נפת':

פרק קכב

פסוק ב
עמדות. בטעם א' לבד:

פסוק ט
אבקשה טוב. כן הוא הטעם ברוב ספרים ישנים:

פרק קכג

פסוק ב
אל יד אדוניהם. האל"ף בגעיא בס"ס:

פסוק ד
לגאיונים. לגאי יונים קרי והוא חד מן ט"ו מלין כתוב מלה חדא וקרי' תרתי:

פרק קכד

פסוק ד
נחלה. קריאתו מלעיל כי הטעם בנו"ן והחי"ת בשוא לבדו וכן נחלה מצרים (במדבר ל"ד:ה') והמסורה תבא עליהם ב' בטעם מלעיל ושארא טעמא בלמ"ד וכתב הראב"ע כי מלת נחלה נמצא על ג' דרכים וכולם שונים האחד הוא נחלה לישראל עבדו החי"ת בחטף פתח והה"א לנקבה. ובשני נחלה מכתי (ירמיהו י':י"ט) שהוא לשון חולי פעל עבר מבנין נפעל והחי"ת בשוא לבדו והמלה מלרע. והשלישי נחלה עבר על נפשנו. החי"ת בשוא והמלה מלעיל כי הטעם בנו"ן והה"א נוספת:

פרק קכה

פסוק א
כהר ציון. בגעיא:

פסוק ב
ירושלם. בגעיא:

פסוק ד
ולישרים. היו"ד נחה:

פסוק ה
עקלקלותם. העי"ן בגעיא בס"ס:

פרק קכו

פסוק ד
שובה ה'. מלרע:

שבותנו. שביתנו קרי וכ"כ רד"ק שכתוב בוא"ו וקרי ביו"ד וקשיא לי שלא נמנה במסרה גדולה עם מלין דכתובין וא"ו באמצע תיבה וקרי' יו"ד וראיתי לא' מספרי ספרד שנתחלה נכתב הקרי והכתיב בספרים שלנו ואח"כ נמחק מבחוץ הקרי ונגררה הוא"ו שבפנים ונשארה יו"ד:

פרק קכז

פסוק ב
משכימי קום. בשני טעמים במקצת ס"ס:

שנא. כל שנה כתוב בה"א בר מן חד כתיב אל"ף כן יתן לידידו שנא מלמד שת"ח שמשכימין ומעריבין בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ומנדדין שינה מעיניהם בעוה"ז לעסוק בתורה הקב"ה נותן להם נחת רוח לחיי העוה"ב וישנים שינה אחת וממנה מקיצים לחיי העוה"ב כמו שנאמר על זאת הקיצותי ואראה ושנתי ערבה לי:

פרק קכח

פסוק ג
אשתך. בסגול האל"ף ומה שכתבו במקנה אברהם והחטף סגול בא תמורת חירק כגון אשתך כגן טעות הוא ור"ל והסגול ועיין בחיי פ' וישלח:

פסוק ה
יברכך יהוה. בספרים כ"י אין געיא ביו"ד של שם:

פרק קכט

פסוק ג
למענותם. למעניתם קרי:

פסוק ח
ברכת ה' אליכם. מאן דכתיב עליכם טעי:

פרק קל

פסוק ה
ולדברו. הוא"ו בגעיא:

פרק קלא

פסוק א
יהוה לא גבה. יש פסיק בין ה' ובין לא גבה שלא יהא כאומר ח"ו כי ה' אינו גבוה ומקרא כתיב כי רם ה' וגו' וגבוה:

פרק קלב

פסוק ד
אם אתן שנת. בספרי הדפוס הנו"ן קמוצה ובמדוייקים כ"י פתוחה וכן כתוב במכלול דף רל"ב ובאו בתי"ו ובפתח שלא בסמיכות אם אתן שנת לעיני. חמת למו (תהילים נ"ח:ה') אבל הם סמוכים אותיות השמוש והגהת ר' אליא המדקדק אמר המגיה שנת קמוץ ואמרו בתי"ו שב לשנת ואמת ופתח שב לחמת בלבד והעד על זה שאמר בשרשים ובלי סמיכות עם התי"ו אם אתן שנת ולא הזכיר הפתח עד כאן. ותמה

אני מאד ממנו לפרש דברי המכלול הפך האמת כי דבריו מוכיחים ששניהם בתי"ו ובפתח והעד שהביא מהשרשים אדרבה סותר את דבריו שהרי בתחלה הביא מתוקה שנת העובד שנת עולם (ירמיהו נ"א:ל"ט) שהם בפתח ואח"כ אמר ובלי סמיכות עם התי"ו אם אתן שנת לעיני ומדלא חילק ביניהם ש"מ דהוא נמי בפתח כוותהון גם בעל הלשון שדרכו להעתיק השרשים כתב ובסמיכות מתוקה שנת העובד ובמוכרת על דרך סמיכות אם אתן שנת לעיני עד כאן. ואף בעל המסורת מנה ה' שנת בלשון שינה לא הפריש ביניהם:

לעיני. אין בלמ"ד געיא:

לעפעפי. הלמ"ד בגעיא:

פסוק ח

קומה ה' וגו'. אלה השלשה פסוקים אמרם ג"כ שלמה בבית המקדש בחנכתו כמו שכתוב בדברי הימים ב' ו' אלא שיש בין אותם הפסוקים ובין אלה שינוי מעט והענין אחד:

פסוק יב

ועדתי זו. ברוב המדוייקים בטעם אחד לבד בתי"ו ובספר מדוייק מטוליטולא בב' טעמים:

פסוק יג

אוה. מפיק ה"א:

פסוק טו

צדה. הה"א במפיק והמלה מלרע כי אין הימנית שבראש התיבה עושה מלעיל בעבורה:

פסוק טז

וכהניה. הוא"ו בגעיא בספרי ספרד:

פרק קלד

פסוק ב

שאו ידכם. לית חסר יו"ד הרבים:

פרק קלה

פסוק א
הללויה. צריך לכתבו באמצע שיטה ולעשותו תיבה אחת:

פסוק ב
שעמדים. יש ספרים שיש גלגל בעי"ן או בשי"ן וזרות הוא:

פסוק ג
הללויה כי טוב. תיבה אחת:

פסוק ה
ואדנינו. כל לשון אדון ואלוה שרכב עליו בוכ"ל הוא רפי האל"ף ולא מפיק כגון באדני. באלהים. ואדני. ואלהים. ואלהיו. כאדני. כאלהים. לאדני. לאלהים. בר מן ז' מפקין אל"ף וסימנהון בתילים סי' קל"ו במ"ג וזה אחד מהם:

פסוק ז
מעלה נשיאים מקצה. קלה הקו"ף:

פסוק ט
שלח אותת. בכמה ספרים כתובי יד ודפוסים ישנים כן כתיב מלא וא"ו קדמאה וחסר וא"ו תנינא:

פסוק כא
ירושלם. בגעיא:
הללויה. עיין מ"ש בסוף מזמור ק"ד: (המזמור הלז קל"ז צריך לכתוב לכתוב כלו אריח על גבי אריח ולבנה על גבי לבנה כמו שנמצאו בספרים כ"י):

פרק קלו

פסוק ג
הודו לה'. ז' מפקין בלישנא:

פסוק ו
לרקע. במדויקים חסר וא"ו:

פרק קלז

פסוק ב
כנרותינו. במדוייקים חסר וא"ו אחר נו"ן:

פסוק ג
שאלונו שובינו. געיא בס"ס והלמ"ד בשורק:

שובינו. השי"ן בחולם:

פסוק ה
ירושלם תשכח. היו"ד בגעיא:

פסוק ז
יום ירושלם. היו"ד בגעיא:

פסוק ט
את עלליך. במקצת מדוייקים חסר וא"ו וכן במסורת ב' חד מלא על נפש עולליך (איכה ב':י"ט):

פרק קלח

פסוק ב
כי הגדלת על כל שמך. מצאתי בספר דקדוק ישן על כל שמך שיוצא מן הלל שהוא במקף וניקוד חולם אבל בכל ספרים שלנו הוא בקמץ כמנהג:

פסוק ג
תרהבני בנפשי. במקצת מדוייקים מלת תרהבני בטפחא ובי"ת בנפשי רפוייה כדינא ובקצתם תרהבני כרביע ובי"ת בנפשי דגושה:

פסוק ו
ממרחק. בקצת הספרים החי"ת פתוחה וקצתם קמוצה:

פרק קלט

פסוק ג
וכל דרכי. הוא"ו בגעיא:

פסוק ה
ותשת עלי כפכה. סודו ותשת עלי הפכך ועל כן מלא בה"א עיין במסורת שבסוף ספר לקוטי שכחה ופאה דף כ"ח ע"ב:

פסוק ו
פלאיה. פליאה קרי:

לא אוכל לה. מלת אוכל בשני טעמים:

פסוק ז
אנה אלך. זה אחד מן השנים מלרע והשני אנה אנחנו עולים:

פסוק י
ותאחזני. הוא"ו בגעיא:

פסוק יב
לא יחשיך. במדוייקים החי"ת בשוא לבדו כמ"ש בירמיה י"ג:

פסוק טו
עצמו. העי"ן נקראת בקמץ חטוף:

בתחתיות. הבי"ת בגעיא:

פסוק טז
ועל ספרך. הוא"ו בגעיא:

ולא אחד בהם. ולו קרי. ומדרשי אגדה יש רבים ועיין מ"ש בריש הקדמת הראב"ד לספר יצירה:

פסוק יז
ולי מה יקרו. כתב רב פעלים שדגש דחיק ואתי מרחוק דגש חזק ולכן ימצא גם ביתר האותיות ולי מה יקרו רעיך. מה טבו אהליך יעקב ודומיהם:

פסוק יט
אלוה, רשע. יש פסיק בין אלוה לרשע וכן צריך להפסיק בקריאה שלא יהא נראה כמחרף ח"ו וכן בפסוק הלא משנאיך ה', אשנא שבסמוך יש פסיק בין השם לאשנא משום כבודו של מעלה כמ"ש פעמים רבות:

פסוק כ
למזמה נשוא. חד מן מלין דכתיב אל"ף בסוף תיבותא ולא קרינן הראב"ע ורד"ק ומסורת דניאל ג' וריש פ' שלח לך:
לשוא עריך. אמר בעל המסרה על ויהי ערך (שמואל א כ"ח:ט"ז) ב' בלישנהון חד חסר וחד מלא והשמדתי עריך (מיכה ה':י"ג) ולדעתי אינו מזה הענין נשוא לשוא עריך כי לא חשבו עמהם ג"כ בשרשים אבל במסרה שלפנינו בשמואל ובמיכה נמסר ח' בלישן דבבו בקריאה ונחשב עמהם גם נשוא לשוא עריך:

פרק קמ

פסוק ד
כמו נחש. בגעיא:

פסוק ט
מאויי. כתב רד"ק בפירוש שהיו"ד דגושה ובמכלול דף רכ"ו ור' יונה כתב כי מאויי רשע רפי ולא מצאנוהו אנחנו כן אלא בס"א ירושלמי ראיתיו רפי קמוץ הוא"ו והוא הספר אשר סמך עליו ר' יונה כי הוא מביא ראיה תמיד ממקרא ירושלמי וזהו שהיה בסיקוסטה וזה שנים רבות ע"כ. וגם אני מצאתיו כן בספר אחד כ"י ישן:

פסוק י
יכסומו. יכסיימו קרי:

פסוק יא
ימיטו. ימוטו קרי:

פסוק יג
ידעת. ידעתי ק' ובמסו' ב' כתיב ידעת וק' ידעתי. והשני ידעת כי כל תוכל (איוב מ"ב:ב') ואינון ראש פסוקא ולית דכותהון:

פרק קמא

פסוק ב
משאת. כן כתיב בשני מאריכין:

פסוק ג
נצרה. דגש הצד"י לתפארת:

פסוק ד
לדבר, רע יש פסיק באמצע:

פעלי און. הפ"א במאריך:

פסוק ה
יוכיחני. הוא"ו בגעיא:

אל יני. חסר אל"ף ע"פ המסורת וכמו שאמרתי במיכה א':

פרק קמב

פסוק ד
נתיבתי. הנו"ן בגעיא:

פסוק ז
כי דלותי. מלעיל וחד מלרע דלותי ולי יהושיע:

פרק קמג

פסוק ה
במעשה. במקצת ס"ס בגעוא וכן הוא לב"א בחילופים:

פסוק ו
נפשי כארץ עיפה. החכם עראמה במאיר תהלות שלו פירש כאלו הוא בבי"ת בארץ שכן כתב כי הנפש אף כי היא בארץ עיפה הוא גוף אדם היא לך סלה כי הנפש המשכל' היא חלק אלוה מעולמו וכו'. וגם החכ' יחייא פי' בבי"ת וזהו לשונו אף כי המעשה הטוב הוא נמנע ממני המחשבה טובה עודנה אתי כי נפשי שהיא עתה בארץ עיפה ויבשה מכל טוב לבלתי היותה בארץ אשר עיני ה' אלהיך בה מראשית השנה ועד אחרית השנה היא לך אלהי עולם סלה והנצחיות ע"כ. ומגו כללא דמסורת פ' לך לך תסתיים דכתיב בכ"ף דנמסר התם ה' כארץ בכ"ף והדין חד מנהון ונוסחי דיקי נמי כוותה סליק ודא היא גרסת התרגום ון' עזרא ורד"ק ואחריני ולא משגיחינן בעראמה ויחייא לגבי ן' עזרא ורד"ק דהוו בקיאי בגירסא טפי מיניהו:

פסוק ט
מאויבי, ה'. יש פסיק בין מאויבי לה' כמנהג בכמה מקומות לדבר צחות:

פסוק יב
והאבדת. בגעיא:

פרק קמד

פסוק א
המלמד ידי לקרב. המ"ם רפויה והה"א סמוכה בגעיא מכלול דף נ' ומלת לקרב הקו"ף רפויה והלמ"ד בלא געיא מכלול דף נ"א:

פסוק ב
ומפלטי. קל הלמ"ד וכמוהו רבים רד"ק בפי' ומכלול דף ע"ד ושרשים והגהה שם ועיין במזמור י"ח:

הרודד. במדוייקים כ"י מלא וא"ו:

עמי. חד מן ג' דסבירין עמים וסימן נמסר במ"ג (שמואל ב' כ"ב) וכתבם המכלול בשקל פועלים וכ"כ ר' יונה בספר הרקמה:

תחתי. כתב רש"י כי בספר מדוייק מוגה יש מסור עליו תחתיו ק' ע"כ. ולא נמצא כן בספרים שלנו ולא במסרתינו:

פסוק ג
יהוה מה אדם. היו"ד בגעיא בס"ס:

פסוק ה
ויעשנו. הוא"ו בגעיא בס"ס:

פסוק ט
אלהים שיר חדש. האל"ף בגעיא בס"ס:

פסוק יא
והצילני מיד בני נכר. הבי"ת בגעיא בס"ס וכן בחילופים לב"א:

פסוק יג
צאונינו. כ"כ במדוייקים:

בחוצותינו. במדוייקים מלא וא"ו גם אחר צד"י:

פסוק יד
מסבלים. המ"ם בגעיא:

פרק קמה

פסוק ד

וגבורתך. ביו"ד ועיין מ"ש בישעיה סימן ס"ג:

פסוק ו

וגדלותך. וגדולתך קרי ורד"ק כתב שנכתב ביו"ד הרבוי אחר התי"ו וכן הוא בדפוסים אחרונים אבל בדפוסים ראשונים ובס"ס כ"י מדוייקים לא נמצא בהם יו"ד וכן מסתבר דלא נמנה במסורת רק עם ס"ב מלין דכתיבין מוקדם מאוחר וסימנם נמסר במ"ג אות הוא"ו:

פסוק ח

וגדל חסד. בס"ס המדוייקים כתוב וגדל חסד בקמץ חטוף ובלא וא"ו אחר דלי"ת וכן הוא בדפוסים ישנים ובמקצת דפוסים כתוב וגדול חסד בוא"ו ויש להם על מה שיסמוכו מהמסרה שלנו שנמנה זה עם המלות שיש בהם וא"ו יתירה אעפ"י שהן בקמ"ץ חטוף וכבר נמנו במסרה זו תיבות אחרות עם וא"ו שלא נמצאו כן בספרים ולפיכך אין לסמוך עליו אדרבה יש לדחותה מפני מסרה אחרת האומרת וגדל ב' חד מלא וחד חסר והמלא הוא וגדול כח דריש נחום והחסר הוא זה וכן כתב רד"ק בהדיא הכא והתם:

פסוק י

יברכוכה. חד מן מלין דכתיבין כ"ה בסוף תיבותא ובזוהר פרשת נשא דף קמ"ו אל תקרי יברכוכה אלא יברכו כ"ה כה תברכו בשם המפורש כה תברכו בלשון הקדש. ועיין עוד בזוהר פרש' ואתחנן דף רס"ז וריקאנטי פרשת נשא ושערי אורה דף י' וברבינו בחיי פרשת בשלח על פסוק זה אלי ואנוהו יברכוכה יברכו כה כלומר בענין הזה והוא נגלה ונסתר כעין נוסח הברכות שתקנו ברוך אתה לנוכח ואשר קדשנו נסתר וזה שאמר מיד כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו לנוכח ואח"כ אמר להודיע לבני האדם גבורותיו וכבוד הדר מלכותו שלא לנוכח להורות שאעפ"י שהוא יתברך נסתר ונעלם מהשגת כל משיג נגלה הוא ונמצא בלבבות:

פסוק יב

וכבוד הדר. ברוב הספרים הכתף ימין והמיושב במלת וכבוד:

פסוק יג
וממשלתך בכל דר ודור. כן הוא לפי המסרה שלנו קדמאה מלא תנינא חסר והרבה ספרים שניהם מלאים:

פסוק טז
פותח את ידך. חסר יו"ד על פי המסורת:

פסוק כא
יהוה ידבר פי. יו"ד של ידבר בגעיא ולא יו"ד של שם:

פרק קמו

פסוק א
הללויה. ריש פירקא וחדא מלה:

פסוק י
ימלך ה' לעולם. הלמ"ד בגעיא:
לדר ודר הללויה. חדא מלה:

פרק קמז

פסוק א
הללויה כי טוב. חדא מלאה:

פסוק ג
הרופא. במקצת ספרים חסר וא"ו:
לעצבותם. בדגוש הצד"י לתפארת:

פסוק יא
רוצה יהוה. עיין מ"ש בסימן קמ"ט:
המיחלים. הה"א במאריך:

פסוק יז
קרחו. במקצת ספרים מדוייקים הקוף בפתח ובמאריך וכן נקוד פתח בספר בעל הלשון. וי"ס בקמץ ובמאריך וברוב הדפוסים בקמץ חטוף:
כפתים. רד"ק מנאו בספר מכלול דף ק"ז עם הרפוין כמו הן אני כפיך (איוב לג). ויהי כבאך שם העיר (שופטים י) וכ"כ בעל מקנה אברהם וכ"כ ר"א הלוי בפרק שירה

ובפי' מהלך שבילי הדעת שבכלל שתי אותיות בג"ד כפ"ת זו אצל זה שהראשונה דגושה הוא אם שתיהם ממוצא אחד אבל אם הן משתי מוצאות תהיינה רפות ובספר רב פעלים כתוב שמכלל שתי אותיות יצאו ג' רפין שלא כמנהג עפ"ה ויהי כבאך שם העיר. משליך קרחו כפתים. הן אני כפיך לאל. ועוד אחר שלא הזכירו בעלי המסורת ורפה גם הוא. והיא כפורתת עלתה נצה ע"כ:

פסוק יט
דברו. דבריו קרי:

פסוק כ
הללויה. שבסוף וריש המזמור שלאחריו חדא מלה:

פרק קמח

פסוק ב
צבאו. צבאיו קרי:

פסוק ה
יהללו. היו"ד בגעיא בספרי ספרד:

פסוק יב
בתולות. בדפוסים ישנים ובכל ספרים כ"י שלפני מלא דמלא ועיין מ"ש באסתר ב':

פסוק יד
לכל חסידיו. הלמ"ד בגעיא:

הללויה. שבסוף וריש המזמור שלאחריו חדא מלה:

פרק קמט

פסוק ד
כי רוצה. ב' מלא ואידך רוצה ה' את יראיו ובס"ס שניהם הצד"י בצירי:

פסוק ה
יעלזו. בשני שוואין:

פסוק ו
פיפיות. ב' ואידך בישעיה סימן מ"א ועיין מ"ש שם:

פסוק ז
בלאמים. קל הלמ"ד ולא מצאנוהו דגש כי אם בספר אחד כ"י:

פסוק ח
לאסור. האל"ף בשוא לבדו:

פסוק ט
הללויה. שבסוף וריש המזמור שלאחריו חדא מלה:

פרק קנ

פסוק ב
גדלו. הגימ"ל בשלש נקודות רד"ק בשרשים:

פסוק ג
בנבל. במקצת ספרים הנו"ן בסגול ורד"ק כתב שהוא בצירי:

בנבל. במקצת ספרים הנו"ן בסגול ורד"ק כתב שהוא בצירי:

פסוק ד
ועגב. חסר וא"ו אחר עי"ן והגימ"ל רפויה ועיין מ"ש מכלל יופי באיוב למ"ד:

ועגב. חסר וא"ו אחר עי"ן והגימ"ל רפויה ועיין מ"ש מכלל יופי באיוב למ"ד:

פסוק ה
בצלצלי תרועה. הבי"ת בגעיא:

בצלצלי תרועה. הבי"ת בגעיא:

הללויה. חדא מלה כתיב. תם ספר תהלים. בעזר מגביה שפלים: